STS

ukns, pamazs ar uzrautiem
viņš paraudzījās uz bēguli
i apdomājies, teica:
en nevaru Bet rīt kausim
o šī bijuma es jums došu.
vojat?"
dītā piedzīvojuma iepriecī-
dzēja atplauka. Viņa steig-
tbildēja:
oju blakus namā."
eka balss bija klusa. Viņš
čukstēja. Zilās acis kā lip-
pielipa viešņai. Viņš vēl tau-

dzīvojat viena? Baidos, ka
nepamana, ka nesu jums
lu, jo sodi ir ļoti bargi."
zīvoju kopā ar savu vīru,"
eica.
ā . . ." nurdēja zemnieks.
ivēja un klusēja.
ā atplaiksnījās bailes: viņa
ās, ka zemnieks var doto so-
auzt. Vina tamdēļ teica:
ušu mājās viena pati."
labi," zemnieks priecīgs at-
„es tad atnākšu rīt pieva-

izšķīrās. Aizvērdama virtu-
vis. Strauta sieva atcerējās,
alda palika šķīvī un burkās
la un tauki un uz plaukta
brūns maizes kukulis. No šī
zemniece bija atškēlusi
riku un, apziestu ar smaržī-
taukiem nolikusi sev
ēšanai
dama savās dienas gaitās,
omās bieži pieminēja gaidā-
ienu un brīnījās par zem-
vību jo viņš bija ļāvies ātri
ies.
sdienas laiku dzīvokļa īpaš-
āca apraudzīt savu īrnieci.
raudzījās uz telpas drēgna-
nām un jautāja: „Kamdēļ
dināt?"
piesarka. Šis kambaris ne-
ildāms.
ciete šodien bija labā prā-
turpināja:
zirdat, kā ļaudis priecājas?"
atvēra logu un no ielas ie-
balsis: „Lai tencināts Hit-
tencināts!"
ni vilināja arī nama gaite-
šķēja durvis un skraidīja

(Turpmāk beigas)

Chronika

raksta Laiks 31. burtnīca
Saturā K. Ābeles, G. Sal-
Ērmaņa, Anšlava Egliša, I.
s, Emīla Skujenieka, Ras-
enieces, J. Rudiša, B. un N.
u, K. Lesiņa, Edg. Ander-
Rudzīša, N. Vīksniņa uc

si Baltiešu kristīgo studentu
as latviešu nozares mēneš-
zirkstele 11. burtnīca.

izbraukšanas uz Kanādu VĒLOS
S AR TAUTIETEM. Rakstīt zem

un trimdā
ānbergs
cembrī Flensburgā. Pārpelnots
vica un V. Šturma ģimenes

apa T. Grīnberga
S KALENDĀRS 1949. G.
Cena DM 1,—.
nāms pie K. Baloža:
Kleinkötz b. Günzburg,
Lettenlager. (335)

aties Latv. ev. lut. baznīcas
s izdevumus
AS KALENDĀRS 1949. G.
Cena DM 1,50.
anti katrai dienai 1949 g.
AISMA TUMSĪBĀ
Cena DM 1,50.
nupat izsūtītas un piepra-
draudžu mācītājiem. (334)

ATRAITNE vēlas sarakstīties ar
o 35—40 g. v. „Vēstules vēlamās
Rakstīt Öff. 332.

rimdā iznākošās grāmatas jūs
varat iegādāties
GAVAS VANAGU
GRĀMATNĪCĀ,
Nürnberg 2., A/C Valka
rdevējiem parastā atlaide. At-
m pasūtīnātājiem jāpievieno
zdevumi. Pieprasiet grāmatu
katalogu! (278)

ot mums naudu pa pastu,
tiet uz pārveduma talona
atzīmēt, par ko Jūs
at.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmerma-n-Str. 2

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 119 (224)
Ceturtdien, 1948. g. 30. dec.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, redaktori: L. Bērziņš, M. Čulītis, B. Kīselis, A. Liepa, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.: red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50). apg.: Marktpl. 25 (t. 84)

UZ JAUNO GADU

Jau kuro mēnesi raksturīga un arī parasta aina nometnēs ir — atvadīšanās. Un liekas, ka piektais trimdas gads vēl vairāk kā iepriekšējie iezīmēsies tieši ar šo raksturību. Mēs izklīstam un atvadāmies — atvadāmies no tuviem cilvēkiem, atvadāmies no saviešiem, atvadāmies ne reti no Eiropas un ne reti arī no — nepiepildītām cerībām. Tas nav nekas tāds, kas, uz Jaunā gada sliekšņa stāvot, mums varētu noderēt par atspaidu un spēkavotu.

Mēs esam vilti un neretī arī pievīlušies, jo esam pārlieku paļāvušies cildenos vārdos sacerētām deklarācijām par visu tautu tiesībām pēc brīvības; un esam nereti vīlušies arī tāpēc, ka savu ticību, kas savā serdē nevienu nepievil, esam vairāk vērsuši uz cerībām, kas izaugušas no pašu vēlējumiem, mazāk uz vēsiem stāvokļa un pasaules notikumu dināmikas vērtējumiem. Arī tas nav nekas tāds, kas, Jaunajā gadā ieejot, nāktu mums līdzi kā uzvaras apsolījums.

Mēs esam mācīti pacietībā, bet vēl arvien uz katra sola redzam, ka šos aicinājumus dzemdē nevis lielvaru patiesa vēlēšanās īstenot tiesības, bet gan tiekšanās uz vājāko rēķina nodrošināt sev izdevības.

Vai Jaunajā gadā tas varētu būt citādi?

Ko gan nesīs 1949. gads mums, mūsu tautai gan svešatnē, gan dzimtenē, ko tas nesīs cilvēcei? Kā tverties, kā izturēt, kā un ar ko pastāvēt mums, ar ko pastāvēt cilvēces neklusināmām ilgām pēc miera, taisnības, brīvības?

Pretēji apsolījumiem, kas izskanēja tad, kad Eiropu un tās brīvību apdraudēja divu diktātoru atklāta agresija un kad lielvarām bija svarīga mazo tautu palīdzība, vēl šobrīd sestajā daļā pasaules ne vien valda diktātūra, bet tās žņaugiem ir pakļautas pat tautas, kas palīdzēja glābt Eiropu no nacisma un fašisma. Visa pasaule ierauta ne vien divu ideoloģiju orbitā, bet sadalīta arī pēc varas principa — jo lielāks kādas tautas militārais un saimnieciskais spēks, jo lielākas tās tiesības. Pasaulē vairs ir tikai dažas brīvas tautas, un taisni tas viņām dod pamatu cerēt, ka ja arī 1949. gads nedos mieru, tad tas neuzbruks arī ar jaunu karu. Lielvarām ir pietiekami daudz kompensācijas iespēju, lai agresora apmierināšanai nebūtu jāziedo kaut kas no tā, kas pieder tām pašām.

Tā ir rūgta atziņa, bet tā arī rāda, kādos virzienos organizējami mūsu pašu spēki, kā tie stiprināmi un kopjami un kas darāms, lai to pietiktu visam laikam, kamēr zīmes rādīs, ka brīvības saule patiešām nav vairs aiz trejdeviņiem kalniem. Un tā ausīs no tagad apspiesto tautu miljonu ilgām, tā gūs spēku no visu to tautu centieniem, kurām brīvība varmācīgi atņemta, no visu šo tautu ciņas.

Eiropas nelaime, kas ir arī visas pasaules nelaime, ir ne vien tā, ka viss vecais kontinents ir sašķelts garīgi, saimnieciski un politiski, bet vēl vairāk tā, ka tajā pašā vēl arvien par maz gribas radīt sev jaunu vienību. Mēs neesam šajā ziņā izņēmums, lai gan sen būtu bijis laiks atzīt, ka dzīve nekad neatgriezīsies 1939. gadā un nesāksies tur otrreiz no jauna. Tā neatgriezīsies arī nekādos agrākos, ne vēlākos gados, bet turpināsies savā gaitā uz priekšu. Un ja mēs vēlamies dzīvi arī virzīt, ne vien ļauties virzīties, tad tajā ir jāieslēdzas. Šajās pūlēs mums nepalīdzēs lielvaras, vienīgi mēs paši un mums līdzīgie.

No šī viedokļa viens no vissvarīgākajiem politiskajiem notikumiem mūsu dzīvē 1948. gadā bija fakts, ka UN sesijas laikā Parīzē visu triju Baltijas valstu pārstāvji uzstājās kopīgi kā nedalāma vienība. Tas ir solis pie mūsu pašu spēkavotiem, tas ir solis uz Baltijas federāciju vai Baltijas savienotajām valstīm.

Bet no Baltijas līdz Melnajai jūrai tagad ir nebrīvībā nospiestas tautas un desmitiem miljoni cilvēku, kur ir vieta idejai par jaunu, ciešu brīvu tautu kopību un politisku organizāciju. Vai viņām un mums pietiks garīga spēka to sagaidīt? Izkaisoties pasaules plašumos, mums draud iekušana citās zemēs. Ne Anglijā, ne Francijā, ne Savienotajās Valstīs, ne Austrālijā vai Kanādā — nekur mums nesola, ka tur kāds gādās, lai nenotiktu ieceļotāju tautiskā saišana, drīzāk gan otrādi. Ar to brīdi, kad iziesim no nometnēm dzīvē, vienalga kurā zemē, katra ģimene kļūs par vienīgo cietoksni, kas vēl varēs cerēt atvairīties pret svešo vidi. Un spēcīgākais šī cietokšņa ierocis būs latviešu valoda.

Skaists latviešus tātad sagaida šis jaunais 1949. gads, bet arī mēs paši esam kļuvuši skarbāki. No visa atvadījušies, ko gan vēl varētu zaudēt? Nolikuši vecos mērus, pēc kuriem viegli bija radīt (un arī vēl tagad tas iespējams) ilūzijas un remdināt sevi, ka notiks taisni tas, ko izauklē mūsu pašu cerības, mēs tomēr atgriežamies ar ticību, bet tā vairs nav akla. Tā dibinās uz citiem spēkiem, jauniem spēkiem, un tie ir mūsu pašu un citu mums līdzīgo spēki. Šie spēki ir lieli, jo to dinamiku rada neizmērojams posts, kura baigajās dzirnavās tagad cieš un iet bojā miljoni. Bet nekāds despotisms pasaulē nav varējis pastāvēt pret izmisuma un ciešanu pārvaru.

Laika vecis Raiņa Daugavā, aicinādams tautu, saka tā: „Lai tu celtos, topi jauna! Ņem sev rokā jaunu spēku, ņem sev mutē jaunu mēli, ņem sev galvā jaunu garu, ņem sev krūtīs jaunu sirdi!" — Šie pirms trisdesmit gadiem arī trimdā rakstītie vārdi tikpat lielā mērā kā toreiz ir spēkā arī tagad, jo kā toreiz, tā tagad, tie top vērsti pret brīvības žņaudzējiem un tautas verdzinātājiem.

Uz 1949. gada karoga ir rakstīts to aicinājums. Lai Dievs palīdz Jaunajā gadā saglabāt mūsu dvēseles un miesas spēkus, ka spējam šim aicinājumam sekot.

Kārlis Skalbe

LAIKS

Šūpojiet mani, Daugavas viļņi,
Krastā es dziļi ievelku elpu,
Dzerdams vēso rudens gaisu.
Vējā sagrieztas, vītušas salnā,
Peld man garām ozola lapas.
Daudz, ak daudz ir vītušo lapu,
Kuŗas atrautas dzimtenes kokam!
Tālu klīst mūsu dēli un brāli,
Sūri vergojot svešā zemē.
Kad tos dzimtenē atpakaļ vedīs
Saulē vērsta likteņa straume?
Laika upi skrienam es dzirdu,
Minūtes saduŗas gaisā kā smiltis,
Pildot tāles ar sīcošu skaņu.
Laika upe, varenā upe
Aiznes valstis un karaļu troņus . . .
Bet pēc ziemas tā vasaru atved:
Pavasars māj mums ar pūpolu zaru.

S. Vidberga zīmējums

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 119 (224) 1948. g. 30. decembrī

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

MAINĪTĀS LOMĀS

Dažas pārdomas par kādu disputu

Vēstule Latvijai no Kanādas

Tas notika vakar. Vīri kopā sanākuši smēķēja un strīdējās. Un strīda „iesācējs", pats te nebūdams, bija Mariss Vētra, jo viņš Halifaksā nodibinājis Latviešu palīdzības vienību, kas rūpēsies par latviešu DP iecelošanu Kanādā. Šķiet, visi bijām aizmirsuši, ka vēl nesen paši bijām DP, jo tagad it sirsnīgi spriedelējām, vai Vētram ir „pilnvaras" šādu biedrību dibināt.

„Vētra ir mākslinieks. Viņš lietai pieiet pārāk vienkārši. To vajadzēja pavisam citādākā veidā darīt, nevis iesist kā ar rungu pa pieri — aprūpes fonds ir nodibināts. Maksājiet katrs 50 centus! Kā viņam ir dūša divatā ar otru tādu pašu — arī mākslinieku T. Briltu — uzņemties šādas biedrības vadību, nemaz nelūdzot klāt arī šejienes politiķus."

„Paldies! Tikai ne politiķus! Šo pasākumu labāk vajadzēja uzdot kādai no jau esošām latviešu biedrībām Kanādā."

„Biedrībām? Tas tikai vēl trūka! Nē, nē. Šo pasākumu vajaga vadīt atsevišķai personai."

„Bet vai tad Vētra nav persona?"

„Hm?" . . . visi apmulsuši blenž viens uz otru.

Un šajā brīdī ierunājās dzīvokļa saimnieka sieva. Viņas teiktais neiekļāvās debatēs par Vētras pasākumu, jo skanēja: „Gados jaunākiem latviešiem vajadzētu precēties un audzināt savus bērnus par kārtīgiem savas tautas locekļiem. Tas ir daudz svarīgāk nekā politika un partijas. Mums jāmācās no tām tautām, kuras dzīvo trimdā daudz ilgāk nekā mēs."

Man bija kārtojamas dažas lietas, tādēļ izbeidzu viesošanos. Pārējie palika strīdoties, vai tas, ka Vētra, piesūtot uzaicinājumus iemaksāt biedru naudas jaundibinātā paspalīdzības fondā, adreses ņēmis no Briltа vadītās kartotēkas, ir pieļaujami vai nē.

Šodien ir sestdiena. Apmēram pirms stundas redzēju no kādas sinagogas iznākam dievlūdzējus. Vecus bārdainus vīrus, pusmūža ļaudis, jaunekļus. Tad pa sānu durvīm izspurdza bars koŗa zēnu, vecumā starp 13—17 g. Dažiem vēl uz pakauša mazā cepurīte, kādas žīdi valkā telpās. Un šajā brīdī man iešāvās prātā vakar dzirdētie vārdi: „Mums jāmācās no tām tautām, kuras dzīvo trimdā daudz ilgāk nekā mēs." — Lūk, žīdi taču arī ir trimdinieki. Un viņi ir tādi īpatni, ka nekur neiekļaujas svešā vidē. Visur viņiem ir savas baznīcas, skolas, iekšējo organizāciju tīkls. Tie nepazūd svešinieku masā, bet viņu tautība aug arvien lielāka un tagad, pēc gadu tūkstošiem trimdā, ar ieročiem rokā viņi cīnās par savas senču dzimtenes neatkarību.

Pašreiz vienā no apakšējā stāva istabām kāds žīds sirsnīgi ņēmas ar pātaru skaitīšanu. Mani traucē viņa skaļā murmināšana, un tā tas ir katru sestdienu. Viņiem ir savi reliģiski un savi sabiedriski likumi un tos viņi pilda.

Nāk atmiņā pagājušais pavasaris, kad vēl biju būvstrādnieks. Toreiz remontējām kādu žīda māju. Mājas īpašnieka 5 g. vecā meita nesa mums rādīt savas lelles, vaicāja dažādus bērniškīgus jautājumus un citādi traucēja darbā. Bet vai tad tādēļ uz bērnu jādusmojas? Reizēm, kad pagadījās brīvāks brīdis, aprunājāmies ar mazo dāmu. Tā reiz mans biedrs iejautājās, kad viņa domājot sākt iet skolā? — O, viņa katru svētdienu jau ejot skolā. „Ko tad tev tur māca?" — „Žīdu dziesmiņas". — Vai mēs negribot, lai viņa kādu nodzied? „Lai nu tiekl" — mums nebija nekas pretī. Bet māte, padzirdējusi mazās dziedāšanu, piesteidzās un, pasitusi to padusē, ātri aizsteidzās. — Viņi savos pēcnācējos jau no agras bērnības ieaudzina savas tradicijas.

Es dzīvoju pilsētas ārzemnieku kvartālā. Man dzīvokļa tuvumā ir vairākas žīdu skolas un bērndārzi, visi privāti iestādījumi. Kanādas valdības uzturētās skolas cenšas no dažādām tautībām nākušos bērnus sakausēt vienā masā, bet žīdus tām neizdodas tajā iekļaut.

Tas bija vasaras vidū. Kādu laiku strādāju kopā ar pajaunu žīdu, arī izbijušu DP. Viņš gaidīja no ASV konsulāta iecelošanas atļauju, lai varētu tikt pie saviem radiem. Angliski tas neprata ne ārda, bet pusdienas pārtraukumos nāca ar mani runāties vāciski. Tā es uzzināju, ka viņš dzimis Daugavpilī, bet jau agrā jaunībā sācis mācīties žīdu garīgā seminārā Viļņā, un pašreiz daudz netrūkst, lai būtu tiesīgs mācītājs. Viņš daudz stāstīja par saviem pārdzīvojumiem Varšavas getо, bet vienreiz sarunās pieskārās tēmai par latviešu trimdinieku dzīvi. Es biju pārsteigts, ka viņš zināja par mūsu nesaprašanos. Jā, kad latvieši esot dibinājuši savas komitejas un atsevišķi darbinieki gājuši viens otru pie amerikāņiem apsūdzēt, žīdi tajā nometnē, kur viņš dzīvojis (kaut kur pie Minchenes) esot par mums smējušies. Un tad šis nākamais rabīns izteica savu spriedumu par mūsu iekšējo vadību. — Lūk, mēs aicinot latviešus svešās zemēs būt uzcītīgiem, pakalpīgiem un laipniem, bet viņu, žīdu, vadības galvenais uzdevums esot: izpētīt apstākļus, kā pārvarēt tos šķēršļus, kas svešā vidē liedz iet savu ceļu.

Šim puisim spriedelēšana bija viena no rakstura īpašībām, bet es vēl ilgu laiku pēc tam domāju: — kā gan laiki mainās! Pirms nedaudz gadiem es Nacionālajā teātrī smējos par Blaumaņa Ābramu un tagad žīdi pie Minchenes smējušies par latviešu Jāņiem un Pēteriem.

Vēl viens atmiņā iegūlies notikums. Pirms ASV prezidenta vēlēšanām katrā pusdienu pārtraukumā vīri še strīdējās, kas būs jaunais prezidents. Šķita, ka netiks vēlēts kādas kaimiņvalsts, bet pašas Kanādas prezidents. Galēji kreisie iestājās par Vollesu, citi aizstāvēja Djuiju. Un kādu dienu, kad visi bija diezgan izstrīdējušies, vienīgais starp mums nodarbinātais žīds pateica tikai dažus vārdus: „Ievēlēs Trumenu."

Ir jau bez žīdiem Kanādā vēl citas tautības, kas neieplūst ne angļu, ne franču masās. Un ir arī latvieši, kas teic, ka tas neesot pareizi, vajagot asimilēties. Bet tā iznāk — kādreiz Rīgā man neiešāvās prātā domāt par Marijas ielas drēbju bodniekiem, kas pārdeva lētu preci par lētu cenu, taču šeit apstākļi ir mainījušies.

Toronto, decembrī.

Ilmārs Lubāns

Latviešu otrie Ziemsvētki Anglijā

VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

Latvieši savos otrajos Ziemsvētkos Anglijā piedzīvoja visumā maz prieka. Kaut arī pirms gada nedz migla, nedz pusapgaismotās drēgnās ielas nebija citādas un tām tāpat trūka tās nepasakāmās pirmsvētku noskaņas, kas bija kādreiz dzimtenē, daudzi cerēja šos Ziemsvētkus svinēt ar apziņu, ka dzīve iet uz augšu. Bet tādu latviešu, kas to še varēja, bija pavisam maz. Varbūt tie 14 cītīgie un centīgie, kam eglītes šogad iedegās pašu mājās — zem sava jumta. Tūkstoši citu — hosteļos un laukstrādnieku mītnēs, nebija tik laimīgi, kaut arī paēduši ir visi un sīkām dāvanām šiliņu un pensu arī pietika.

Jo ilgāk esam Anglijā, jo skaidrāks kļūst, ka šeit tik ātri „izrauties", kā sākumā cerēts, nebūs iespējams. Nu brīnums — sacīja sev daudzi, izkāpuši Anglijas krastā — ar latvieša centību un darba gribu var pievelkt visu! Vai nu tādā vecā kultūras zemē nespēsim vismaz tikpat, cik kādreiz latviešu kolonisti mūžamežos. — Šogad zem sīkās angļu eglītes ar pavisam nedaudzām svecītēm un pusmāciņas saldumu uz kartītēm daudzi rezignēti atzinās, ka tradiciju, paražu un mentālitātes mūžamežs Anglijā neuzveicamāks par parasto līdumu.

Man kaimiņos ir kāda latviešu ģimene. Vīrs kādreiz bija pazīstams inženieris Latvijā, sieva ārste. Kad abi ieradās pirms gada Londonā, viņi labprāt pieņēma darba ministrijas pirmo piedāvājumu, sak, vai nav vienalga, ar ko sāk. Gan jau tiks pie labāka darba. Citi taču arī nav akli pret spējām un uzcītību. Tā vīrs kļuva centrālapkures kurinātāja palīgs, sieva apkopēja slimnīcā. Šogad svētkos abi tikās tikai vienu dienu — pārējās bija jāstrādā. Vīram pie savām krāsnīm un sievai pie beržamās slotas. Abu dzīves apstākļos bija mainījies tikai viens — šogad viņi apzinājās, ka arī nākamie svētki diezin vai būs citādi.

Latvieši Anglijā visumā gan apmierināti, ka atstājuši Vāciju, bet tikai tāpēc, ka beidzot ir prom no Vācijas nervozitātes un rītdienas neziņas, no administrācijām un sadales lapām, no kara psihozes un vāciešu maz apvaldītā naida. Šeit katram ir apziņa, ka viņš pats sev pelna iztiku un apgērbu, ka viņš teorētiski brīvs cilvēks zemē ar vissenākajām cilvēka brīvības tradicijām. Taču šai teorijai pretī stāv gluži citāda prakse.

Lai gan darba ministrijas nostāja pret Eiropas brīvprātīgajiem strādniekiem ir lojāla un lietiška, mazāk atsaucīgas un iecietīgas ir angļu arodbiedrības un darba devēji. Anglija joprojām ir kārtu un rangu zeme un darba grāmatiņa ir katra piederības zīmogs, kas tāpat kā indiešu kastas zīme nav izdzēšama. Lūk, tepat Londonā strādā visiem avīžu lasītājiem tik labi pazīstamais karikatūrists Ridrans. Viņš šais svētkos droši vien rādīja tikpat apmierinātu un smaidīgu seju kā vienmēr, bet iekšķīgi pukojās pats par savu centību. Iebraucis, viņš saņēma darbu kādā virtuvē un reģistrējās par palīgstrādnieku — nesēju. Latvieša centību angļiem rādīdams, viņš rāvās godam. Taču laika maz atlika avīzēm un domāšanai par citu darbu. „Londonas Avīze" labprāt būtu redzējusi vairāk karikatūru un feļetonu. Tad radās cita labāka un ērtāka darba iespēja. Aizgāja pie jauna priekšnieka. Tas ņēmējs, bet lai atnesot no vecā darba devēja apliecību un atsauksmi. Ar to pašu bija visi prieki vējā, jo Ridrans centības dēļ kā izcilu strādātāju no vecās vietas neatlaida.

Līdzīgi gājis daudziem. Katrā vietā, kur meklē citu darbu, vispirms apskata darba grāmatiņu. Kas tajā ierakstīts, pie tā aroda jāpaliek. Inteliģentajām profesijām izredžu tikpat kā nekādu. Vienīgais izņēmums ar zobārstiem, kas pēc pārbaudījumiem un lekciju apmeklēšanas zobārstniecības institūtos iegūst prakses tiesības.

Visvairāk latviešus šeit pārsteidz angļu strādnieku apatija un necenšanās „izrauties". Liekas, ka viņi vispār negrib tikt uz augšu. Un latviešu centība savukārt neizprotama viņiem. „Kāpēc jūs negribat palikt turpmāk šai vietā? Kas jums kaiš strādāt par kurinātāju? Mūsu vecais kurinātājs nostrādāja šeit 35 gadus un tikpat ilgi pirms viņa tā tēvs", — ir parastā valoda, kas te jādzird. Ja mēģina ieskaidrot, ka var arī citādi domāt, tad anglis to nesaprot. Kādam latvietim, kas savam darba biedram anglim prasīja, vai tad viņam nemaz negribētos braukt ar Rolls-Roisu, tas atbildēja: „Protams, ka nē. Rolls Roisos brauc tikai lordu dēli."

Anglijas strādnieku valdība kopš 1945. gada, pēc pašu angļu sprieduma, tomēr esot paveikusi gluži revolūcionārus jauninājumus un sagrāvusi tik vecus iestādījumus, kam vēl pirms desmit gadiem neviens nebūtu pat sapņos iedrošinājies klāt kerties. Turpat visas svarīgākās rūpniecības nozares kļuvušas valsts uzņēmumi vai valsts tās kontrolē. Strādniekiem nodrošināta ārstēšana slimību gadījumā. Ierosinātas tālejošas skolu reformas. Tomēr angļu sabiedrībā vērojama nevis sajūsma par to, bet diezgan neslēpta nepatika. Tiesa jau arī ir, ka tik slikti, kā šais pēdējos gados angļi nekad uz savas miglainās salas nav dzīvojuši. Īpaši to juta šais svētkos Londonā. Pat vislielākajā iepirkšanās laikā, kad no provinces ierodas papildvilcieni visās lielākajās Londonas stacijās, lai no turienes plūstu uz Oksfordielu un Bondielu, kur lielie preču nami ar Selfridžu priekšgalā žilbina acis, Londona likās pamirusi. Arī preču nebija pārmērīgi daudz. Anglija vairs nedrīkst importēt neko, kas maksā dolarus un ko var pieciest. Eksportēt vai mirt, tas ir jaunais sauklis, ko še sajūt arī latvieši.

Un tā nu latvieši praktiski svētkus svinēja savā ikdienas apkārtnē, hosteļos. Daudzi no šiem hosteļiem der par kārtības un tīrības paraugu, daudzi atgādina arī Vācijas vecās kazarmas, bet katrā ziņā hostelis ir vieta, no kura latvietim te grūtāk ārā tikt kā savā laikā no Vācijas nometnes. Tikai bērni arī šogad svētkos bija bezrūpīgi. Viņi it kā paši no sevis ieaug katrā jaunā vietā kā zāle un pieņem apkārtnes toni. Nav retums, ka mazais Jānītis un Ilzīte savā vidū šogad sarunājās angliski, lai gan atbrauca šeit pagājušos Ziemsvētkos. Svešā zeme prasa savu. Un pirmais, ko tā mums paņem, ja vien allaž acis neturam vaļā, ir mūsu bērni.

Londonā, decembra beigās.

O. B.

Skaists humānisma izpaudums

Vircburgas apgabala komandiera DP lietu kārtotājs, majors Samuēls S. Kēls (Kale) Ziemsvētkos apdāvināja kopā vairāk kā 3000 DP bērnus, starp tiem arī visu triju latviešu nometņu mazos iemītniekus, skaitā vairāk kā 500.

Majors Kēls, kas vispār iemantojis visu DP pateicību, allaž būdams atsaucīgs un palīdzīgs arī sarežģītos jautājumos, bērnu apdāvināšanu sācis sagatavot jau vasarā. Viņš par DP dzīves apstākļiem sūtījis daudz materiāla uz savu dzimto pilsētu ASV, kur viņa māte savukārt noorganizējusi drēbju un dāvanu vākšanu. Tā kā majoram Kēlam pašam kupls bērnu pulks — 7, no kuriem jaunākais dzimis Vircburgā, viņa paša ģimene veikusi darba lielāko daļu, atsūtītās un Vircburgas garnizonā saziedotās mantas iesaiņodama un izdalīdama DP nometnēs Frankonijas novadā.

Majors Kēls piedalījies turpat visos Ziemsvētku sarīkojumos, kur vien pulcējušies DP bērni, līdznemdams arī savus bērnus, tādējādi vēl jo vairāk pasvītrodams savu dziļi cilvēcīgo nostāju pret mums.

Sainīši no aizjūras nedēļas laikā

No ārzemēm uz Vāciju vēstulēs sūtīt naudu ir aizliegts. Bet jaunie emigranti, kas paši vēl nesen bijuši DP, bēgļu stāvoklī izprot vislabāk un grib palīdzēt. Sainīši no aizjūras parasti ceļo pāris mēnešu. Tāpēc ir vietā aizrādīt uz veidu, ka labvēļi Kanādā, ASV un varbūt arī citās zemēs var savu dāvanu nosūtīt uz Vāciju pa gaisa pastu vienā nedēļā.

Pa gaisa pastu atsūta ierakstītā vēstulē kvīti par attiecīgā zemē izdarītu maksājumu, un pret šo kvīti (Blitzgutschein) var Vācijā firmas sadales centros iemainīt mantas pēc izvēles. Šādus darījumus kārto amerikāņu firma Overseas Mail Order Service, Inc., 2019 Broadway, New York 23, N. Y., USA. Firmai, protams, ir nodaļas daudzās pilsētās. Sainīšu (Blitz parcels) cena ir 2.50 dolari, pie kam Vācijā var izvēlēties bez kādiem maksājumiem 11 dažādus sainīšu tipus. Viena tipa sastāvs, piem., ir: 5 kg cukura un 40 cigaretes; ja tas nepatīk, var izvēlēties 1½ mārciņas (lb) tauku un 12 unces šķiņķa, kas iesaiņots skārda kārbās; var arī ņemt 9 tāfelītes ā 100 g šokolādes; līdzīgā veidā ir sainīši ar kafiju, pienu, ziepēm utt. Firmas sadales centri atrodas 80 Vācijas pilsētās, piem., Augsburgā, Wertschstr. 9 uc. Ja dāvinātājs ārzemēs iemaksājis 10 dolarus, tad apdāvinātais saņem 200 punktus, pret kuriem sadales centros var saņemt pēc izvēles no 100 dažādām mantām arī drēbes, veļu, apavus utt. Iemaksas kvīts ir izrakstīta uz apdāvinātā vārda un mantas saņemamas uzrādot kvīti un personības dokumentus. Kvīts derīga 60 dienas. Reizē apdāvinātais saņem arī sarakstu ar sadales vietu adresēm. Ar minētās firmas palīdzību iespējams apdāvināt draugus arī Austrijā un Anglijā. —g—

Gādā darbu latviešu lauksaimniekiem Kanādā

Latviešu palīdzības vienības Kanādā (Latvian Relief Association — LRA) pagaidu vadītāji M. Vētra un T. Brilts ziņo, ka pirmajās 2 nedēļās par vienības biedriem pieteikušies 266 Kanādas latvieši, izdarot 642,50 dol. iemaksu LRA darba sagādes fondā. Ar šiem līdzekļiem sākti lauksaimniecības darba spēka piedāvājumi Kanādas presē. Ir cerība, ka janvāra sākumā vismaz 2 štatos varēs nodibināt latviešu darba sagādes biroju.

Latviešu DP Vācijā un Austrijā, kas grib izmantot LRA palīdzību darba atrašanai Kanādā, lūgti iesniegt (pagaidām M. Vētram — 471/2 Larch St. Halifax, N. S.) darba lūgumus angļu valodā ar biogrāfiju un pēc iespējas arī pierādījumus par rakstītā pareizību. Lai atvieglotu LRA darbu, visi iesniedzamie dokumenti jāsakārto pašam lūdzējam tālākai pārsūtīšanai darba piedāvātājam. Vēlams arī foto uzņēmums. Izsūtītie lūgumi bieži vien neatgriežas, tāpēc nekaitētu tos pagatavot vairākos eksemplāros. Lai izbēgtu parallēlismu, katēgoriski lūgtus paziņot, kurp jau iepriekš nosūtīti darba piedāvājumi. Parallēlisms ir ne tikai nepatīkams un dārgs prieks darba meklētājam Kanādā, bet Kanādas imigrācijas departaments to uzskata pat par noziegumu.

Darba lūgumus ievēros iesūtīšanas kārtībā un vadoties no lietderības. Tie lauksaimnieki, kas pag. gadā savus lūgumus iesnieguši M. Vētram vienā eksemplārā, lūgti tos atjaunot. Pag. gada lūgumus ievēros tikai pēc jauna apstiprinājuma par agrāko vēlēšanos. Uz privātām vēstulēm LRA neatbildēs, bet vajadzīgos jautājumus privātās vēstulēs noskaidros caur Vācijas latviešu laikrakstiem. Laika ietaupījuma dēļ LRA nespēs arī apstiprināt lūgumu saņemšanu.

Nometņu dzīve

ĶILES tautieši bija iesnieguši sūdzību par LCP vēlēšanu norisi Ķiles nometnē, norādot, ka vēlēšanu komisija kandidātu izraudzīšanai devusi ļoti maz laika, daudziem tikai 10 minūtes pirms kandidātu saraksta iesniegšanas. Aprādīts, ka arī pašas vēlēšanās bijuši trūkumi. Vēlēšanu komisija, ko iecēlis komandants, nav izziņojusi, kur un kādā vietā atradīsies urna. Pie urnas bieži atradies tikai 1 loceklis. Urna bijusi nenoslēgta. Minēto sūdzību 1. latviešu apgabala vēlēšanu komisija atstājusi bez ievērības, jo „sūdzībā minētie trūkumi pa daļai ir tādi, kādus vēlēšanu instrukcija nemaz neparedz, vai kas nevar iespaidot vēlēšanu rezultātus."

LATVIEŠU pretestības kustības dalībnieku apvienība informē, ka pagaidām ievākusi ziņas par vācu koncentrācijas nometnēs un cietumos mirušiem 3000 latviešiem. Spriežot pēc apcietināto izteicieniem uc materiāliem, koncentrācijas nometnēs bojā gājuši 10.000—15.000 mūsu tautiešu.

SIBIRIJĀ miris 1941. g. jūnijā uz turieni deportētais Rīgas notārs Jānis Krūklands un viņa dēls Jānis Krūklands, ziņo „Latvju Ziņas" Stokholmā. Notāru Krūklandu ēcekisti 1941. g. 14. jūnijā trimdā aizveda no slimības gultas.

GIFTENES nometni pavasarī paredzēts pārcelt uz Oldenburgas novadu.

Atkal 31 latvietis ierodas Brazilijā

VĒSTULE LATVIJAI NO SAO PAULO

Brazilijas latviešu palīdzības komitejai ar organizācijas World Council of Churches Refugee Comission starpniecību tagad ir iespēja sagādāt iecelošanas atļaujas tautiešiem no Vācijas. Pieprasītājiem iāuzņemas izsaukto cilvēku aprūpe Brazilijā tik ilgi, kamēr tie paši sev sagādā darbu un iztiku.

27. novembrī Sao Paulo iecelošanas nometni Campo Limpo atkal sasniedza 31 latvietis, kas līdz Rio de Žaneiro atbraukuši ar tvaikoni „Gen. Langfitt". Atbraucēju vidū ir 2 laukstrādnieku ģimenes, 2 inženieri, bet pārējie dažādu technisku arodu pratēji.

Žurnāls „Diario de Sao Paulo" ievietojis sarunas ar vietējiem konsuliem par UN darbību. Intervēti arī baltiešu pārstāvji. Latvijas konsulāta sekretārs Veiss saka: „Pagalam! UN iet bijušās Tautu Savienības ceļu. Tā līdz šim nav bijusi spējīga atrisināt mūsdienu problēmas. Trūkst enerģijas. Krievi saprot tikai lielgabalu valodu." Igauņu pārstāvis Dr. Saukas izsakās: „Kas gan tā par nāciju ūniju, ja tajā nav Baltijas valstu pārstāvju? UN nākotnē būs pretkomūnisma bloks."

Sao Paulo, decembrī.

J. Āboliņš

Uztraukums melnajā tirgū

Ziemsvētku laiks allaž bijis arī visaugstāko cenu laiks, it īpaši pašreizējos nenormālajos tirgus apstākļos Vācijā. Tāpēc jo lielu pārsteigumu pēd. nedēļā sagādāja strauja galveno melnā tirgus preču cenu krišanās. Stabilākā valūta melnajā tirgū, bēc kuras kursa pieskaņojas turpat vai visas pārējās preces un naudas vienības - amerikāņu dolars nokrita no 21 DM par dolaru 15. decembrī uz 14 DM svētku vakarā. Tāpat par 30—40% kritās zelta cenas un arī cigaretes. Tās varēja lielākajos meintirdzniecības centros Minchenē un Štutgartē svētkos pirkt par 60 līdz 65 DM „stangā".

Šo kursu krišanu melnā tirgus speciālisti izskaidro ar lielo cigarešu, šokolādes un „skripta dolaru" piedāvājumu pirmsvētku dienās. Okupācijas iestāžu darbinieki šogad vairāk kā jebkad ieprieks pirkuši svētku dāvanām vācu ražojumus. Tie melnā tirgus valūtu attiecībās amerikāņiem maksā tikai daļu no reālās vērtības ASV.

Vācu saimniecībā vispār sagaida visu cenu krišanos jaunā gadā. Amerikāņu saimniecības iestādes pieteikušas jaunas akcijas cenu pazemināšanai. Tā kā melnais tirgus lielā mērā rēgulē cenas arī legālajā tirgū, nav izslēgts ka izdarīs lielākas transakcijas, lai nospiestu pārāk augsto dolara kursu melnajā tirgū. Līdz ar sistēmatisku vācu markas apgrozījuma samazināšanu decembra mēnesī par vairāk kā 150 miljoniem un vairāku vācu fabriku jau paziņoto cenas samazināšanu ražojumiem, liekas, ka tiešām beidzot sāksies vispārēja cenu slīdēšana. Sagaida tomēr, ka pārtikas līdzekļu cenas visumā paliks līdzšinējās.

„LATVIJAS" NĀKAMAIS NUMURS IZNĀKS TREŠDIEN, 1949. g. 5. JANVĀRĪ.

Mācību stunda Neiburga Priekšplānā pa labi latvieti

VĒSTULES REDAKCIJAI

E. Ators, Fellbachā

VĀRDS IZDEVĒJIEM

Skatot nometņu kantīnēs un latviešu grāmatu veikalos izliktās grāmatas, redzams, ka pa visiem trimdas gadiem nav izdoti (izņemot laikam 2 darbus) latviešu rakstnieku sacerējumu tulkojumi vācu valodā.

Nezinu iemesla, kādēļ tas nav darīts, bet domāju, ka trijos trimdas gados vajadzēja atrast iespēju pārtulkot un izdot vienu otru ievērojamāku darbu. Mums iznāk bieži sastapties ar vāciešiem un tiem būtu skaidrāks priekšstats par mums, ja tie būtu lasījuši kādu latviešu rakstnieka stāstu, noveli vai romānu. Mēģinājuma pēc šos darbus varētu izdot mazā formātā, kā piem. Kaķiša dzirnaviņas angļu valodā.

Interesanti būtu dzirdēt šinī jautājumā izdevēju un rakstnieku domas.

Pašu rokā

29 PROC. AUDZĒKŅU NEI

Radio aparātam sešas spuldz
tāda kvalitāte, kā vislabākajie
cu fabriku ražotajiem superiem
tagad veikalos maksā 500—600
Bet šis ir pārdodams par 350
kām, jo to ražojuši DP, kas
par radiotechniķiem Neiburgas
apmācību skolā.

Aparāti un daudzi citi izstra
ni bija redzami skatē, kur
vadība un audzēkņi rādīja sav
sniegumus viesiem, kas bija ie
sies uz skolas otrā kursa izla
aktu. Reizē atzīmēja arī skolas
gada pastāvēšanas dienu. Pa š
ku skola no itin nekā izveido
par iestādi, kas jau var lepot
IRO amerikāņu joslas galvenā
ba darba daļas vadītāja Rutro
zinumu: „Neiburgas arodapm
skola ir vislabākā visā joslā!"
kurss ilgst 15 nedēļas, ieskaitot
nieka iekārtošanās un pārba
mu laiku, tā ka pusgada lai
laists jau otrs apmācīto kontin

Skolas organizētājs un taga
direktors A. Linde, kas savā
jau organizēja latviešu tautas
skolu Augsburgas nometnē, g
zist, ka trīs mēneši nav pieti
laiks kāda aroda vispusīgai i
šanai, bet pateicoties loti
izsvērtam mācību plānam, s
disciplīnai, skolotāju pašaizli
un audzēkņu uzcītībai, tomēr
devies radīt kursus, kuŗos au
iegūst nepieciešamās zināšana
dā vispār un jau daudzmaz s
lizējas kādā šaurākā šī aroc
virzienā. Pirmo kursu au
praksē varējuši pārbaudīt,
klaujoties vācu saimniecībā,
pelnījušies praktisko aroda

ru atzinību. Nav iemesla šā
ka tādu pašu atzīšanu skolu
šie izpelnīsies arī zemēs, k
ieceļos.

Kad priekš pusgada, 10.
skola Neiburgā pie Donavas
darbu, tad ēkas bija nolais
bija ūdensvadu, nebija ap
šanas, logu, durvju, krāsņu
viss savests tik labā kārtībā,
skola un internāta nometn
mācību laikā dzīvo kursanti
tās glītāka par vienu otru
vecāku nometni. Ne jau v
telpu sakārtošanas lielā mē
palīdzējusi ne vien IRO, be
vēl vairāk — paši kursanti,
jot istablietas galdnieku da
installācijas elektrotechniķu
drēbju pakaramos skolas smē
lielāks un svarīgāks darbs
mācības līdzekļu sagādē. K
IRO dažā ziņā devusi vairā
vajadzīgs — piemēram 4000
ar kuriem vēl šodien nav
ko iesākt, nebija izdevies
sarežģītākus aparātus un ier
absolūti nepieciešami arodu
bām. Radio techniķu kursa
latviešu inženieris Širons, pie
ieradies pats ar savu darbni
kārtu, bet pašu spēkiem šk
gatavoti pat tik sarežģīti rīki
pu suporti un elektriskie mēr
menti.

Te jāatgriežas vēlreiz arī
kumā minētās radio aparāt
Kāpēc tik vērtīgus aparātus
gandrīz vai par puscenu? —
lai varētu „konkurēt" ar vā
žojumiem. Skola līdzekļu
tik mēnesi pārdod zināmu

KĀ PAREIZI RĪKOTIES DĀRZEŅU KONSERVIE

Devinu ASV universitāšu laborato
nātniski analizēts 42 parastāko dār
augļu konservu saturs un barības
Svarīgākais konstatējums ir tas, ka l
barības vērtības pāriet konservētajā
ma. Konservētiem spargeļiem 40 p
C vitamīnu satura ir sulā, tāpat 25
zalo zirņu bundžas kalcija satura p
šķidrumā, jo kā C vitamīns, tā ar
šķīst ūdenī. Tādēļ namamātes nei
izšķiež lielus barības daudzumus, izl
servu kārbu lieko šķidrumu. Lietprat
sulas daudzumu uz ousi, un pārējo
sniegt galdā kopā ar pašiem dārzeņ

..1 latvietis ..s Brazilijā

..VIJAI NO SAO ..AULO

..iešu palīdzības ko- ..rganizācijas World ..ches Refugee Comis- ..u tagad ir iespēja ..nas atļaujas tautie- ... Pieprasītājiem jā- ..o cilvēku aprūpe .., kamēr tie paši sev ..n iztiku.

..Sao Paulo ieceļoša- ..npo Limpo atkal sa- ..etis, kas līdz Rio de ..kuši ar tvaikoni ... Atbraucēju vidū ..kū ģimenes, 2 inže- ..ie dažādu technisku

..o de Sao Paulo" ie- ..ar vietējiem konsu- ..rbību. Intervēti arī ..ji. Latvijas konsu- ..Veiss saka: „Paga- ..ušās Tautu Savienī- ..īdz šim nav bijusi ..mūsdienu problē- ..erģijas. Krievi sa- ..palu valodu." Igauņu ..ukas izsakās: „Kas ..u ūniju, ja tajā nav ..pārstāvju? UN nā- ..omūnisma bloks."

..cembrī.

J. Āboliņš

..ukums ..jā tirgū

..iks allaž bijis arī .. laiks, it īpaši paš- ..lajos tirgus apstāk- .. jo lielu pārsteigu- ..agādāja strauja gal- ..s preču cenu kriša- ..ūta melnajā tirgū, .. pieskaņojas turpat .. preces un naudas ..kāņu dolars nokrita ..dolaru 15. decembrī .. vakarā. Tāpat par ..zelta cenas un arī .. varēja lielākajos .. centros Minchenē ..ētkos pirkt par 60 ..gā".

..anu melnā tirgus ..dro ar lielo cigare- .. „skripta dolaru" ..irmsvētku dienās. ..žu darbinieki šo- ..ebkad iepriekš pir- ..anām vācu ražoju- .. tirgus valūtu attie- ..m maksā tikai daļu ..s ASV.

..bā vispār sagaida ..anos jaunā gadā. ..nniecības iestādes ..s akcijas cenu pa- .. kā melnais tirgus .. cenas arī legālajā ..ts ka izdarīs lielā- .. lai nospiestu pā- ..a kursu melnajā .. sistēmatisku vācu ..ma samazināšanu .. par vairāk kā 150 ..irāku vācu fabriku ..nas samazināšanu ..as, ka tiešām bei- ..ārēja cenu slīdēša- ..ēr, ka pārtikas lī- ..mā paliks līdzšinē-

..NĀKAMAIS NU- ..TREŠDIEN, 1949. g.

.. viņa dēls Jānis .. „Latvju Ziņas" ..u Krūklandu če- .. jūnijā trimdā aiz- .. gultas. ..etnī pavasarī pa- .. Oldenburgas no-

..ĒSTULES ..EDAKCIJAI

..achā

..ZDEVĒJIEM

.. kantīnēs un lat- ..ikalos izliktās grā- ..a pa visiem trim- ..zdoti (izņemot lai- ..tviešu rakstnieku ..umi vācu valodā. .. kādēļ tas nav da- .. ka trijos trimdas ..trast iespēju pār- ..enu otru ievēroja- ..ms iznāk bieži sa- ..iem un tiem būtu ..ats par mums, ja ..ādu latviešu rakst- ..veli vai romānu. ..šos darbus varētu ..tā, kā piem. Ka- ..angļu valodā. .. dzirdēt šinī jau- ..un rakstnieku do-

Pašu rokām celta skola

29 PROC. AUDZĒKŅU NEIBURGAS ARODMĀCĪBU SKOLĀ IR LATVIEŠI

Radio aparātam sešas spuldzes un tāda kvalitāte, kā vislabākajiem vācu fabriku ražotajiem superiem, kas tagad veikalos maksā 500—600 DM. Bet šis ir pārdodams par 350 markām, jo to ražojuši DP, kas mācās par radiotechniķiem Neiburgas arodapmācību skolā.

Aparāti un daudzi citi izstrādājumi bija redzami skatē, kur skolas vadība un audzēkņi rādīja savus sasniegumus viesiem, kas bija ieradušies uz skolas otrā kursa izlaiduma aktu. Reizē atzīmēja arī skolas pusgada pastāvēšanas dienu. Pa šo laiku skola no itin nekā izveidojusies par iestādi, kas jau var lepoties ar IRO amerikāņu joslas galvenā štāba darba daļas vadītāja Rutrofa atzinumu: „Neiburgas arodapmācību skola ir vislabākā visā joslā!" Viens kurss ilgst 15 nedēļas, ieskaitot skolnieka iekārtošanās un pārbaudījumu laiku, tā ka pusgada laikā izlaists jau otrs apmācīto kontingents.

Skolas organizētājs un tagadējais direktors A. Linde, kas savā laikā jau organizēja latviešu tautas augstskolu Augsburgas nometnē, gan atzīst, ka trīs mēneši nav pietiekams laiks kāda aroda vispusīgai iemācīšanai, bet pateicoties ļoti rūpīgi izsvērtam mācību plānam, stingrai disciplīnai, skolotāju pašaizliedzībai un audzēkņu uzcītībai, tomēr ir izdevies radīt kursus, kuros audzēkņi iegūst nepieciešamās zināšanas arodā vispār un jau daudzmaz speciālizējas kādā šaurākā šī aroda novirzienā. Pirmo kursu audzēkņi praksē varējuši pārbaudīt, ka, iekļaujoties vācu saimniecībā, tie izpelnījušies praktisko aroda meistamācību darbnīcās ražotā. Pusi peļņas saņem audzēkņi, otra puse paliek skolai, kas tādā veidā papildina savu budžetu. Skolotāji bez tam vēl šim pašam nolūkam ziedo 2 proc. no savas algas.

Pusgada laikā audzēkņu skaits trīskāršojies, bet nākošajam kursam, kas iesāksies janvārī, jau pieteikušies divreiz vairāk, nekā skolā iespējams uzņemt un būs jāsāk stingrāk sijāt uzņemamos pēc viņu piemērotības kursam. Jūnijā Neiburgas skola sāka darbu ar 85 skolniekiem, decembrī tai bija 262 kursantu. Direktors un inspektors domā, ka vairāk par 400 nekādā gadījumā šai skolā nevarēs vienlaicīgi apmācīt.

Statistika par līdzšinējiem audzēkņiem rāda iepriecinātāju apstākli, ka visuzcītīgākie kursanti bijuši latvieši, no kuŗu vidus nākuši 29 proc. visu audzēkņu, no ukraiņu nometnēm nākuši 27,5, no poļu 19 proc., audzēkņu vidū bijis arī 1,91 proc. židu. Arī 32 no 49 skolotājiem un instruktoriem ir latvieši. Audzēkņu sadalījums decembrī rāda, ka visvairāk apmeklēti šuvēju kursi, kur bijušas 82 audzēknes, kamēr drēbnieku amatu mācījušies 17 vīrieši un 2 sievietes. Visus pārējos amatus mācās gandrīz tikai vīrieši, kas visvairāk mācījušies par automechaniķiem (ne šoferiem), mūrniekiem, atslēdzniekiem. Jaunākais audzēknis līdz šim bijis 15 g. v., bet vecākais — kāds bij. krievu ģenerālmajors, kas mācās par seglinieku — 65 g. v.

Turpmāk Neiburgas skolā varēs mācīties šādos kursos: radiotechniķu, elektrotechniķu, būvgaldnieku, mechaniķu ar apakšnodaļām kalējiem, atslēdzniekiem un mašīnu apkalpotājiem, tekstilkrāsotāju, drānu krāsotāju un valodu nodaļā ar tirdzniecības korespondences un stenografijas kursiem. Iespējams, ka izdosies noorganizēt arī sētnieku kursus vecākiem ļaudīm. Oficiālā mācību valoda ir vācu valoda, bet, saka skolas vadītāji, „mēs izlīdzāmies ar visām valodām, kādas pagadās, vai arī, kad citādi vairs nevaram, ar zīmējumiem".

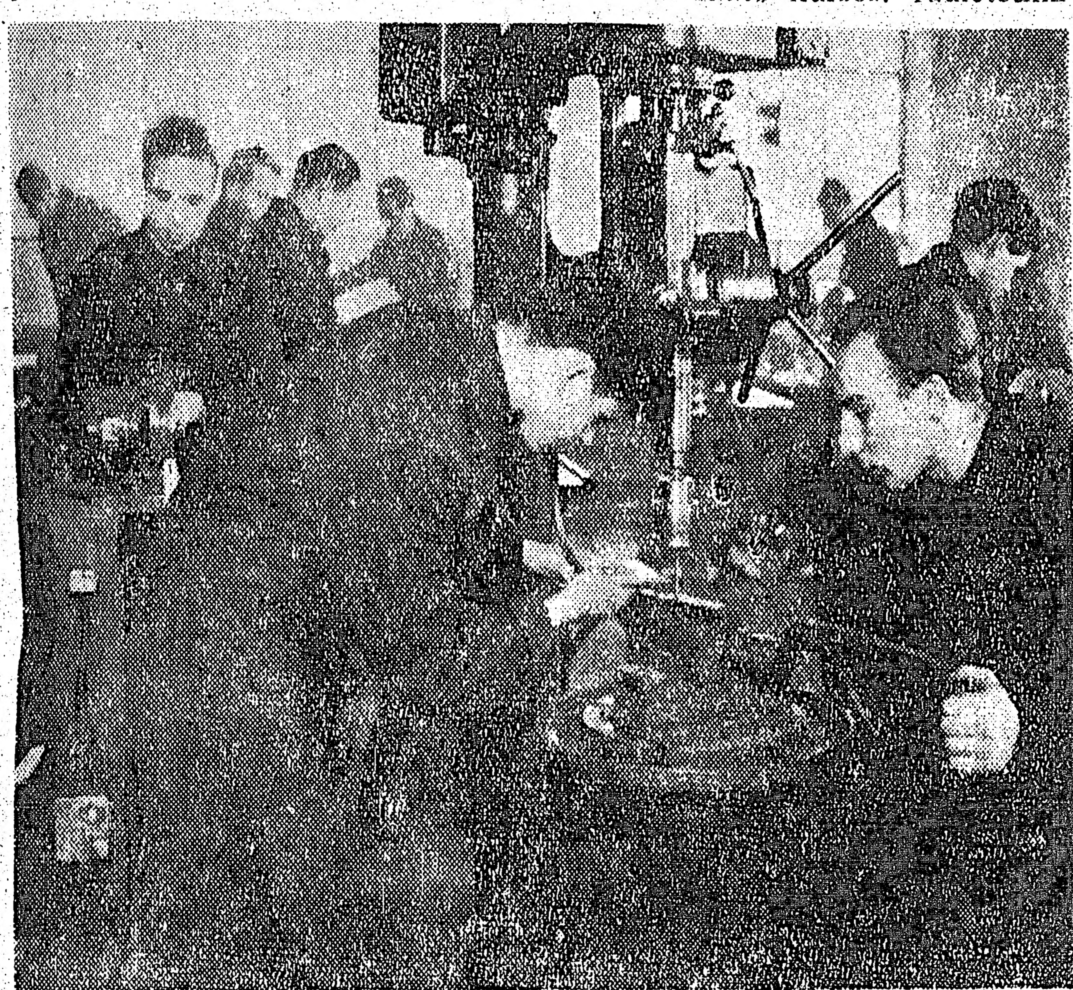

Mācību stunda Neiburgas arodapmācību skolas mechanikas darbnīcā. Priekšplānā pa labi latvietis Milnis no Memingenas nometnes.

ru atzinību. Nav iemesla šaubīties, ka tādu pašu atzīšanu skolu beigušie izpelnīsies arī zemēs, kurp tie ieceļos.

Kad priekš pusgada, 10. jūnijā, skola Neiburgā pie Donavas uzsāka darbu, tad ēkas bija nolaistas, nebija ūdensvadu, nebija apgaismošanas, logu, durvju, krāšņu. Tagad viss savests tik labā kārtībā, ka pati skola un internāta nometne, kur mācību laikā dzīvo kursanti, izskatās glītāka par vienu otru daudz vecāku nometni. Ne jau velti pie telpu sakārtošanas lielā mērā piepalīdzējusi ne vien IRO, bet — pat vēl vairāk — paši kursanti, gatavojot istablietas galdnieku darbnīcās, installācijas elektrotechniķu kursos, drēbju pakaramos skolas smēdē. Vēl lielāks un svarīgāks darbs veikts mācības līdzekļu sagādē. Kaut arī IRO dažā ziņā devusi vairāk nekā vajadzīgs — piemēram 4000 āmuru, ar kuŗiem vēl šodien nav skaidrs, ko iesākt, nebija izdevies sagādāt sarežģītākus aparātus un ierīces, kas absolūti nepieciešami arodu mācībām. Radio techniķu kursa vadītājs latviešu inženieris Širons, piemēram, ieradies pats ar savu darbnīcas iekārtu, bet pašu spēkiem skolā izgatavoti pat tik sarežģīti rīki kā virpu suporti un elektriskie mērinstrumenti.

Te jāatgriežas vēlreiz arī pie sākumā minētās radio aparātu cenas. Kāpēc tik vērtīgus aparātus pārdod gandrīz vai par puscenu? — Tāpēc, lai varētu „konkurēt" ar vācu ražojumiem. Skola līdzekļu sagādei ik mēnesi pārdod zināmu daļu no

— pa

KĀ PAREIZI RĪKOTIES AR DĀRZEŅU KONSERVIEM

Deviņu ASV universitāšu laboratorijās zinātniski analizēts 42 parastāko dārzeņu un augļu konservu saturs un barības vērtība. Svarīgākais konstatējums ir tas, ka liela daļa barības vērtības pāriet konservētajā šķidrumā. Konservētiem sparģeļiem 40 proc. no C vitamīnu satura ir sulā, tāpat 25 proc. no zaļo zirņu bundžas kalcija satura pārgājusi šķidrumā, jo kā C vitamīns, tā arī kalcijs šķīst ūdenī. Tādēļ namamātes nelietderīgi izšķiež lielus barības daudzumus, izlejot konservu kārbu lieko šķidrumu. Lietpratēji ieteic konservu kārbu saturu uzkarsēt, samazinot sulas daudzumu uz pusi, un pārējo sulu pasniegt galdā kopā ar pašiem dārzeņiem.

„Beautiful," saka amerikāņu seržants Miltons Peters latviešu tautu meitai, vērojot skaistu šķīvi 8252. latviešu darba vienības un Minchenes mākslas salona daiļamatniecības skatē Bad Nauheimā.

ZĀRA LEANDERE ATGRIEŽAS

JAUNĀKAIS PAR FILMĀM UN EKRĀNA ZVAIGZNĒM

No Rietumvācijas skatuvēm atkal skaņ Zāras Leanderes „ērģeļu balss", kas pirms gadiem daudzās filmās jūsmināja un raudināja miljoniem skatītāju Eiropā un Amerikā. — 1943. g. Zāra Leandere atstāja Vāciju, kur viņa septiņus gadus bija bijusi filmu primadonna un vislabāk atalgotā aktrise, kas Hitlera varas laikā prata iegūt ievērojamu valdītāju labvēlību. Pēkšņi 1943. g. Leanderes godībai bija beigas un viņa pazuda no Vācijas. Melsa, ka Leandere kļuvusi Hitlera spiedze, ka viņa nošauta, uzstājas Zviedrijā pretnacistiskās lugās vai arī zemūdenē aizbēgusi uz Dienvidameriku. Turpretim aktrise kādam zviedru žurnālistam izteikusies: „Man, diemžēl, jūs jāpieviļ, jo esmu pavisam neinteresants cilvēks. Man nav jēgas no politikas, un šajā ziņā esmu pilnīga nepraša."

Leandere pati apgalvo, ka 1943. g. viņa atgriezusies Zviedrijā un to darījusi tādēļ, ka Gebelss viņai pieprasījis, lai atsakās no Zviedrijas pavalstniecības un lai viņas dēls iestājas nacistu organizācijās. Atstājusi Vāciju, Leandere dzīvojusi un saimniekojusi savā Lēnes muižā divu stundu braucienā no Stokholmas. Taču lauku dzīve un Ziemeļu jūras šalkoņa viņu nevarējusi apmierināt, un Leandere sākusi ilgoties pēc skatuves un publikas sumināјumiem. Sākums bijis grūts, jo ziemeļu zemēs viņas vārdam Vācijas laika darbības dēļ tomēr nebija laba skaņa. Vīnē pret viņas plāniem uzstāties filmā protestēja Zviedrijas sūtnis, Briselē to pašu darīja agrākie politiskie ieslodzītie. Taču ar laiku aizmirstas daudzi grēki, un Ženēvas radiofonā varēja notikt Zāras pirmais „come-back", pēc tam viņas balss skanēja Italijas pilsētās un tagad kopā ar savu filmu komponistu Jariju viņa ir Rietumvācijā un saņēmusi atļauju doties arī uz angļu joslu, ko tai pirms pāris mēnešiem liedza. Uz jautājumu, vai viņa domā arī Vācijā atkal filmēties, Leandere atbildējusi: „Par to varētu runāt". Ziemsvētkus 41. g. vecā Leandere pavadīja pie saviem diviem bērniem Zviedrijā.

Katru gadu Londonas Imperijas kinoteātrī karaļa galmam notiek galā izrāde, kuŗā pārmaiņus rāda angļu un amerikāņu filmas. Šigada pirmizrādei bija izraudzīta angļu filma „Antarktikas Skots" ar Džonu Millu titulomā. Izrādē ieradās Anglijas karaliene, tērpusies gaiši pelēkā zīda krinolīnā ar dimanta galvas rotu, princeses Margarētas un Edinburgas hercoga pavadībā, kā arī visa angļu filmu pasaules aktieŗu izlase. Hamleta lomas tēlotājs un ievērojamais angļu aktieris Laurenss Olivjē izcilo notikumu ievadīja, nolasot slimā karaļa Džordža VI labu panākumu vēlējumu. — Filma attēlo angļu polārpētnieka Skota ekspediciju uz Dienvidpolu, kas nobeidzās ar viņa un viņa biedru nāvi. Scenārijs sarakstīts pēc paša Skota dienasgrāmatas, ko atrada pie viņa līķa. Filmu krāsās uzņēmuši labākie angļu lietpratēji un režisors Čarlzs Frends tai veltījis veselus divus gadus. Strādāts Šveicē, Norvēģijā un Anglijā un daļa filmas uzņemta pat kādā 3400 m augsta glečera virsotnē. Filma ir aizkustinošs ievērojamā pētnieka varonības stāsts.

Heincam Rīmanam pēckaŗa filmās nav laimes: viņa komiķa talants un galvenā loma nespēja paglābt no garlaicības un neskaidrībām filmu „Kungs no citas zvaigznes", un kritikas nelabvēlību izpelnījusies arī Rīmana režijā nupat pabeigtā un Berlīnē izrādītā filma „Vaŗa kāzas". Filmu, kas uzņemta bez ateljē palīdzības kādā lauku mājā pie Tegernas ezera, nespējot glābt arī galvenās sieviešu lomas tēlotāja — Rīmana skaistā sieva Herta Feilere, ne komiķis Bums Krigers. Vienīgais plus — ekrāns atklājis jaunu sološu filmas seju — Sibillu fon Gimnichu.

Kā ziņo Holivūdas filmrūpniecības laikraksts „Box Office", amerikāņu kino publikas iemīļotākais 1948. g. filmu varonis ir Bings Krosbijs. Īsti amerikāniskais šlāgeru dziedonis un kovbojs „no sedliem izsēdinājis" Ingridu Bergmani, kas publikas labvēlībā pirmo vietu ieņēma pēdējos divi gados. Vācu „Film-Revue" aptaujā kino cienītāji Bingam Krosbijam no visu tautību ekrāna lauvām bija piešķīruši tikai 21. vietu.

377 laikrakstu recenzenti un 131 radio komentātori kopīgā komisijā atzinuši, ka labākā amerikāņu filma 1948. g. bijusi „Džentlmeņu vienošanās", otra vieta piešķirta „Džonijs Belinda", bet trešā vieta „Es atceros māti". Filma „Džentlmeņu vienošanās" ieguvusi 278 no 508 balsīm. Citas par ļoti labām atzītās filmas ir „Sierra Madres dārgumi", „Hamlets", „Kailā pilsēta", „Labi iesēdies", „Unijas stāvoklis", „Piezvani Nordside 777" un „Bīskapa sieva".

-eins

„Revolūcija" dzīvokļu nozarē

Kaŗa un pēckaŗa laikā ne viens vien pārbaudījis, ko nozīmē dzīvot mājā, kas apsildīta tikai ar saules siltumu. Tagad zinātnieki grib panākt, lai saules siltums, vai, pareizāk sakot, saules enerģija padarītu istabas siltas arī tad, kad ārā dabu stindzina sals. Neparasto eksperimentu pašlaik sāk Masačuzetas štatā, kur pašā jūras malā, visvējainākā un aukstākā ASV stūrī uzcelts nams ar īpašu ierīci saules siltuma uztveršanai, uzglabāšanai un sadalīšanai pa telpām.

Eksperimenta vadītāja ir Masačuzetas technoloģiskā institūta docente Dr. Marija Telke, kas namā pavadīšot visu ziemu, lai pierādītu sava izgudrojuma derīgumu. Decembra dienās saules apkures sistēma darbojusies apmierinoši, bet vēl esot šaubas, kas notiks, kad termometrs janvārī nokritīs stipri zem nulles.

Saules apkures sistēma visumā vienkārša un materiāli, kas nepieciešami tās ierīkošanai, nav dārgi. Uz nama jumta novietota melna metalla plāksne, kas uzsūc saules starus un sasilda gaisu ap šo plāksni. Ar šīs ierīces palīdzību gaisu varot sasildīt pat samērā vēsās dienās. Sasildīto gaisu ievada „siltuma krātuvē", t. i., lielā tvertnē, kas pildīta ar glaubera sāli. Siltais gaiss izkausē sāli, tādā veidā atdodams siltumu sālij, kas siltuma vienības saglabā. Kad pēc tam ar sevišķu ierīci izkausētai sālij pūš caurī aukstu gaisu, gaiss uztveŗ siltumu un sāls atkal kristallizējas.

Jaunatradums, ja tas arī praktiski izrādīsies piemērots, dos milzīgus ogļu, gāzes un malkas ietaupījumus.

DM, „Newsweek"

KĀ SAUDZĒT VILNAS DRĀNAS

Franču vilnas rūpniecības lietpratēji sniedz praktiskus padomus, kā vispareizāk rīkoties ar vilnas tērpiem.

Lietojiet suku. Netīrumi vilnas šķiedrās liek tām ātrāk dilt. Tīrot drēbes ik dienu ar suku, lielu daļu netīrumu un putekļu likvidē. Sukai jābūt ar mīkstiem, bet tomēr stingriem sariem.

Lietojiet drēbju pakaramos. Pakariet drēbes uz pakaramiem pēc katras lietošanas. Centaties tās skapī pārāk nesaspiest. Nekad nenometiet drēbes vienkārši uz krēsla.

Ļaujiet drēbēm „elpot". Vilnas šķiedrām vajadzīgs gaiss, lai tās varētu ieņemt normālo stāvokli. Ik pēc pāris nedēļām izkariet drēbes vēdināties svaigā gaisā.

Izžāvējiet drēbes rūpīgi, ja tās salijušas, bet nekariniet tās karstas krāsns tuvumā. Pārāk liels karstums padara vilnas šķiedras trauslas. Dubliem ļaujiet izžūt, pirms tīriet drānas ar suku.

Ļaujiet drānām „atpūsties". Ja jums ir vairākas kārtas drēbju, mainiet tās katru otro dienu. 24 stundu „atpūta" ļauj vilnas šķiedrām atgriezties normālajā stāvoklī. Ja drēbes stipri saburzītas, izgludiniet tās iepriekš.

Iztīriet kabatas. Tas domātas derīgu priekšmetu, bet ne visādu drazu uzglabāšanai. Arī pārāk piekrautas kabatas bojā drēbes.

Iztīriet traipus. Tie var bojāt drānas šķiedras un to krāsu. Dariet to iespējami drīz. Tauku traipus bieži vien likvidēs silts — bet ne karsts — ūdens un ziepes. Ja nē, — lietojiet traipu tīrāmo līdzekli.

Nododot drēbes ķīmiskā tīrīšanā, pastāstiet tīrītājam, no kā traipi radušies, ja jūs to zināt. Tas palīdzēs traipus labāk iztīrīt. Vēl labāk, ja varat iztikt bez traipiem, vairāk uzmanoties savās gaitās.

DM

„Ja nu jāliek roka uz sirds . . ."

Cik nopelna labs daiļamatnieks?

Katram veikalniekam ir savs noslēpums. Arī daiļamatniekam. Bet ja nu gadās tā labi mīļi parunāties, tad mēles kļūst kustīgākas un vismaz apmēram var dabūt atbildes arī uz vienu otru „kutelīgu" jautājumu. Jā — cik tad īsti nopelna labs daiļamatnieks?

Dabīgi, ka tādā gadījumā jāparunā ar cilvēkiem nometnē, kur daiļamatniecība ietekmējusi lielas daļas iemītnieku dzīvi un labklājību. Ja no Kleinkecas Ausmas nometnes nepilniem 1000 cilvēkiem vairāk nekā 100 ir daiļamatnieku, tad citur nav celš jāmeklē, jo procentuāli tik daudz daiļamatnieku neatradīsim nevienā citā latviešu nometnē Vācijā. Kleinkecā palicis pavisam maz ģimeņu, kuŗas nav ieinteresējis kāds no daiļamatniecības daudzajiem veidiem.

Nometnē dzīvojošais mākslinieks Ansis Bērziņš pat nemaz nezina, cik viņš draugiem sazīmējis metu: „Līdz 2000 skaitīju, bet tad sajuka. Tagad vajaga būt jau ap 2500." Gandrīz vai aiz rokām tādēļ vilkti arī citi mākslinieki, kas iegriezušies Kleinkecā. Kad pēc laika viņi tur atbrauc atkal, tie priecājas par rūpīgajiem darbiem, kas veikti pēc viņu zīmējumiem. „Brīnišķīgi!" Kārlim Lucim teica Reinis Birzgalis par saviem jautrajiem alus dzērājiem. Tāpat patīkami pārsteigts kādu citu reizi bija Ēvalds Dajevskis.

Bet mēs taču gribējām runāt par daiļamatnieku peļņu. „Viņi", piemēram, strādā abi — vīrs un sieva. Darbojas pie tam kā īsti rūķi un to ražojumi ne reizi vien aizvizināti pāri okeanam uz Savienotajām Valstīm. Ko tad saka pats kungs? „Ja nu tā jāliek roka uz sirds un jāteic kā ir, tad mēnesī, ja ir darbs, pa abiem nopelnām ap 1000 marku. Tā gan nav 8 stundu darba dienas peļņa. Dažkārt jāparauj arī stundas trīs pāri pusnaktij. Kad tempu sakāpinām līdz maksimam, kā tas bija pirms Ziemsvētkiem, tad iznāk ap sas 1500 markas, bet ilgi to nevar turēt."

Tā runā „lielie", bet Roberts Bergmanis cauru dienu strādā IRO dienestā un viņam daiļamatniecībai atliek tikai vakari. „Es mēnesī vi-

Mums visiem tik pazīstama seja: Eslingenas latviešu teātra aktieris J. Lejiņš pie daiļamatniecības galda.

spēju pagatavot apmēram 3 šķīvjus. Atrēķinot izdevumus par materiāliem, pašam paliek ap 100 marku," saka Bergmanis, kas intarsiju mākslu nav iemācījies tikai trimdā, bet to strādājis ilgus gadus jau arī dzimtenē. Viņa rokai un prasmei pieder Siguldas preses pili veidotais Lāčplēsis un finanču ministrijas nama ārdurvju veidojumi Rīgā.

Reiz notiek tā, ka daiļamatnieks noklūst Heidelbergā — vienā no vietām, kur nometnēs ražotajām mantiņām ir izcils tirgus. „Tā jau mana paplāte!" izsaucas viņš, ieraudzīdams savu darbu kāda augsta kunga dzīvoklī. Un daiļamatnieks jautā: „Cik jūs, lūdzu, par šo paplāti samaksājāt?"

„235 marku." — Jautātājs gandrīz atsēžas, jo viņš ļoti labi atceras, ka atkalpārdevējam paplāti atdevis par 75 markām. Cik pārdevējs pelnījis? 300 procentus! Vispār, zem 100 proc. peļņas gandrīz neviens daiļamatnieku darbu tirgotājs nestrādājot, apgalvo daiļamatnieki. Tas viņus kaitina un sarūgtina, un tie saka: „Tie ir galvenie pelnītāji, bet ne mēs." Arvien vairāk daiļamatnieku tādēļ paši tagad meklē tirgu, taču ne visi to spēj un var. Šķiet, ka tieši šajā ziņā daiļamatniekiem jāsaliedējas un jāsadarbojas vairāk nekā līdz šim.

A. Šm.

Latvijas abonements ārzemēs

sākot ar 1949. g. 1. janvāri,

ANGLIJĀ: 4/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 5 d. — Pārstāvis A. Veinbergs, West Wratting E. V. W. Hostel, Wratting Common, Nr. Cambridge, Cambs. Great Britain.

AUSTRALIJĀ: 5/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 6 d. — Pārstāvis A. Strazdiņš, Acton Guesthouse, Canberra N. S. W. Australia.

A. S. V. 1 dolars par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis H. Tauriņš, 150 East 28 th Street, Brooklyn 26, N. Y. U. S. A.

BEĻĢIJĀ: 30 fr. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet, Belgique.

DĀNIJĀ: 3,50 D. kr. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis V. Bendrups, Prags Boulevard Lejl. København S. Danmark.

FRANCIJĀ: 120.— fr. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis m-me F. Baumanis, 50 Rue Mehal Foch, Lorient, France.

HOLANDĒ: 2,— Fl. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis P. Martinsons, Sweelinckplein 49, den Haag, Holland.

KANĀDĀ: 1 dolars par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis I. Batraks, 442 Euclid Ave. Toronto-Ontario, Canada.

ZVIEDRIJĀ: 2,50 Kr. par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis N. Seglenieks, Klubbacken 39/II, Stockholm, Sverige.

Tiem abonentiem, kuri samaksu par janvāra un turpmākajiem mēnešiem būtu jau nokārtojuši, laipni lūdzam starpību piesūtīt pārstāvjiem reizē ar turpmākajiem maksājumiem.

Sludinājumu maksa par vārdu: ASV un Kanadā — 5 centi, bet ne mazāk kā 1 dolars par slud. Anglijā un Austrālijā — 2 d., bet ne mazāk kā 3/-sh par slud. Beļģijā — 1 fr., bet ne mazāk kā 25 fr. par slud. Francijā — 10 fr. par vārdu, bet ne mazāk kā 250 fr. par slud. Zviedrijā — 10 ēras, bet ne mazāk kā 2 Kr. par slud. Dānijā — 15 ēras, bet ne mazāk kā 3 Kr. par sludinājumu.

Lai nerastos traucējumi laikraksta kārtīgā piegādē, lūdzam maksātājus Eiropas zemēs atjaunot abonementus savlaicīgi, — ne vēlāk kā līdz 20. datumam par nākamo mēnesi, bet ārpus Eiropas maksājumus izdarīt vismaz par divi mēnešiem uz priekšu un atjaunot abonementus 1 mēnesi priekš izbeigšanās.

Latvijas apgādā iznākušās grāmatas ārzemēs pasūtināmas pie pārstāvjiem.

LATVIJAS APGĀDS

Pāvils Kläns

NAKTSSARGA ADVENTE

Ja ir būts par fabrikas strādnieku, biroja ierēdni, žurnālistu, firmas pārstāvi, podnieku, numismatiķi un izdevēju, tad var taču reiz būt arī par naktssargu, ja taisni negadās kļūt par zirgu ierēdņu vai komitejas locekli. To dara vienkārši — reģistrējas amerikāņu darba pārvaldē, dabū attiecīgus papīrus un beidz speciālu skolu, no kuras gudrībām svarīgi atmiņēties šādas: postenī atrodoties tev nebūs gulēt, tev nebūs sēdēt, tev nebūs atslieties, tev nebūs ēst, tev nebūs pīpēt, tev nebūs lasīt, tev nebūs sarunāties. Ja šos 7 baušļus pilda, tad dabū attiecīgu uniformu, kas sastāv no baltas ķiveres un filca zābakiem, no karabīna un no lielām iesnām. Jo katram amatam ikvienā klimatā ir savi atribūti, un naktssargs bez iesnām Vācijas ziemā būtu tas pats, kas torero bez svīšanas Spānijas vasarā.

Cilvēks, kas svaidīts kļūt par naktssargu, redz lietas un piedzīvo notikumus, kam dieniškie ļaudis paiet garām. Dzīvi viņš skata no drošības viedokļa, jo viņa uzdevums ir sargāt, no vientulības viedokļa, jo naktīs citi ļaudis parasti guļ, un no klimata viedokļa, jo naktssargs arvien vēl ir cilvēks, kam pašam sava āda ar nerviem un zossādiņu.

*

Pirmās adventes rītā, saulei lēcot, naktssargam gadījās ieraudzīt plāksni, kas, vēja cilāta, savā nodabā šūpojās pie līmeniski izvilktas stieples. Aiz tās, pašā Nekāras malā, vēl zaļā, bet stipri izmidītā pļavā, cieši cita pie citas spiezdamās, gulēja aitas — blīvā, pelēkā barā gluži kā šļūdoņa nogludināti akmeņi kādā no ledus laikmetiem. Blakus tām uz milzīgiem riteņiem uzstutēta kvernēja zila dēļu būda, līdzīga tai, kādās pārvadā mēbeles un cirkus trupas. Un piekrastes kraujā, starp kailajiem plataniem un kastaņu kokiem vīdēja atlētisks stāvs — tāds kā Pērs Gints, kā nupat aizvadītā kara cīnītājs, tikai bez rokas granātas, kā Hanss Albērs pēc lidmašīnas katastrofas tuksnesī. Tas bija gans ar savu mītni un ganāmpulku. Novembrī. Un pilsētā. Pilsētā, kuras lielo slimnīcu un klīniku korpusi rāmi spogulojās no pretējā krasta Nekāras aukstajā ūdenī. Apstādījumos, pa kuru celiņiem dienā nāca un gāja simti un tūkstoši cilvēku. Ielas malā, gar kuru, pārmijās klupdams un ļoti čakli steigdamies, šurp un turp aizklabēja elektriskais vilciens starp Heidelbergu un Manheimu.

Naktssargs pieliecās un ar pūlēm izlasīja plāksnes uzrakstu: „Lopu nagu un mutes sērga. Tālāk iet aizliegts."

Tātad šeit, līdz šai stieplei ir sērga! Tālāk vairs nav. Varbūt agronomiem un veterinārārstiem te būtu ko brīnīties. Naktssargs nebrīnījās. Ar dziļu gandarījumu viņš atliecās taisni, konstatējis, ka no drošības viedokļa šeit viss kārtībā. Un atlikušo pusstundu līdz sardzes maiņai šurpu turpu staigādams, viņš domāja par to, kā tas būtu, ja tikpat viegli varētu norobežot slimīgu mācību apgabalus no veselā saprāta zemēm. Ja varētu izvilkt dažus tūkstošus kilometru garu stiepli un ik pa gabaliņu piestiprināt pie tās plāksnītes: „Sarkanā sērga. Nevazāt aizliegts".

Tad cilvēces un pasaules miera labā būtu darīts viss iespējamais.

*

Kādas lielas organizācijas mītnē, kur bija sargājams noliktavu inventārs, pagalma vienā stūrī mita suņi — divi dobermaņi, viens taksis un viens buldogs; viens aitu suns, viens nenosakāmas sugas kucens un viens nosmulējies špics; un viens briesmīgs jauktenis ar strupu muguru un milzīgu rīkli, ar balsi kā aizsmakuša velna indīgie šķaudieni speltē, ar zobiem kā meža kuilim — un mazs kā ezis, drebulīgi padevīgs un laipns pret savu saimnieku un nodevīgi glūnīgs pret svešinieku. Naktssargs, kam bija laika izpētīt šo dzīvnieku raksturus, nolēma, ka neviens tā nelīdzinās divkājainai būtei kā šis.

Nejaukā lopa saimnieks bija ierīkojis viņa būrī elektrisko apkuri, kuras sarkanā gaisma naktī spiedās pagalma tumšā pa pieciem apaļiem ventilācijas caurumiem un atspīdēja veselā konservu kārbu kolekcijā, kur izlutinātais radījums varēja nogaršot visu „made in USA", sākot ar sausām auzu pārslām un beidzot ar liellopu gaļu tauku mērcē. Un, ak, kā viņš rēja! Pašķīra ar purnu sava karaliskā mājokļa aizsegu un slinkuma dēļ rēja tāpat guļus, tikai gluži izcilos gadījumos iznākdams līdz sava krātiņa stiepļu pinuma sienai.

Tāds gadījums bija viņa kaimiņa, dižciltīgā aitu suņa saslimšana ar plaušu karsoni. Skaistais, bet novārgušais dzīvnieks, kas jau vairākas dienas bija atteicies pieņemt barību, dažreiz piecēlās, lai, asti ievilcis un tikko kājās turēdamies, izietu kādu likumu gar savu būdu, lai piedurtu karsto purnu sarmas pilnajai zālei un paceltu savu grūtsirdīgo skatu uz ziemas sauli, kas dzeltena kā misiņa poga peldēja miglas debesīs.

„Es jums saku, viņš nobeigsies," ar nevajadzīgu uzsvaru teica vecs strādnieks, viens no tiem, kas jau pašā rīta agrumā līdzināja zemi jauniekārtojamam tenisa laukumam. Citi klusēdami piebalsoja, ilgi un ar dīvainu interesi noraudzīdamies nelaimīgā suņa gaitā.

Vau — vau! Ņer — ņer! — teica izlutinātais neglītenis, pie sprosta sienas pielēcis, un pēkšņi visi pārējie četrkājainie pamanīja vārgo kaimiņu un metās apriet viņu dažādos ritmos un spalgumos — tik atklāti, tik bezkaunīgi un cietsirdīgi, ka vecais strādnieks pacēla rokas pie galvas un aizspieda ausis.

„Es jums saku, viņš nobeigsies," viņš gandrīz izmisis iesaucās.

„Vai tad neviens nevar palīdzēt? Kur īpašnieks?" — Viņa nosalušā seja ar sarkani iekaisušiem plakstiem un divām lielām, ārkārtīgu skumju pilnām acīm nekustīgi vērās suņi kā cilvēkā, un pēkšņi — Dieva dēļ — vai tās nebija asaras, kas noritēja pār viņa novītušo vaigu? Ko viņš tur redzēja, nelaimīgā dzīvnieka ciešanās? Kādas zīmes, kādus atgādinājumus, kādus pravietojumus?

Naktī uznāca migla. Viņpus žogam, pa sakņu lauku ar trūdošām kāpostu lapām, tekāja peles, viņu pīkstieni bija skaidri dzirdami, un pagalmā ienāca žurka, spoža, gluda un apaļa, uzmanīga un žigla. Viņa negāja tūliņ pie atdzisušā suņa, bet pārmeklēja konservu bundžas pie viņa dzīvajiem kaimiņiem un pamuka tikai tad, kad naktssargs savā slēptuvē ieklepojās. Tālu pāri laukiem dzirdēja bērna raudas kādā aizmiegošā ciemā, viņā pusē aizskrēja elektriskais vilciens, zaļu dzirksteli mētādams un signāluguns sarkano aci tumsā līdzi ieraudams; pilsētā baznīcu torņi zvanīja vēlu stundu, pa plānu ledu apvilkto pagalma bruģi lodāja reumatisms, un, reizē ar miglu kailās papeles zaros nolaizdamās, klusi čaukstēja un smējās gripa — dzīve turpināja ritēt. Kas bija noticis? Kāds suns bija beidzis dzīvot, un kāds daudz redzējis cilvēks bija raudājis.

Tā bija otra adventes nakts, kurā naktssargs mācījās atzīt, ka vientulībai ir savi trūkumi.

*

Bet neatkarīgi no tā, kas notiek no vienas nedēļas līdz otrai, laiks ved uz trešo un ceturto adventi — pa tumsu un pa tādu miglu, ko avīzes dēvē par nebijušu. Cilvēki šais dienās iziet uz ielas, un viņiem vajadzētu justies kā dažkārt izgājušiem, taču tie jūtas kā ienākuši, jo ārs ir kā telpa — gan bez sienām, bet arī bez tālumiem. Šis miglainais apstāklis ir gandrīz kā kopīga dzimumdiena visai pilsētai pēc apnicīga darba gada — ļaudis jūtas mundri un priecīgi izbrīnēti, un kaut gan migla visiem vienādi lien mutē, ausīs un acīs, viņi piebaksta viens otram un rāda deguna priekšā: „Tu redzi — nekā nevar redzēt".

Kad naktssargs, savu kārtu beidzis, dodas pār tiltu mājup, pēkšņi paveras mākonis, un sarkana kā uguns saule uz vienu acumirkli iemet mīkstu un izplūdušu atspīdumu kā līganu plankumu ūdenī. Iemet un tūliņ atvelk atpakaļ. Tā ir kā zīme: te! Un patiesi — tai pašā brīdī no tilta apakšas iznirst velkonis, un, viss vienos tvaiku mutuļos tīdamies, savus dūmus un katla sēcienus ar miglu kopā jaukdams, varonīgi dodas pret straumi, taisni turp, kur saule norādīja. Ir tikai migla abos neredzamos krastos, ūdens un velkonis, vairāk nekā. Viņš ir novilcis savu kursu taisnu kā diegu un jābrīnās, ka kapteinis neizskrien malā.

Vai tas ir mājiens cilvēkam, kas caur rudens tumsu solo uz gaismu citā gadā? Varbūt gan. Varbūt turpmāk vairāk jāpalaujas uz tādām zīmēm kā šī — uz gaismas mājienu cauri miglas kalniem.

Nē, nekas nav bez jēgas šai pasaulē, pat šis dīvainais klimats, kam tik ļoti netik īsta ziema. Kopā ar stundu un dienu tecēšanu tas ved cilvēkus cauri miglai ne tikai uz janvāra sākumu, bet arī uz citām zemēm un pilsētām un dara to ar līkumiem un gudru ziņu. Lūk, kad miglas lēveņi pašķiras plānāki, no pilsētas drupām iznirst krāšņas ainas — tālumā aizkūpis baznīcas tornis, maigs kā ēna debesīs; tilta spraišļi kā gaistoši vārti miglā, pa kuriem cilvēki iet un nāk tieši no debesīm; un koki, koki! Šī 1948. gada lielā migla ir nosēdinājusi ik sīkākajā zarā pa sarmas čemuram, veselas sistēmas rūpīgi izdomātu, nakti pa naktij saldētu kristallu, adatu un zvaigžņu, un nu liepas un skābārdži stāv kā no sudraba veidoti, kā ziedēdami baltus, trauslus ledus ziedus, likdami no ziemas svara. Sniegs nav snidzis, un tomēr zeme ir balta, gaiss ir dzestrs un ietves slidenas — ziema, beidzot tā ir balta ziema pēc gara, melna rudens! Kaut kur laukumā skaļrunis skandina jautrus niekus, pie Ziemsvētku egles šūpojas piesarmojušie zari, drūzmējas ļaudis — un, ja piemiedz acis un neredz Manheimas ūdens torni, un ja aizspiež vienu ausi un nedzird „ha — jo" un „gel" — vai tad nav tā kā Rīgā, kā Esplanādes laukumā ap šo pašu laiku?

Lūk, kur aizved saules zīmes šajā dīvainajā klimatā cauri miglai un rudens tumsai — uz mājām. Naktssargs, kam ir savi piedzīvojumi laika tecēšanā, zina teikt, ka katrai naktij pienāk rīts; ikvienu miglu izkliedē vējš; ikvienam ceļam un ikvienam gadam ir gals.

Virs kreklā

Sapņos cilvēki bieži parādās atklātās vietās, tērpušies vienīgi kreklā. Varbūt arī šis te ir tikai sapnis.

Tiesnesis: Ko jūs, apsūdzētais, varat teikt sevis aizstāvēšanai?

Vīrs (tikai kreklā): Es taču neesmu apsūdzētais!

Tiesnesis: Ko, tiešām? Kas tad jūs esat?

Vīrs: Es taču esmu sūdzētājs! Man uz ielas uzbruka desmit lieli vīri. Notrieca mani zemē. Visu nolaupīja. Tikai kreklu atstāja.

Tiesnesis: Nu labi. Tātad jūs atzīstaties par vainīgu.

Vīrs: Dievs sargi! Es taču esmu nozieguma upuris. Nav taču noziegums kļūt par nozieguma upuri! Taisnība taču manā pusē.

Tiesnesis: Noziegums, hm, jā, nu protams, noziegums. Vai tad jūs nezināt likuma? Kā jums, vienam pašam mazam vīriņam, var būt taisnība pret desmit lieliem, stipriem vīriem? Varbūt jūs domājat, ka esat stiprāks par viņiem visiem kopā?

Vīrs: Nē, bet . . .

Tiesnesis: Nu, tad turiet muti! Lieta ir gluži skaidra. Jūs pats atzināties. Tātad jūs esat rupjas izturēšanās un pat laupīšanas upuris. Jūs zināt, ka par to draud bargs sods.

Vīrs: Bet es taču tiši nemeklēju tādu nelaimi . . .

Tiesnesis: Redzu, ka jūs visu laiku gribat runāt tiesai pretī. Tas jūsu stāvokli tikai pasliktina. Ļoti pasliktina. Svarīgs ir arī blakus apstāklis, ka vīru bija tik daudz. Un ka tie visi bija lieli un spēcīgi. Tas jums runā par sliktu. Es jūs sodu ar piespiedu darbiem uz visu mūžu.

Vīrs: Ak tētiņ! Palīgā!

Tiesnesis: Ko es dzirdu? Varbūt jūs tā kliedzāt arī notikuma brīdī?

Vīrs: Protams.

Tiesnesis: Tas tikai vēl trūka! Tik mazs un nespēcīgs un vēl tāda iedomība! Pielieku jums pie soda vēl piecus gadus!

Vīrs: Tas taču neiespējami! Es prasu taisnību! Taisnību!

Tiesnesis: Hahaha. Jūs vēl uzdrošināties ironizēt un nepiecīlājīgi apsmiet tiesu? Vēl piecus gadus! Visu mūžu un vēl 10 gadus!

Pēc „Esperanto"

Aīda Niedra

SKŪPSTS

(Beigas)

„Mūsu kara pulki esot galīgi izputinājuši angļus," teica vāciete, „vēl tikai saspiedīsim amerikāni un tad metīsimies pret krieviem. Karš būs drīzi galā, jo darbojas jaunie ieroči."

Un iziedama viņa vēl piebilda:

„Svētku vakarā varēsit nākt pie mūsu eglītes."

Bēgule sēdēja kā apmāta. Viņas locekļi bija stingi, un prāts bija stings. Kad vakarā pārnāca vīrs, viņa jautāja:

„Kādas ir ziņas no kara laukiem?"

„Nekādas," inženieris mierīgs atbildēja un tad viņš teica, redzēdams sievas pārvērsto vaigu: „Vācu armijas pēdējais trieciens ir apstajies. Esi mierīga, jo šie svētki mums ir lielas gaidīšanas pilni."

Bet nama pagalmā vēl joprojām skanēja: „Lai tencināts Hitlers!"

Drēgnajā kambarī patumši dega mazā elektriskā spuldze. Pie sienas nespodri zibēja uz pergamenta senlaicīgā rakstā izzīmēti vārdi: „Es būšu ar tevi līdz tava mūža pēdējai dienai." Laiks cilājās un grima šinī apslēptajā vakara stundā.

„Ak, bēdu tik daudz," teica bēgule, „tik daudz, ka tās mūs bagātīgi paēdina ik dienas."

Viņi cēlās, lai ietu uz viesnīcu vakariņās. Pa ielām staigāja daudz svešu strādnieku. Melnīgsnējie un kalsenie ungāri un dienvidslavi, bālie un pazemie holandieši un mazie un kustīgie franči. Viņi gāja klusi, bet krēslā no malas šur un tur uzšķīlās jautra dziesmele.

Otrās dienas pievakarē sieva teica vīram:

„Nāks zemnieks. Būtu labi, ja tu aizietu un atstātu mūs divus vien, jo vācietis bailīgs un negrib novērotājus."

„Labi," inženieris smējās, „es izeju un pastaigāšos tepat mājas priekšā."

Viņš aizgāja.

Bēgule uz galda uzlika naudas maciņu un cigarešu kārbu. Tā bija alga zemniekam.

Ak, šī apsolītā gaļa!

Viņa paraudzījās pulkstenī. Sini brīdī pie durvīm jau kāds piedauzīja. Un kad viņa tās atvēra, tad redzēja, ka gaitenī stāvēja zemnieks.

„Ienāciet," viņa laipna aicināja un zemnieks paklausīja. Viņš ienāca un uzmanīgs vēroja telpu. Manīdams, ka izņemot bēguli, citu cilvēku kambarī nebija, viņš atplauka un devās pie galda.

Nu viņš izvilka no azotes maisiņu ar kviešu miltiem un papīrā ietītu gaļas gabaliņu. Šīs mantas viņš uzlika uz galda un pats atkāpās pie durvīm. Tur viņš palika stāvam.

„Lūdzu, apsēžaties," aicināja bēgule un aplūkoja atnestās mantas.

„Nē, nē, es nesēdēšu," atteicās zemnieks. Viņš mīņājās un klusēja.

Bēgule apmulsa.

„Cik lai jums samaksāju?" viņa jautāja un bikla pavērās uz savu nelaipno viesi.

„Naudas man nevajaga," zemnieks atkratījās, „kur es likšu naudu? Esmu bagāts."

Bēgule paķēra cigaretes.

„Lūk, šīs ir labas," viņa teica un atnesa veselu kaudzīti brūngano kārbu, „došu jums cigaretes, jo varbūt arī nākotnē jūs mani neaizmirsīsit," viņa valšķīga diedelēja. Bet zemnieks bija neiekārdināms. Viņš purināja galvu un sacīja:

„Cigaresu man nevajaga. Es smēķēju vienīgi cigārus."

„Cigāru man nav," bēgule apbēdināta atzinās, „nemiet naudu!"

Nu zemnieks teica:

„Man nekā nevajaga." Viņš pacēla galvu un pagriezās pret svešo ārzemnieci. „Redziet," viņš iesāka un mīņājās, neveikli grozīdams savos stīvajos pirkstos cepuri, „redziet, man nevajaga ne jūsu mantas, ne naudas, jo pašam ir visa diezgan. Bet . . ." viņš sapinās un sāka čukstēt, „bet . . . redziet . . . , jūs pati man patīciet. Jau no pirmās reizes, kad jūs ieraudzīju."

Zemnieks stāvēja gaismas ielokā. Mugurā viņam bija zaļš pusmētelis un pelēkās bikses bija iemiegtas spožos stulmeņos. Gludeni nosukātie pasirmie mati spīdēja un uzpostās ūsas nebija apskurušas. Vaigs bija pasarkans un sarāvies kā ziemas ābols.

„Es atnesīšu rīt vēl zosi un desas," viņš lietiški teica un smaidīja, „es citu neko no jums nevēlos, kā vienīgi skūpstu." Viņš paraudzījās uz miltu maisiņu un gaļas klucīti un vēl reizi pievērsās apdāvinātai.

Jā, viņa bija stalta. Vaigs gan izvājējis, bet skaists. Tāda sieviete pelnīja atzinību.

Kamdēļ viņa klusēja. Viņš sāka atkal mīņāties un nodūra galvu. Uzrautie pleci drebulīgi kustējās.

Aiz loga rēja kāda gājēja suns. Elektriskā veikala durvis virinājās un varēja dzirdēt, ka pa ietves malu nama priekšā kāds staigāja pacietīgiem un gausiem soļiem. Mājas gaitenī aizsitās durvis un, svilpodams kara maršu, aizskrēja zēns.

Šis kambaris bija vientulīgs un labi izvēlēts tādai slepenai un svarīgai sarunai, kāda bija šī.

„Tikai vienu skūpstu," atgādināja zemnieks, gaisinādams bēgules apjukumu.

Viņa it kā atmodās un pēkšņi sajuta, ka bija nosalusi. Istaba bija auksta kā pagrabs. Pirksti bija kļuvuši nekustīgi un nelocījās, kad viņa no galda pagrāba miltu maisiņu un gaļas sainīti un svieda un meta zemniekam sejā.

„Lūk, lūk, un dodaties projām!"

Viņa pieskrēja un atrāva durvis.

„Laukā!"

Pārbijies zemnieks salasīja nokritušās mantas. Viņš šļupstēja:

„Klusiet, nestāstiet nevienam . . ."

Bet viņa neklausījās. Izmisusi un pazemota viņa grūzdama izgrūda zemnieku gaitenī un atgriezās savā tukšajā istabā pie tukšā galda.

Pēc brīža ienāca vīrs.

„Redzēju kaimiņu aizdrāžamies kā trenktu," viņš smējās. „Vai gaļu atnesa?"

Sieva raudāja un, kad asaras apsīka, viņa izstāstīja notikumu.

Tumsa jau bija apņēmusi kalnus un ieleju, kad abi devās uz bēgulu viesnīcu. Apkārt zibēja kalnu māju ugunis un skanēja sveša valoda.

Šo dienu Dievs aizslaucīja no sava galda, kā aizpūš vējš nevērtīgu plauku no tīro graudu sautas. Un svētkos abi bēguļi ēda savu skopo maizes kumosu pazemīgā pacietībā.

CILVĒKI UZ TILTA

JĀŅA KLĪDZĒJA STĀSTI UN NOVELES APGĀDS LATVIJA, 1948.

Šai grāmatā lasāmā novelē Ugunskurs Klīdzējs liek tautskolas bērnu korim braši nodziedāt Karogu. Ar to sacerējumā radīts patriotisks efekts, kas tomēr izgaist, ja lasītājs zina, ka šo Vītola dziesmu spēj iestudēt tikai pieaugušo izlases kori, bet bērniem tā nemaz nav izdziedama. Kaut nule pieminētā kļūme būtu sīkums, tā diezgan zīmīgi raksturo Klīdzēja cenšanos rakstīt par visu ko, necenšoties iedziļināties izvēlētajā vielā. Viņa jaunajā grāmatā sastopamies ar latviešiem, vāciešiem, kādu francūzieti, krieviem, īriem, angļiem, ar skolas bērniem, pusaudžiem, vīriem un sirmgalvjiem, zemniekiem, ubagiem, māksliniekiem, domātājiem, skolotājiem utt. Darbības vieta gan dzimtenē, gan Vācijā, gan Sibirijā, gūstekņu nometnē, Īrijā, Alpos. Tātad visādā ziņā apskaužams raibums, kuŗā tomēr parādās nevis rakstnieka varēšana, bet paviršums vai šablons. Tikt no tā vaļā Klīdzējam grūti vēl tādēļ, ka viņš turpina pakļaut savu mākslinieka talantu sludinātāja talantam resp. lielākā daļa viņa sacerējumu ir piemēri kādam ētiskam vai patriotiskam tematam. Tā rodas tēlojamo personu sadalījums pēc melni baltā principa, kas pats par sevi iznīcina gribu un vajadzību objektīvi iedziļināties vielā. Tāpēc, piemēram, stāstā Ziemeļu smagums Luize Prē tikai tādēļ jātēlo negatīva, ka viņa nav latviete, bet dekadentiskās kultūras samaitāta francūziete, un Klīdzējs nemana, ka šis dāmas frazeoloģija padevusies nevis franciska, bet tipiski vāciska. Tāpēc arī mākslinieciskais svars zūd interesanti iecerētai novelei Tumsā, jo visi tēlojamie cilvēki vācieši, pret ko Klīdzējam kā latvietim nav iemesla just simpatijas.

Lielajā raibumā tomēr pamanām arī to Klīdzēju, kas devis mūsu literatūrai pirmreizīgus tēlus, — tēlus, kas ļauj viņam būt īstam kā tematikā, tā arī stilā. Tas ir Klīdzējs, kas rāda Latgales bērnus, pusaudžus un jauniešus saskarē ar vecākiem un audzinātājiem, pie tam specifisku koloritu arvien piešķir katoliskā vide un tradicijas. Spriežot pēc Klīdzēja darbiem, kas līdz šim radušies, viņš ir tipisks savas puses cilvēks, un viņam to vajadzētu ātcerēties katru reizi, kad kārdina kāds cits temats, vajadzētu spēt atteikties no svešā par labu tam novadam, kuŗā viņam nav sāncenšu. Pie tam šai novadā viņš nemaz vēl nav sevi izsmēlis tukšu, nē — tieši citos tematos sāk parādīties bīstamas atkārtošanās pazīmes.

Klīdzējam tik pazīmīgs stils kā reti kādam citam mūsu rakstniekam, bet šis pazīmīgums, diemžēl, radies ar manierīgām rētoriskām figūrām psiholoģiskajā tēlojumā un tādu kā mazliet puicisku žargonu, kuŗā runā gandrīz visi viņa cilvēki — lieli un mazi, izglītoti un vienkārši ļaudis, latvieši un cittautieši. Kad rakstnieks sāks visu to pārvērtēt? . . .

Visumā Klīdzēja Cilvēki uz tilta ir dedzīga reliģiski-ētiska un patriotiska ideālisma apgarota grāmata. Vai šis ideālisms saviļņos lasītāju, tas atkarīgs no tā, cik augstas katram mākslinieciskās formas prasības.

Jānis Rudzītis

KĀDAS LUGAS PATĪK VĀCIEŠIEM

Pēc Vācu teātŗu apvienības statistikas 1947./48. g. sezonā Vācijas trijās rietumu joslās, ieskaitot arī Berlīnes sektorus, darbojušies vairāk nekā 130 teātŗi, kas izrādījuši pavisam 790 skatuves darbus, no tiem 492 lugas (62 jaundarbi), 114 (4) operas, 93 (3) operetes, 54 burleskas un 37 (3) deju uzvedumus. No lugām visvairāk izrādīta Cukmaijera „Velna ģenerālis" — uz 17 skatuvēm 884 reizes; tā paša autora „Kepenikas kapteinis" — 134 reizes. Otrajā vietā bijusi angļa Prīstlija „Inspektors nāk" ar 654 izrādēm, tālāk amerikāņa van Drutena „Baloža dziesma" (602), Šillera „Marija Stjuarte" (427), Bocherta modernā luga „Ārā durvju priekšā" (279), amerikāņa Vaildera „Mūsu mazā pilsēta" (161).

Statistika par iestudētajām operām rāda, ka skatītāju simpatijas vēl arvien pieder klasiskajām operām: „Figaro kāzas" izrādītas 324 reizes, „Karmena" — 288, „Baterflai kundze" — 243 un „Bohema" — 232, bet tikai 25. vietā ar 93 izrādēm ir modernā opera — Orfa „Gudrie". Tikpat konservātīvi vācu skatītāji bijuši pret operetēm, jo visas trīs „dāmas", kas izrāžu skaita ziņā ir pirmajās vietās, jau ilgus gadus pieder operešu „dzelzs inventāram: „Grafiene Marica" (843), „Čardaša karaliene" (751) un „Jautrā atraitne" (576).

„Die Welt"

Nenokavējiet iegādāties
Knuta Lesiņa
noveles un humoreskas
Lietas, kas kārtojas pašas
Cena DM 5.50.
LATVIJAS APGĀDS
(316)

Aukstā
1948. g. lie
lieli

RIETUMU SABIEDRO
KRITUSI — ČANGKAIŠE
GRIEĶIJAS PARTIZĀNUS
MU SAVIENĪBA — tie vi
nām, kaut arī vēl šodien,

Ievadot 1948. gadu, kāds a
ņu valstsvīrs sacīja: „Lielā
gada politisko problēmu va
vienā jautājumā, kam p
nav zināma skaidra atbilde.
tājums skan: „Kas būs nāk
darīs Padomju Savienība, k
darīs, un kur tā to darīs?"
kas, negrozot šai teikumā n
gluži tāpat varētu teikt
1949. gada politikas pamatp
Visus 1948. gada 12 mēne
tures rats šķaidījis pasau
tekļus, dubļus un brīžam pa
ierāvis dziļu un neglītu vag
mēr nav spējis no strupceļa
ties, par īstu virzīšanos uz
vai atpakaļ nemaz nerunā
Uztraukumu un notikum
gadā nav trūcis. Cilvēce va
atcerēsies gadu, kad reizi pē
pasaule nodrebēja bailēs r
Reižu reizēm šķita, ka rit
kustēties no paša izrautās
Bet tas nav noticis.
Amerikāņu žurnālisti
izdarīt nobalsošanu, kas bi
gada svarīgākais notiku
avīžnieku viedokļa. Par vis
ko ar balsu vairākumu atzīt
Trumens no jauna ievēlēts
prezidentu. Berlīnes notiku
kuši otrā vietā par spīti tam
ārpus pašas Amerikas nod
žurnālisti likuši bijušās Vāc
vaspilsētas bloķēšanu pašā
vietā. Pievienojoties šo ž
uzskatam, Berlīnes „labā"
teikt, ka taisni šis, patie
gadu ieilgušais, konflikts, k
minācija iesākās vasaras v
pēc valūtas reformas, lielā
jis iemesls arī Trumena iev
šķiet, ka daudzi ASV vēlē
soja par Trumenu tāpēc, ka
ka Djuijs pie stūres tikdam
iestrēgušo vēstures ratu sāk
bīstamā kara virzienā.
Pārējie notikumu vērtēju
rikāņu žurnālistu nobalsoša
ka avīzes un lasītāji arī 19
tāpat kā iepriekšējos laiko
juši atsevišķu spilgtu notik
liesmojumus par interesantā
kā drūmi klusinātas, bet mē
attīstības. Kaŗš Ķīnā šai n
nā ierindojies tikai septītā
krievu skolotājas Kosenkin
šana pa padomju konsul
Ņujorkā, Gandija noslep
un amerikāņu bēzbolista B
nāve atzīti par svarīgākiem
miem. Desmitā vietā starp
sensācijām ierindota Angli
mantinieces Elizabetes dēla
šana, bet UN kopsapulce, ku
svarīgu gan nenorunājot, iz
milj. vārdu, ieguvusi tikai
Nemēģinot debatēt, vai B
ta nāve ietekmēs pasaules t
attīstību vairāk nekā Čan
sakaušana vai Čechoslovaki
vēršana par „tautas republi
teikt, ka vēsturē 1948. gad
ieiet kā „aukstā kaŗa" gads.
mās līdz pēdējai šī gada die
pinājusies nemitīga cīņa
austrumu totalitārismu un
demokratiju. Austrumi š
spilgti apliecinājuši bo
amēbas dabu, kas ļauj vien
plesties mazākās pretestības
nā, bet apstāties vai pat a
ikreiz, kad pretim asā pr
Tad arī ir iznācis, ka pašā
beigās rietumi itin kā p
konstatējuši amēbas tauste
darbību. Tālajos austrumos,
Vašingtonā un Londonā u
par otras šķiras skatuvi, u
vēribu veltīja izrādei Eiro
1948. gada cēlienā nepārprot
tikusi poziciju nostiprināšan
arī nekas vairāk!) abās dze
kara pusēs. Vienā pusē tas
ar Maršala plāna iedzīvinās
jau nopietni vērtējamiem mē
miem radīt brīvo valstu alia
totalitārismu; otrā pusē ar ne
ģu pēdējas pretestības izsk
Berlīne šais 12 mēnešos izv
uzmanības degpunktā tāpēc,
kusi vienīgā sprauga dzelzs
Demokratu pretestības gr
sparu šai gadā stiprinājuši g
rīgi, gan būtībā gluži nesvarī
kumi abās aizkara pusēs. K
nas lēciena ierindošana tre
ir jauns pierādījums tam, ka
tam pilnīgi nepazītā krievu
tāja, izlēkdama pa logu,
pārliecināt vairāk rietumnie
totalitārisma baigumu, nekā
spējušas neskaitāmas valstsv
nas. Jāievēro gan, ka Kos
traģēdijas kulminācija notik
kad pasaules sabiedrisko d
notikuma izprašanai bija n
nājusi Čechoslovakijas bojā
— pareizāk sakot — bojā ej
gums, ko februāra beigās
festēja tās izsludināšana pa
tas republiku", Maskavas de

Aukstā kaŗa gads

1948. g. lielās sensācijas un lielie notikumi

RIETUMU SABIEDROTIE BERLĪNI NEATSTĀS — MUKDENA KRITUSI — ČANGKAIŠEKA VALDĪBA NOPIETNĀS BRIESMĀS — GRIEĶIJAS PARTIZĀNUS CER SAKAUT 3 MĒNEŠOS . TOP RIETUMU SAVIENĪBA — tie visi ir virsraksti no 1948. gada pirmajām dienām, kaut arī vēl šodien, 12 mēnešus vēlāk, tie šķiet tikpat aktuāli.

Ievadot 1948. gadu, kāds amerikāņu valstsvīrs sacīja: „Lielāko 1948. gada politisko problēmu var ietvert vienā jautājumā, kam pagaidām nav zināma skaidra atbilde. Šis jautājums skan: „Kas būs nākošais, ko darīs Padomju Savienība, kad tā to darīs, un kur tā to darīs?" — Liekas, negrozot šai teikumā ne vārda, gluži tāpat varētu teikt arī par 1949. gada politikas pamatproblēmu.

Visus 1948. gada 12 mēnešus vēstures rats šķaidījis pasaulē putekļus, dubļus un brīžam pat asinis, ierāvis dziļu un neglītu vagu un tomēr nav spējis no strupceļa izkustēties, par īstu virzīšanos uz priekšu vai atpakaļ nemaz nerunājot.

Uztraukumu un notikumu 1948. gadā nav trūcis. Cilvēce varbūt ilgi atcerēsies gadu, kad reizi pēc reizes pasaule nodrebēja bailēs no kaŗa. Reižu reizēm šķita, ka ritenis izkustēties no paša izrautās bedres. Bet tas nav noticis.

Amerikāņu žurnālisti paspējuši izdarīt nobalsošanu, kas bijis 1948. gada svarīgākais notikums no avīžnieku viedokļa. Par vissvarīgāko ar balsu vairākumu atzīts tas, ka Trumens no jauna ievēlēts par ASV prezidentu. Berlīnes notikumi palikuši otrā vietā par spīti tam, ka visi ārpus pašas Amerikas nodarbinātie žurnālisti likuši bijušās Vācijas galvaspilsētas bloķēšanu pašā pirmajā vietā. Pievienojoties šo žurnālistu uzskatam, Berlīnes „labā" gribētos teikt, ka taisni šis, patiesībā visu gadu ieilgušais, konflikts, kuŗa kulminācija iesākās vasaras vidū tūlīt pēc valūtas reformas, lielā mērā bijis iemesls arī Trumena ievēlēšanai. Šķiet, ka daudzi ASV vēlētāji balsoja par Trumenu tāpēc, ka baidījās, ka Djuijs pie stūres tikdams varētu iestrēgušo vēstures ratu sākt ripināt bīstamā kaŗa virzienā.

Pārējie notikumu vērtējumi amerikāņu žurnālistu nobalsošanā rāda, ka avīzes un lasītāji arī 1948. gadā tāpat kā iepriekšējos laikos, vērtējuši atsevišķu spilgtu notikumu uzliesmojumus par interesantākiem, nekā drūmi klusinātas, bet mērķtiecīgas attīstības. Kaŗš Ķīnā šai nobalsošanā ierindojies tikai septītā vietā, jo krievu skolotājas Kosenkinas izlēkšana pa padomju konsulāta logu Ņujorkā, Gandija noslepkavošana un amerikāņu bēbolista Bebe Ruta nāve atzīti par svarīgākiem notikumiem. Desmitā vietā starp pārējām sensācijām ierindota Anglijas troņmantinieces Elizabetes dēla piedzimšana, bet UN kopsapulce, kuŗā, neko svarīgu gan nenorunājot, izrunāti 50 milj. vārdu, ieguvusi tikai 13. vietu.

Nemēģinot debatēt, vai Bebe Ruta nāve ietekmēs pasaules turpmāko attīstību vairāk nekā Čangkaišeka sakaušana vai Čechoslovakijas pārvēršana par „tautas republiku", var teikt, ka vēsturē 1948. gads varētu ieiet kā „aukstā kaŗa" gads. No pirmās līdz pēdējai šī gada dienai turpinājusies nemitīga cīņa starp austrumu totālitārismu un rietumu demokratiju. Austrumi šai cīņā spilgti apliecinājuši boļševisma amēbas dabu, kas ļauj vienmēr izplesties mazākās pretestības virzienā, bet apstāties vai pat atrauties ikreiz, kad pretim asā pretestība. Tad arī ir iznācis, ka pašās gada beigās rietumi itin kā pārsteigti konstatējuši amēbas taustekļu iedarbību Tālajos austrumos, kuŗus Vašingtonā un Londonā uzskatīja par otras šķiras skatuvi, un visu vērību veltīja izrādei Eiropā, kur 1948. gada cēlienā nepārprotami notikusi poziciju nostiprināšana (bet arī nekas vairāk!) abās dzelzs aizkara pusēs. Vienā pusē tas noticis ar Maršala plāna iedzīvināšanu un jau nopietni vērtējamiem mēģinājumiem radīt brīvo valstu aliansi pret totālitārismu; otrā pusē ar nesaudzīgu pēdējas pretestības izskaušanu. Berlīne šais 12 mēnešos izvirzījusies uzmanības degpunktā tāpēc, ka palikusi vienīgā sprauga dzelzs aizkarā.

Demokratu pretestības gribu un sparu šai gadā stiprinājuši gan svarīgi, gan būtībā gluži nesvarīgi notikumi abās aizkara pusēs. Kosenkinas lēciena ierindošana trešā vietā ir jauns pierādījums tam, ka šī līdz tam pilnīgi nepazītā krievu skolotāja, izlēkdama pa logu, spējusi pārliecināt vairāk rietumnieku par totālitārisma baigumu, nekā to iespējušas neskaitāmas valstsvīru runas. Jāievēro gan, ka Kosenkinas traģēdijas kulminācija notika brīdī, kad pasaules sabiedrisko domu šī notikuma izprašanai bija nobriedinājusi Čechoslovakijas bojā eja vai — pareizāk sakot — bojā ejas noslēgums, ko februāŗa beigās manifestēja tās izsludināšana par „tautas republiku", Maskavas draudi un prasības Somijai tūlīt pēc tam, Itālijas komūnistu zaudējums aprīļa vēlēšanās, un, par visām lietām, Tito strīds ar kominformu, par ko rietumu cilvēki pirmoreiz uzzināja jūlijā.

Dienvidslavijas komūnistiskais diktātors Tito, kļūdams par vienu no 1948. gadā visvairāk daudzinātajiem valstsvīriem, šķiet uzņēmies lomu, ko pilnos apmēros vēl šodien nevar novērtēt. No vienas puses, viņa pretošanās Kremlim pamudinājusi rietumu demokratus stingrākai nostājai, jo pierādījusi, ka arī viņpus dzelzs aizkaram nav tik absolūta vienprātība, kā Maskava to labprāt līdz tam apgalvoja; no otras puses, pašās 1948. gada beigās parādījušās pazīmes, ka šis notikums mudinājis vienu otru labticīgu rietumu demokratu sapņot, ka „nevar ticēt, ka komūnisti būtu tik launi", un cerēt, ka komūnistu valstsvīru vidū varētu gadīties daudzi tādi kā Tito.

Pēc tam, kad komūnistu panākumi Ķīnā pavēruši rietumniekiem acis par jaunajām briesmām, kas draud pasaulei 1949. un vēl nākamajos gados, kad sarkanais vilnis varētu velties ne tikai pāri Ķīnai, bet pat visai Āzijai, ir jau atradušies vīri, kas mierina sevi ar to, ka Ķīnas komūnistu vadoņi varētu izturēties pret Kremli tāpat, kā to darījis Tito. Vēlēšanās pa laikam rada ticību, bet šāda veida ticēšana labvēlīgam liktenim kritiskos brīžos ir bīstama. Par spīti tam, ka 1948. gada beigas maz vien atšķiras no 1948. gada iesākuma, ir skaidrs, ka gadu mijas slieksni pārkāpjot, mēs atradīsimies vēl tuvāk krizei nekā jebkad agrāk. Vēstures rats nevar nebeidzami griezties uz vietas, vienreiz tam jāvirzās vai nu uz priekšu, vai atpakaļ. Un daudzas pazīmes liecina, ka gada beigās jau esam kļuvuši liecinieki jaunai komūnisma ekspansijai milzīgajā, cilvēkiem un neizmantotām izejvielām bagātajā Āzijas kontinentā, bez kuŗa pārējā pasaule ilgi eksistēt nevarēs.

Latviešu trimdiniekiem un visiem DP Vācijā 1948. gads paliks atmiņā kā gads, kad tie kļuva vēl nabagāki Vācijas naudas reforma pameta ārzemniekus galīgi ēnā. Naudas trūkums rada ne tikai materiālus grūtumus, bet draud sagraut arī ar pūlēm izveidoto kultūrālās pašrosmes darbu. Šie apstākļi neapšaubāmi pastiprinājuši arī vēl citu attīstību, proti, izceļošanu uz citām zemēm, kas gan, iespēju trūkuma dēļ, arī 1948. gadā nesasniedza pilnus apmērus, bet katrā ziņā no gandrīz tīri teorētiska pārrunu temata izvērtās par svarīgu reālitāti.

Mūsu rindas pa šo gadu kļuvušas retākas, un ir skaidrs, ka nākamajā gadā tās retināsies vēl straujāk. Pamazām sākusies arī ģimeņu izvietošana, kaut arī daudz kas vēl nenoskaidrots un praktiski nekas vēl nav panākts darba nespējīgo un to sieviešu glābšanai, kas atrodas nometnēs ar bērniem, bet bez gādniekiem. Ja pozitīvo 1948. gada notikumu sarakstā godam varam minēt beidzot panākto vienošanos par Latvijas Nacionālās Padomes nodibināšanu, kā arī to, ka 1948. gads bija pirmais gads pēc ilgāka pārtraukuma, kad arī rietumu lielvalstu politiķi nesaviebās, dzirdēdami Latvijas republiks vārda minēšanu, tad gribētos cerēt, ka visi trimdinieki nākamajā gadā centīsies darīt daudz vairāk darba nespējīgo un bez apgādnieka palikušo ģimeņu atbalstīšanai. A.Lp.

Kādu gaida ASV ārpolitiku, ja Maršals aizietu

3 KANDIDĀTI UN VIŅU IZREDZES

Ārlietu ministra Maršala veselības stāvoklis turpina mest ēnas uz ASV ārlietu politikas turpmāko vadību. „New York Herald Tribune" raksta pazīstamie publicisti brāļi Alsopi. Kaut arī Trumens pat negribot runāt par iespējamu ārlietu ministra maiņu, tomēr arvien noteiktāk liekoties, ka vai nu īsi pirms 20. janvāŗa, vai drīz pēc tam Maršals atlūgšoties no amata. Kad Maršals aizies, tad aiziešot arī viņa vietnieks Lovets, kas palicis amatā tikai pēc Maršala personīgā lūguma. Viens no iespējamiem kandidātiem Maršala vietā joprojām esot augstākais tiesnesis Freds Vinsons, kas esot viens no Trumena personīgiem draugiem. Viņa iecelšanu svarīgajā postenī bez tam apsveiktu progresīvo strādnieku pārstāvji, kas kopš pēdējām vēlēšanām ieguvuši daudz svarīgāku lomu valdības aprindās. Kongresā Vinsonam esot daudz personīgu piekritēju pat republikāņu aprindās. Beidzot, viņš esot cilvēks, kas pazīstams ar gudrību un apdomu, un katrā ziņā sapulcinātu ap sevi spēcīgus un pieredzējušus vīrus, ar kādreizējo ārlietu ministrijas padomnieku Benjamiņu Kohenu priekšgalā. Ārlietu politiku Vinsons, pēc Alsopu domām, vadītu ar stingru roku, bet tomēr ļoti uzmanīgi. Lielākais iebildums pret Vinsona izraudzīšanu par ārlietu ministru esot tas, ka būtu grūti atrast piemērotu vīru, kas tad viņa vietā ienemtu svarīgo augstākā tiesneša (patiesībā tieslietu ministra) amatu.

Šo grūtumu dēļ joprojām par ticamāko Maršala pēcteci esot uzskatāms Averels Herimens, kaut arī varot rēķināties arī ar bijušo ārlietu viceministru Dīnu Ačesonu.

Herimens kļuvis pazīstams visvairāk kā Ruzvelta padomdevējs un ASV vēstnieks Maskavā pa kaŗa laiku, kad notika plaša vēriena vienošanās ar Stalinu. Otrs, Alsopu minētais kandidāts, Ačesons savukārt kļuva pazīstams ar visai asu nostāju pret komūnismu pēckaŗa laikā. Tomēr Alsopi par abu šo kandidātu iespējamo politiku nākotnē tuvāk neizsakās, bet konstatē, ka mīklu minēšana par Maršala pēcnieku visumā kaitējot ASV ārpolitikai. Maiņa pati par sevi, ja tāda tiešām notiktu, bez tam kaitētu ASV interesēm, kaut vai arī ar to vien, ka katra ministra maiņa neglābjami saistīta ar pārmaiņām visā ministrijas personālā. NYHT

Rādījās slikti, bet būs labi

INŽENIERA BRUNO ĒRGĻA VĒSTULE NO AUSTRĀLIJAS

Lai tiktu uz Austrāliju, pūlējos gandrīz 9 mēnešus. 27. septembrī beidzot varēju kāpt uz kuģa, bet ģimeni pagaidām vajadzēja atstāt Vācijā. Iebraucot Austrālijā, mūs sagrupēja pēc valodas zināšanām. Tas notika tik sīki, ka pavisam izšķiroja 25 grupas. Mani iedalīja 6. grupā, jo no dienas, kad sāku kārtot savas izceļošanas lietas, biju tīri nemanot tik tālu ticis, ka vismaz šo to no man teiktā sapratu. Dzīvojām barakās. Gaidījām darbu un vācām izziņas. Likās, ka nekādas rozes neziedēs.

Darbs tomēr pagadījās ātri. Nu jau otru nedēļu strādāju dzelzceļu virsvaldes elektrības nodaļas rīcībā pie elektrības līniju būves par strādnieku-iesācēju. Liekas, ka darbs prasīt prasās, lai to izdotu uz akorda, bet mēs, pēc pašu austrāliešu darba kollēģu parauga un viņu vadībā, tagad „zogam dienas". No dzīves līdz darba vietai, kā nu kuŗu dienu, ir 20—30 km. Ar auto uz darbu izbraucam pl. 7.30. Kamēr nonākam galā un izkravājamies bezkaunīgi apdomīgā tempā, un tas skaitās darba laikā, pulkstenis rāda apmēram 9, bet tieši pl. 9 ir likumīgā tējas dzeršana. Sākam sagatavoties tai. Ne agrāk par pl. 10 katram rokā ir savs darba rīks un tad arī sākam ko neko padarīt. No 11.30—13 ir oficiālais pusdienas laiks. Pēc tam laba pusstunda vajadzīga pārdomām, ko un kā sākt. Tad ir pl. 15, un esam domās, ka padarīts pāri par mēru, bet mūsu darbu apdraud truši, kuŗu alām te nav skaita. Ar lāpstām un kapļiem ejam uzbrukumā pret tiem. Bez izņēmuma katrām vakariņām uz darba dienas rēķina nodrošināts svaigs truša cepetis.

Dzīvojam pašreiz ap 250 km no Sidnejas — pilsētiņā, kas pēc lieluma pielīdzināma Dobelei. Stāsta, ka esot dzīvokļu trūkums. Mums tāpēc jāmitinās teltīs. Par šo neērtību katrs saņemam 28 šiliņu piemaksu nedēļā. Manā darba grupā esam 3 latvieši un 4 austrālieši, bet vispār šajā darbā strādā 8 latvieši un 12 igauņi. Ēst varējām kantīnē, bet tā kā gandrīz mēs visi baltieši esam pieraduši gādāt paši par sevi, tad izšķirāmies uzturu gatavot pēc savas gaumes. Kad vakaros pie mūsu teltīm kūp ugunskuri, uz tiem vārās vira, čurkst cepetis un pelnos cepas kartupeļi. Cits maisa salātus. Salasās daudz ziņkārīgo, un brašas meičas piedāvājas par bezalgas izpalīdzēm. Viss tas noris jautrā humora un labvēlības garā un ir arī krietni vērtīgs treniņš angļu valodā. Valoda katru vakaru jāmācās arī 1 stundu vietējā vidusskolā.

Mēs, divi neganti izēdāji, savu mājturību kārtojam kopēji. Par abiem iepriekšējā nedēļā esam apēduši 15 trušus, 4 mārciņas tauku, 1½ märc. sviesta, 2 märc. siera, 4 duči olu, 10 litru piena, 3 märc. cukura, 2 märc. kartupeļu, katrs kādus 20 apelsīnus vai citronus, tad vēl maizi, makaronus, mannnā un tomātus. Tas viss kopā mums izmaksājis 47½ šiliņu, bet nupat arī vairs taukvielu nekārojam un sākam nopietni gudrot par savas ēdienu kartes maiņu.

Teltis ir elektrība. Gādāts arī par siltu un aukstu ūdeni dušām uc vajadzībām. Kaut ko un par kaut ko no algas arī mums atvelk. Tomēr, uzturu atskaitot, tīrs ieguvums pagaidām ir 7½ mārciņas nedēļā. Par to var nopirkt ļoti labu uzvalku vai 3 pārus kurpju. Esmu mēģinājis cenas salīdzināt arī ar Latvijas latu. Iznāk, ka, atskaitot uzturu un drēbes, kas te daudz lētākas kā bija mums — par 7½ mārciņām var nopirkt gluži visu to pašu, ko varēja iegādāties par 75 latiem. Bez mazākām bažām ar šo izpelņu es šeit spēju uzturēt arī savu ģimeni, krietni paēdināt, labi apģērbt, samaksāt dzīvokli, ja vien tā tiktu šurp. Ģimenes piederīgie, kamēr apgādnieks tiem nav sameklējis dzīvokli, var dzīvot nometnē, kur katram atsevišķa istabiņa, uzturs un viss cits maksā 25 šiliņus nedēļā, bet, ja grib pakustēt darbā arī paši, tad saņem vēl algu. Visiem bērniem, kas atbrauca un ir skolas gados, obligāti jāapmeklē skola. Uz to aizved speciāls autobuss, un, kaut brauciens līdz skolai ilgst tikai pus stundu, bērni autobusā saņem siltas un bagātīgas brokastis. Skolā dod arī siltas pusdienas un augļus.

Visiem, kas strādājam dzelzceļu virsvaldes dienestā, dzelzceļš un dzelzceļa autobusi ir bez maksas. Šo apstākli jau vairāki sākuši izmantot, tā sakot, ieraušanai: no darba brīvā dienā un pat pavakarēs pēc trušu medībām, laiž prom pie farmeriem, kur pašreiz ievāc labību, un, saligdami uz akorda, izsit pat otru nedēļas algu. Arī es ar savu teltenes līdziemītnieku esam jau sagatavojušies šai latviešu negausībai, jo mums tā vien liekas, ka ar krietnu strādāšanu te paveramas durvis uz plašām iespējām. Visi esam pārliecināti, ka tanī brīdī, kad vajadzēs kuģa biļeti atpakaļ uz Eiropu, varēsim to nopirkt paši un braukt labākā tvaikonī nekā mums bija jābrauc šurp.

Orangē, decembrī.

Inž. Bruno Ērglis

KU KLUKS KLANS — NOSLĒPUMAINA ORGANIZĀCIJA

Savienoto Valstu dienvidu štatos laiku pa laikam parādās noslēpumaini vīri baltos tērpos un baltās kapucēs pār visu seju. Uz tērpa krūtīm apļa vidū iezīmēts melns krusts, bet pret acu vietu kapucē 2 caurumi. Parasti viņi sapulcējas ap lielu, degošu koka krustu un pēc zināma rituāla atkal izklīst. Tas ir Ku Kluks Klans — viena no noslēpumainākām Savienoto Valstu organizācijām.

Ku Kluks Klana sākumi meklējami laikā pēc amerikāņu pilsoņu kaŗa. 1866. gadā dienvidštatos bija ļoti saspilēts stāvoklis: nēģeri un vergi bija kļuvuši brīvi un drīkstēja piedalīties vēlēšanās. No ziemeļiem sāka ierasties aizvien vairāk tā saucamo „amatu medinieku", un dienvidnieki sajutās apdraudēti. Džordžijas štatā pēkšņi parādījās balti maskojušies vīri, kas sacījās cīnāmies par savas dzimtenes tiesībām. Bija dzimis Ku Kluks Klans.

Vispirms tas vērsās pret ieceļotājiem no ziemeļiem, kas drīz vien bija spiesti bēgt. Tad nāca kārta nēģeriem: Ku Kluks Klans sākumā viņus brīdināja, bet ja tas nelīdzēja, piesēja pie kokiem un izpēra. Ja kāds melnais bija aizkāris balto sievieti, tad Ku Kluks Klana atriebība bija briesmīga: vainīgo dzīvu sadedzināja, bet viņa piederīgos vai nu pakāra, vai nošāva. Jau pēc viena gada nēģeri atkal atradās agrākā stāvoklī.

Ir zināms, ka Ku Kluks Klanu vada „Lielais Burvis". Kas ir šī noslēpumainā persona, nevienam nav ne jausmas. Pilsētu nodaļu priekšgalā atrodas „Lielais Pūķis", kas parasti ir pazīstams.

Lai aizsargātu nēģeru tiesības un nodrošinātu tiem brīvas vēlēšanas, 1870. gadā kongress izdeva īpašu likumu. Bet ar to nekas nebija līdzēts. Nēģeri gan varēja nodot savas balsis, bet kad kāds no viņiem vēlējās ieņemt kaut viszemāko amatu pašvaldībā, Klans parādījās no jauna.

1921. gadā Ku Kluks Klanam bija vairāk nekā 2000 nodaļu. Šai laikā tas parādījās arī ziemeļu štatos. Kad ar likumu atļāva nēģeriem iestāties arodbiedrībās, Klans sāka atkal cīņu. Tās veidu raksturo šādi gadījumi: nēģeris Džims Vaits nopirka sev mājiņu Alabamas štata Montgomerijas pilsētas balto kvartālā un pārgāja uz turieni dzīvot. Pēc kāda laika noslēpumainas personas sāka vai ik pāris dienas Džimam zvanīt pa telefonu un pavēlēja mājiņu atstāt. Džims nelikās ziņis. Tad kādu rītu savas mājas priekšā viņš atrada 3 metrus augstu, apdegušu koka krustu. Skaidrs — tas bija Ku Kluks Klans, un Džims ar visu ģimeni — aizbēga.

Dienvidkarolīnas štatā nēģeris Džordžs Slaips vēlējas precēt balto sievieti. Brīdinājumi nekā nelīdzēja, līdz kādu rītu Džordžu atrada piesietu pie koka un nopērtu. Pēc eksekūcijas baltā vairs nevēlējās pie Slaipa iet. —

Pēdējā laikā Ku Kluks Klans sāk vērsties arī pret žīdiem, lai gan ļoti uzmanīgi un piesardzīgi. Ir noskaidrots, ka otra pasaules kaŗa laikā Klanam bijuši sakari arī ar vācu apvienību, ko ASV uzskata par nacionālsociālistu partijas filiāli. Kad tas kļuva zināms, Pensilvānijas štats grozīja satversmi, lai Klanu varētu slēgt. Aizliegumi sekoja arī citās vietās. Vienīgi Džordžijas štatā tas joprojām pastāvēja. Bet tad 1947. gada novembrī kongress izdeva likumu, kas aizliedza organizāciju visā Savienoto Valstu territorijā.

Likās, ka nu būs miers. Nēģeri atviegloti uzelpoja. Bet tad šovasar Džordžijas štatā Mekonas pilsētā kādu nakti uz ielām atkal parādījās noslēpumainie vīri baltās kapucēs un soļoja uz tiesas nama pusi. Tiesas nama priekšā viņi uzslēja 4 metri augstu koka krustu, ko aizdedzināja. Atskanēja sauciens: „Ku Kluks Klans bija, ir un būs!" Pēc demonstrācijas klanieši atkal izklīda, bez kā kāds mēģinātu viņus aizturēt. —j—

Tas viss noticis jau agrāk

Angļu vēsturnieks un publicists Haralds Nikolsons publicējis grāmatu par Vīnes kongresu. Grāmatas ievadā autors uzsver, ka būtu bīstami vilkt pārāk ciešas paralleles starp notikumiem priekš vairāk nekā simts gadiem, kad beidzās Napoleona kaŗi, un notikumiem, kuŗus vērojam tagad, kad beigušies Hitlera kaŗi. Tai pašā laikā tomēr nevarot noliegt ārkārtīgo ārējo līdzību šais notikumos.

Napoleons, diktātoriski valdīdams Francijā, samērā īsā laikā iekaroja un pakļāva sev gandrīz visu Eiropu. Sākumā viņam nopietni pretojās vienīgi Anglija, kas gan nespēja satriekt Napoleonu ar militāru spēku, bet centās vājināt to ar saimniecisku blokādi, izmantojot šim nolūkam savu spēcīgāko floti. Napoleons kādu laiku apsvēra iespēju uzbūvēt vēl stiprāku floti un ar to iekarot angļu salas, bet tad piepeši apņēmās un devās pret Krieviju. Tā angliem radās jauns, spēcīgs sabiedrotais, un drīz aliansei pievienojās arī citi. Gala rezultātā sabiedrotie kopīgiem spēkiem sakāva Napoleonu un notika daudzinātais Vīnes kongress, kuŗā visi uzvarētāji „krita viens otram ap kaklu", lai drīz pēc kongresa tomēr sadalītos krasi pretējos grupējumos. Daži no sabiedrotajiem centās pavirzīt uz priekšu savas robežas vai iegūt jaunas „iespaida sfairas".

Nikolsons brīdina no šīs ārējo apstākļu līdzības nezīlēt nākotnes attīstību tagadējos apstākļos.

Lielāko tiesu grāmatas aizņem četru „lielo" savstarpējās cīņas par varu no Napoleona kundzības atbrīvotajā Eiropā. Šie četri „lielie" toreiz bijuši Krievijas cars Aleksandrs, britu ministrs Kāstelreijs, Francijas ārlietu ministrs Taleirans un Austrijas ārlietu ministrs Meternichs. Ja Austrijas vietā liekot ASV, tad gandrīz varot teikt, ka mainījušies tikai lielo vīru uzvārdi. DM

Dzībā pasaule

• Londonā pašreiz notiek portretu izstāde, kuŗā viena no visvairāk ievērotām gleznām ir indiešu firsta Patjalas maharādžas attēls. Viņa pilns vārds un tituli pēc kataloga skan: Viņa augstība goda ģenerāļleitnants Farzands-I-Khass Daulats-I-Ingliša, Mansurs-ul-Camans, Amirs-ul-Umra, Maharadhirajs Raj Raješvars Šni Maharādža-I-Rajgans Šri sērs Jadavendra Singhji, B.B.E., C.C.I.E., L.L.D., Jadu Vanšhavatans Batti Kul Bušans. (DSp)

• Kādā šķiršanās prāvā Berlīnē par liecinieci sava znota labā uzstājās viņa sievas māte, kas savu meitu apvainoja tik smagi, ka laulību šķira pēdējās vainas dēļ. Pēc četrām nedēļām agrākā sievasmāte apprecējās ar savu bijušo znotu. (DK)

• Minchenē nodibināta un oficiāli reģistrēta Birokratijas apkarošanas biedrība, kas par savu mērķi sprausdusi, kur un kā vien iespējams, cīnīties pret birokratismu valsts un sabiedriskā dzīvē. (DK)

Heinc Milbergers bija kaislīgs futbola draugs un vairāk nekā 20 gadu Hammā apmeklēja visas savas biedrības sacīkstes. Kādu dienu sevišķi satraucošā spēles momentā viņu ķēra trieka. Nogulējis vairākas minūtes nosamaņā, viņš vēl īsu brīdi atmodās, vārgā balsī apkārtstāvētājiem noprasīja: „Kāds ir rezultāts?" un nomira. (RN)

Trumens gatavo jaunu „miera ofensīvu"

ASV prezidenta mudinājums un brīdinājums Maskavai

Daži padomju valdības locekļi izrādot nopietnu vēlēšanos un pūles panākt saprašanos un attieksmju uzlabošanu ar ASV, — pirmdienas vakarā Vašingtonā paskaidroja prezidents Trumens. Šo padomju valstsvīru vārdus Trumens neminēja, un viņa preses sekretārs pēc tam paskaidroja, ka prezidents to arī nedomājot darīt. Tai pašā laikā Trumens norādīja, ka Padomju Savienība aizkavējot mierlīgumu izstrādāšanu, liegdamās pildīt starptautiskus nolīgumus, piemēram, Jaltas un Potsdamas vienošanos. „Krievu tauta ir liela tauta, un es esmu pārliecināts, ka mums domstarpību nemaz nebūtu, ja tautai Padomju Savienībā būtu līdzrunāšana," piezīmēja ASV prezidents.

Šie Trumena paskaidrojumi, saistot tos vēl ar amerikāņu armijas ministra Rojala tanī pašā dienā Berlīnē sniegto interviju, liek domāt, ka ASV prezidents varbūt plāno jaunu „miera ofensīvu", pie kam tā, liekas, vairs nebūtu dibināta uz tālāku piekāpību Maskavas priekšā, bet uz stingru nostāju. Vašingtonas komentātori šos paskaidrojumus saista ar neseno Trumena izteicienu, ka Staļins esot politbiroja gūsteknis.

Amerikāņu prezidenta izteikumus par krievu tautas nebrīvību un nespēju līdzrunāt padomju politikas veidošanā uzskatāmi ilustrē armijas ministra Rojala pirmdienas intervijā sniegtās ziņas par padomju koncentrācijas un piespiedu darba nometnēs ieslodzīto skaitu. Pēc visdrošākajiem slepeniem ziņojumiem, kas esot savākti pēc Rojala paša pieprasījuma, šajās nometnēs patlaban atrodoties 13 miljoni cilvēku, neskaitot kara gūstekņus. No tiem 9 miljoni esot krievu un 2 miljoni no Vācijas izsūtīto, bet pārējie 2 miljoni sastādoties no poļiem, čehiem un citu Austrumeiropas tautu piederīgiem. Internēto vidū esot arī daudz sieviešu un bērnu. Minētie skaitļi attiecoties uz nometnēm tikai pašā Padomju Savienībā.

Tālāk Rojals minēja, ka patlaban Vašingtonā apsverot iespēju amerikāņu bruņoto spēku pastiprināšanai Eiropā. Viņš gan pats neesot šo domu ierosinājis, bet to ļoti aizstāvot Rietumeiropas valstis. Nav zināms, kurā vietā Eiropā eventuālos pastiprinājumus stacionētu. Amerikāņu spēkus Vācijā Rojals uzskatot par pietiekamiem.

Rojala paskaidrojumi rada zināmu fonu prezidenta Trumena izteikumiem, kuŗos var saskatīt reizē mājienu Maskavas „mērenākā" novirziena pārstāvjiem turpināt saprašanos neseno Trumena izteicienu, ka Staļins esot politbiroja gūsteknis.

Izmēģināti jauni franču ieroči

Rietumeiropas ūnijas sauszemes spēku virspavēlnieks franču ģenerālis de Latrs de Tasiņi, pēc Reutera ziņām, pirms Ziemsvētkiem, kopā ar franču, britu, amerikāņu, holandiešu un beļģu virsniekiem, inspicējis militāras ierīces Vidusfrancijā. Šinī gadījumā esot izmēģināti vairāki jauni franču ieroči.

Francijas nacionālsapulce atvēlēja 40 miljonu dolaru Rietumeiropas ūnijas pastāvīgās aizsardzības komisijas galvenā mitekļa iekārtošanai Fonteneblo pilī pie Parīzes. Izdevumus vēlāk sadalīs starp atsevišķajām ūnijas dalībniecēm valstīm. Kad franču komūnisti nacionālsapulcē cēla asu protestu pret šo lēmumu, vairāki valdības locekļi, to vidū arī aizsardzības ministrs Ramadjē, atstāja zāli.

Kanādas aizsardzības ministrs otrdien paziņoja, ka izstrādāts jauns Kanādas aizsardzības plāns. Ar ASV notiekot sarunas par kāda jauna amerikāņu turboiznīcinātāju tipa būvi Kanādā. BBC,DM

TITO DRAUD

PĀRTRAUKT SAIMNIECISKĀS ATTIEKSMES AR „TAUTAS DEMOKRATIJĀM"

Pēc ilgāka laika pirmdien Tito teica runu dienvidslavu parlamentā, ievadot debates par 1949. gada budžetu. Šī runa ir viena no nozīmīgākajām, kāda jebkad dzirdēta no Dienvidslavijas maršala. „Ja Austrumeiropas valstis nepildīs ar Dienvidslaviju parakstītos līgumus," teica Tito, „tad mēs būsim spiesti savus ražojumus novietot Rietumeiropas tirgos. Kominforms un daži austrumu komūnistu vadoņi ieinteresēti," turpināja tālāk Tito, „saņemt no Dienvidslavijas vienīgi lauksaimniecības produktus un rūpniecības izejvielas, jo pati rūpniecība esot pietiekami labi attīstīta viņu valstīs. Bet nevienam nav tiesību apspiest mūsu vēlēšanos pašu mājās organizēt smago rūpniecību, lai paceltu dienvidslavu tautas dzīves standartu."

Runas turpinājumā Tito norādīja, ka pagājušais gads bijis visgrūtākais, jo kominforms mēģināja „nospiest" Dienvidslavijas saimniecību. Dažas valstis, kas saucoties dienvidslavu draugi, mēģinot to darīt arī tagad nevis tāpēc, ka Belgrade būtu kļuvusi kapitālistiska, bet gan tādēļ, ka Dienvidslavija organizējot savā zemē sociālismu. Beigās Tito aizrādīja uz Dienvidslavu tirdzniecības attieksmēm ar rietumiem, kas dibinātas uz „vienlīdzības principiem". Kominforma boikotu asi kritizēja arī Dienvidslavijas saimniecības komisijas priekšsēdis.

Nule teiktā Tito runa apliecina to, ko Rietumeiropa sagaidīja jau priekš laba laika. Saimniecības dzīves speciālistiem bija skaidrs, ka Dienvidslavija, ievērojot kominforma boikotu, nevarēs reālizēt savu četrgades plānu, kas paredzēja smagās un kalnrūpniecības jaunuzbūvi. Lai to panāktu, dienvidslaviem par visu vairāk bija vajadzīgas mašīnas. Bet tās varēja saņemt vai nu no Padomju Savienības, vai Čehoslovakijas. Kad kominforms, pēc Maskavas rīkojuma, sāka boikotēt Dienvidslaviju, Tito vajadzēja izšķirties — vai nu samierināties ar to, kas notiek un cīņu uzdot, vai arī meklēt izlīdzinājumu ar rietumiem. Tito izšķīrās par pēdējo. UP ziņo, ka Dienvidslavijas un Lielbritanijas starpā jau parakstīts tirdzniecības līgums par preču apmaiņu 15 miljonu mārciņu sterliņu apmērā. Briti dienvidslaviem dos lielus daudzumus tekstilpreču, naftu un benzīnu, bet saņems būvmateriālus un pārtikas līdzekļus. Belgradē domā, ka jau šis līgums Tito stāvokli ievērojami nostiprinājis.

Tito runā ir vēl kāda cita interesanta puante, kas liecina, cik nožēlojamā stāvoklī atrodas Padomju Savienības satelītvalstis. Nerunājot nemaz par kaut kādu politisku patstāvību, arī saimnieciskā ziņā tām pilnīgi jāpaklausās Maskavas vēlmēm un norādījumiem. „Tautas demokratijas" pat nedrīkst ražot tādas preces, kas noderētu pašām un varētu celt pašu tautas dzīves standartu. Viss eksports tām jāpieskaņo vienīgi Padomju Savienības vajadzībām. Ja tas nenotiek, tad „brālīgā" sadarbība tūdaļ zūd. Tāpēc kā skumja ironija skan kāds anekdots, kas cirkulē Varšavā:

Ārzemnieks jautā polim: „Kāda ir Polijas saimnieciskā sadarbība ar Padomju Savienību?" — „Lieliska," atbild polis, „mēs krieviem dodam savas tekstilijas un par to viņi paņem mūsu ogles."

BBC, M

Čehoslovakijā jau „nacionālizē" bikses

Pirmdien Prāgā notika visu privātdzīvokļu kontrole, lai konstatētu pārtikas krājumus un apģērbu daudzumu. Kontroli veica īpašas komisijas. Ja kaut kur atrada, ka pārtikas krājumi un apģērbi pārsniedz atļauto daudzumu, tos tūdaļ konfiscēja. Uz laukiem šādas kontroles jau notikušas visu decembri, pie kam tur komisijas pavadīja bruņoti tautas miliči.

BBC

Hindu farmeris izmaksā algu saviem strādniekiem, kas pieder „neaizkaramo" kastai; lai neaptraipītos, saimnieks naudu viņiem iemet rokās. Jaunā Indijas satversme izbeidz „neaizskaramo" pāriju šķiras diskrimināciju, iedzīvinot senu Gandija mērķi.

Čangkaišeka kundze lūdz azila tiesības ASV

Pēc apspriedes ar jauno valdību, pirmdien maršals Čangkaišeks publicējis proklamāciju pilsētu un provinču pārvaldēm, kuŗā paziņots, ka valdība cīnīsies ar komūnistiem līdz galīgai uzvarai. Pārvaldēm uzdots pamudināt tautu pretoties komūnistiem un atbalstīt valdību. Ministru prezidenta vietnieks un ārlietu ministrs savukārt paskaidrojis, ka nacionālā Ķīna cīnās par ideoloģiskiem motīviem, demokratiju un savas tautas tiesībām.

Kāda cita ziņa turpretim liecina, ka Čangkaišeka kundze jau lūgusi prezidentam Trumenam savai ģimenei patvēruma tiesības Savienotajās Valstīs. Viņa interesējusies arī par kāda nama pirkšanu. BBC

Gatavs plāns Rietumeiropas aizsardzībai gaisā

Rietumeiropas ūnijas gaisa spēku virspavēlniekam, britu aviācijas maršalam Robam iesniegts apstiprināšanai plāns, kas paredz apgādāt Franciju, Beļģiju un Holandi ar angļu lidmašīnām Rietumeiropas aizsardzības vajadzībām, ziņo AP no autoritātiviem avotiem. Rietumeiropas gaisa aizsardzības plāni esot pavirzījušies uz priekšu daudz tālāk, nekā to varot domāt. Maršalam Robam iesniegtais projekts paredzot jau jaunā gada sākumā nodot minētajām trīs valstīm „zināmu skaitu" „Meteor" un „Vampire" tipa turboiznīcinātāju, būvēt tādus arī franču un beļģu fabrikās, kā arī reorganizēt Briseles pakta valstu gaisa spēkus pēc britu aviācijas parauga. Līdz 1949. g. beigām Francija, Beļģija un Holande būšot apgādāta kā ar turboiznīcinātājiem, tā arī vidējiem bumbvežiem, kamēr britu aviācija izveidošot spēcīgus stratēģisko tāllidojumu turbobumbvežu spēkus, kas sadarbosies ar amerikāņu aviāciju.

Kā tālāk ziņo, Rietumeiropas ūnijas gaisa aizsardzības plāni esot pietiekami elastīgi, lai tajos iekļautu arī Skandināvijas valstu aviāciju, ja tās iekļautos paredzētajā Ziemeļatlantika paktā. Zviedrijai jau ir „Vampire" iznīcinātāji, tādus gādājot arī Norvēģija, un Šveice pasūtinājusi 75. „Vampiriem" ir viens turbomotors, četri 20 mm lielgabali un 850 km ātrums stundā, bet „Meteoriem" divi motori, četri lielgabali un tie spēj vest divas 0,5 t bumbas, bet daži vēl astoņus 45 kg raķešu šāviņus. „Meteoru" ātrums ir ap 940 km stundā. DM

Polītiska slepkavība Kairā

ATENTĀTĀ NONĀVĒTS ĒĢIPTES MINISTRU PREZIDENTS NOKRAŠIJS PAŠA

Otrdienas rītā Kairā atentātā nogalināts Ēģiptes ministru prezidents Nokrašijs Paša. Iznākot no iekšlietu ministrijas, viņu ar sešiem, no neliela attāluma raidītiem revolvera šāvieniem nonāvēja jauns medicīnas students, kādas ekstrēmistu organizācijas loceklis, kas bija iekļuvis ministrijas namā, pārģērbies par policistu. Pēc atentāta šāvējs mēģināja izdarīt pašnāvību, bet viņu apcietināja. Šis ir jau otrs gadījums triju gadu laikā, kad Ēģipte atentāta dēļ zaudē valdības galvu. Par jauno ministru prezidentu otrdien izraudzīts Nokrašija Pašas dibinātās sādu partijas loceklis Ibrahims Abduls Hamids Paša.

Atentātam, kā noprotams, ir politiski iemesli, jo uzbrucējs Abduls Mahmuds Asams ir biedrs ekstrēmā nacionālistu organizācijā „Musulmaņu brālība", kas ir krasā opozicijā pret tagadējās Ēģiptes valdības politiku. Organizāciju pēc vairākiem spridzekļu atentātiem Kairas veikalu kvartālā nesen aizliedza. „Musulmaņu brālība" valdībai pārmeta enerģijas trūkumu nacionālā politikā; tā neesot pietiekami enerģiski cīnījusies par Sudānas pievienošanu Ēģiptei un esot atbildīga arī par neveiksmīgo kara gājienu Palestīnā.

Pēc uzbrucēja apcietināšanas, iekšlietu ministrijas namam norīkoja stipru policijas sardzi. Par notikumu nekavējoties paziņoja karalim Farukam, kas izteica līdzjūtību Nokrašija Pašas ģimenei. Ministru kabinets tūlīt sanāca ārkārtējā sēdē. Oficiālā valdības paskaidrojumā izteikta dziļa nožēla par smago zaudējumu, kāds ēģiptiešu tautai bijis jāpiedzīvo tieši tai laikā, kad visvairāk būtu vajadzīgs izcilā valstsvīra patiesais patriotisms un politiķa spējas. Ēģiptes karalis, valdība un atentāta upura ģimene saņēma daudz līdzjūtības apliecinājumu arī no ārzemēm. Viens no pirmajiem savu nožēlu un sašutumu par slepkavību izteica britu ārlietu ministrs Bevins.

Nokrašijs Paša bija ļoti iemīlots ēģiptiešu tautā kā brīvības un neatkarības aizstāvis, un arī ārzemēs viņu uzskatīja par izcilu politiķi un valstsvīru. Kāds vadītājs ēģiptiešu politikis pēc atentāta izteicās: „Nokrašijs Paša bija mans politiskais pretinieks, bet neapšaubāmi izcila personība un viens no lielākajiem Ēģiptes ministru prezidentiem." Gluži pretēji domāja Izraelas pārstāvis: „Kā redzams, Nokrašijs Paša arī Kairā bijis tikpat maz iemīlots kā pie mums."

Noslepkavotais ēģiptiešu valdības galva bija 60 gadu vecs. Viņš ministru prezidenta amatu ar nelielu pārtraukumu pildīja kopš 1945. g. marta, kad to pārņēma pēc toreizējā premjera Achmeda Pašas nogalināšanas. Sava priekšgājēja valdībā Nokrašijs Paša pildīja finanču ministra posteni. Gadu vēlāk viņš atkāpās, bet 1946. g. decembrī atkal uzņēmās valdības sastādīšanu. Viņam bija svarīga loma sarunās ar Lielbritaniju, kas beidzās ar britu karaspēka izvākšanu no Kairas un Aleksandrijas uz Suecas kanāla apgabalu. Kopš vairāk desmit gadiem Nokrašijs Paša pildīja iekšlietu, finanču, satiksmes ministra, Ēģiptes militārgubernātora un citus valsts nozīmīgākos amatus, bet 1947. g. pārstāvēja savu valsti Drošības padomē. Nokrašijs Paša bija viena no vadītājām personībām vafdu partijā. Bet pirms 10 gadiem, kad viņu, konflikta dēļ ar vafdu vadītāju, izslēdza no partijas, viņš nodibināja jaunu — sādu partiju. BBC, B, St

LCP vēlēšanas Virtembergā — Bādenē

Par LCP locekļiem Virtembergā-Bādenē ievēlēti K. Kalniņš (ar 2186 balsīm), V. Skaistlauks (1597) un J. Janums (1573). Kandidātos palika J. Labsvīrs (1355), J. Vinters (1076) un K. Balodis (707). K. Kalniņam un V. Skaistlaukam visvairāk balsu bija Eslingenā, bet V. Janumam Manheimā, Karlsrūē un Silenbuchā. Eslingenā piedalījās 60 proc. vēlētāju, Felbachā 48,5 proc., Karlsrūē 47 proc., Manheimā 38 proc. un Silenbuchā 28 proc. H. M.

Staļins gatavojoties „pēdējai kaujai" pēc 15—20 gadiem

ASV ĀRLIETU MINISTRIJAS OFICIOZA ATZINUMI

Staļins ir pārliecināts, ka „pēdējā kauja" starp Padomju Savienību un ASV ir neizbēgama, par spīti visiem oficiālajiem apliecinājumiem, ka austrumi varētu sadzīvot miermīlīgi. Tāds kopsavilkumā ir svarīgākais konstatējums, kas izteikts ASV ārlietu ministrijas oficioza „Foreign Affairs" rakstā „Staļins un revolūcija", ko publicēs janvāŗa numurā, bet kas atzīts par tik svarīgu, ka citi laikraksti jau iepriekš pa daļai citē tā svarīgākās vietas.

Raksta autors, ko uzskata par kompetentu šais jautājumos, salīdzina to, ko Staļins teicis sarunās un intervijās ar rietumu pārstāvjiem, ar to, ko viņš pēdējos gados rakstījis un runājis „iekšējam padomju patēriņam". Plašā analize, kas aizņem 40 žurnāla lappuses, beidzas ar šādiem secinājumiem:

Staļins, būdams padomju politikas un taktikas vadītājs, nekad nav atmetis domu par pasaules revolūciju un nekad arī nav atmetis domu, ka Padomju Savienībai jābūt aktīvai citu valstu revolūcionāro spēku vadītājai viņu cīņā pret kapitālismu.

Staļins sarunās un intervijās ar tādiem rietumvalstu pārstāvjiem kā Haroldu Stasenu, Roju Hovardu no Hovarda laikrakstu tresta, Haroldu Kingu no Reutera aģentūras, H. G. Velsu un citiem, vienmēr gan apgalvojis, ka karš starp rietumiem un austrumiem nebūt nav neizbēgams, bet, izņemot vienu gadījumu, viņš tomēr nekad nav izteicies tā, lai viņa apgalvojumi būtu tiešā pretrunā teorijai par pasaules revolūciju un komūnisma cīņu pret kapitālismu. Šo vienīgo izņēmumu var uzskatīt par taktisku manevru.

Staļins arī pašlaik projektē padomju rūpniecības ekspansiju tādā veidā, kas „neatkarīgi no citiem apstākļiem liecina par to, ka pēdējo kauju neizcīnīs agrāk kā pēc 15 vai 20 gadiem". Staļins tagad esot nonācis pie pārliecības, ka ASV vēl nostiprinās savu „kapitālistisko iekārtu" un piedzīvos vairākus „labklājības gadus", bet tad tomēr, kaut arī vēlāk nekā kādreiz pareģots, piedzīvos arī smagu krizi, kas ievadīs īsteno komūnisma cīņu pret kapitālismu. Uz šo laiku padomju rūpniecībai vajagot sasniegt maksimālās ražotspējas. NYHT

Kardinālim Mincenti piedēvē nodomu „dibināt karaļvalsti"

BUDAPEŠTĀ APCIETINĀTI VĒL 14 IEVĒROJAMI KATOĻU DARBINIEKI

Otrdien Budapeštā publicēts otrs ungāru iekšlietu ministrijas komunikē, kas piedēvē Ziemsvētkos apcietinātajam kardinālim Mincenti jaunus noziegumus. Bez „spiegošanas un valsts nodevības", kas ir komūnistu parastie apvainojumi, kardinālis esot vienojies ar Austrijas troņa pretendentu Habsburgu dinastijas princi Oto trešā pasaules kara gadījumā atjaunot Viduseiropā karalvalsti amerikāņu protektorātā. Šādus nodomus atbalstījuši arī ungāru rojālisti. Ungāru slepenpolicija vienošanās dokumentu norakstus „atradusi" kardināla Mincenti pils pagrabā, kur tie bijuši aprakti. Ārzemju laikrakstu pārstāvji ziņo, ka Budapeštā apcietināts vēl firsts Pauls Esterhazi un katoļu ūnijas sekretārs Dr. Nodžs, kā arī 12 citi katoļu darbinieki.

Karalvalsts lieta komūnistiem vairs nav jauna: jau 1948. gada vasarā padomju raidītāji ziņoja, atsaucoties uz dienvidslavu avotiem, par Dienvidvācijas karalvalsts radīšanu, kuŗā ietilptu katoliskā Bavārija un Austrija. Toreiz tika apgalvots, ka vienošanās par šāda projekta reālizēšanu panākta arī ar amerikāņiem. Acīm redzot, ungāru komūnistiskie varasvīri toreizējo ziņu no jauna uzšķīdījuši un piedēvējuši to kardinālim Mincenti.

Ziņa par Ungārijas katoļu baznīcas galvas apcietināšanu radījusi lielu sašutumu visā pasaulē, nerunājot nemaz par Ungāriju, kur divas trešdaļas iedzīvotāju ir katoļi. Lai gan apstākļu pazinēji rēķinājās, ka kardināli var sagaidīt vislaunākais, neviens tomēr nedomāja, ka komūnisti viņu apcietinās tieši Ziemsvētkos. Tomēr tā nav pirmā reize, kad kardināli Mincenti vajā totālitārās varas: jau 1944. gada novembrī viņu apcietināja gestapo. Vatikāna oficiālais viedoklis vēl nav deklarēts, pāvestam tuvu stāvošas aprindas domā, ka Mincenti izsūtīs uz Sibi-

(Beigas 7. lpp.)

Beidzot vien a

RIETUMI TO APSVEIC, VĀ IZSLĒGTĀ

Pēc vairāku mēnešu il Francijas, ASV un trīs Ben ras statūta projektu, ko otr galvaspilsētās. Projekts, k visām sešām valdībām, par produkcijas kontrolei, kā ar minēto kontroles organu,

Jau tūlīt pēc projekta un nikē publicēšanas rietumvals manāma pozitīva reakcija. dām vēl nav komentāru no P Savienības puses, kurai sv Rūras jautājumā nav nekād runāšanas un kas jau vairāk apstākļi izmantojusi smagie metumiem pret rietumvalstīm. Starptautiskajā Rūras k organā Lielbritanija, Franci ASV būs pārstāvētas katra bet Beneluksa valstis katra nu balsi. Trīs balsis paredz Vācijai, bet līdz vācu valdība šanai to pārstāvēs okupāci stis. Drošības jautājumos tor cija arī tad nebaudīs balss Lēmumu pieņemšanai būs n šamas 8 balsis.

Kontroles organa galvenai vums ir noteikt, kādi Rūras koksa, tērauda un pārējo daudzumi paturami Vācijas dām un kādi eksportējami, saskaņojot Rietumeiropas va jadzības ar vispārējo saimn sadarbības plānu. Organam dām nebūs tiesību pārrau Rūras rūpniecības vadību, k lējās Francija. Tā vietā fra cināti piedalīties jau pas britu-amerikāņu oglu un kontroles nodaļā. Pakāpen

Trumens gata „miera ofensī

(Turpinājums no 6. lp

nās centienus un brīdināju ligumu nepildīšana nevar tles bezgalīgi. Padomju S pēc kara ieguvusi sev daud nekā tas paredzēts Jaltas damas norunās. Tur, kā zi Baltijas valstu jautājums n skatīts par jau „nokārtotu", ļins piekrita tā „tālākai kā pēc kara.

Armijas ministrs savā arī atsauca ziņas par it k mām pārmaiņām amerikāņu vēlniecībā Eiropā un vēstnieka Maskavā Bedela stāšanos ģenerāļa Kleja vi jalam par Kleja nodomu nekas neesot zināms. Šāda sāka cirkulēt pēc kāda amerikāņu žurnālista Drjū izteikuma par iespējamu Kleja nomainīšanu.

Rojals, pēc amerikāņu spēku inspicēšanas dažādās Eiropā, 30. decembrī dodas uz ASV. Amerikāņu arm rāli Eiropā viņš apzīmēja stu. No demobilizējamiem riem turpmākam dienestam piesakoties 18 proc., kamēr šajā gadā tādu bijis tikai 1

Arī ASV armijas ģen priekšnieka vietnieks ģener lins pirms svētkiem Frank teicās, ka ASV bruņotie sp sagatavojušies gadījumam, šingtonas valdība nolemtu atlantika pakta ietvaros sn litāru atbalstu Rietumeiro jai. Par pakta sarunām šin paredzēts informēt amerikā resa vadītājas personas, v notiktu galīga izšķiršanās p noteikumiem. Pēc atgriešа šingtonā ģenerālis Kollins izteicās, ka iepriekš kongr ārlietu ministrijai vēl esot daži politiski jautājumi, k nesenajās sarunās Eiropā maršalu Montgomeriju un britu ģenerālštāba locekļiem izspriesti. BBC, S

Paziņojum

IRO 28. decembrī mūs lū ziņāmu lasītājiem IRO galv ba Ženēvā 25. novembra p mu, ka, pēc trīs militāro val muma, 31. decembrī izbeid minēs prasību pieteikšanai zemju valūtu un vērtspapīri bloķēti Vācijā, saskaņā ar s to kontrolpadomes likumu Prasības piesakāmas: par ar lā nodoto valūtu un vērtsp HQ Investigation Branch, Division, HQ/R/B Düsseldorf, CCG, BAOR 4; amerikāņu Office of the Finance Advise ce of Military Government f many (US) APO 742, US franču joslā — Bureau des Etrangers, Landau, Frech Z Occupation. Pieprasījumos jā īpašuma tiesības uz minētaj tībām un ka tajās nav ieir vācu pavalstnieki. Ārzemēs iesie tai pašā terminā var p atļauju savu vērtību izvešana

...aļins gatavo-...ies „pēdējai ...aujai" pēc ...–20 gadiem

...ĀRLIETU MINISTRIJAS ...FICIOZĀ ATZINUMI

...ir pārliecināts, ka „pēdējā ...tarp Padomju Savienību un ...neizbēgama, paļ spīti visiem ...em apliecinājumiem, ka ...varētu sadzīvot miermīlīgi. ...psavilkumā ir svarīgākais ...jums, kas izteikts ASV ār...nistrijas oficioza „Foreign ...rakstā „Staļins un revolū... publicēs janvāra numurā, ...atzīts par tik svarīgu, ka ...raksti jau iepriekš pa daļai ...svarīgākās vietas.

...autors, ko uzskata par ...ntu šais jautājumos, sali...ko Staļins teicis sarunās un ...s ar rietumu pārstāvjiem, ar ...iš pēdējos gados rakstījis un ...iekšējam padomju patēri...lašā analize, kas aizņem 40 ...lappuses, beidzas ar šādiem ...niem:

...būdams padomju politikas ...kas vadītājs, nekad nav at...mu par pasaules revolūciju ...arī nav atmetis domu, ka ...Savienībai jābūt aktīvai ...tu revolūcionāro spēku va...ņu cīņā pret kapitālismu.

...sarunās un intervijās ar ...ietumvalstu pārstāvjiem kā ...Stasenu, Roju Hovardu no ...laikrakstu tresta, Haroldu ...Reutera aģentūras, H. G. ...citiem, vienmēr gan apgal...karš starp rietumiem un ...em nebūt nav neizbēgams, ...mot vienu gadījumu, viņš ...kad nav izteicies tā, lai vi...vojumi būtu tiešā pretrunā ...par pasaules revolūciju un ...na cīņu pret kapitālismu. ...go izņēmumu var uzskatīt ...šķu manevru.

...arī pašlaik projektē pa...ūpniecības ekspansiju tādā ...s „neatkarīgi no citiem ap...liecina par to, ka pēdējo ...izcīnīs agrāk kā pēc 15 vai ...n". Staļins tagad esot no...pārliecības, ka ASV vēl no...savu „kapitālistisko iekār...edzīvos vairākus „labklājī...s", bet tad tomēr, kaut arī ...kādreiz paroģots piedzi...magu krizi, kas ievadīs is...ūnisma cīņu pret kapitālis...o laiku padomju rūpniecī...ot sasniegt maksimālās ra...

NYHT

...nālim Mincenti ...dēvē nodomu ...nāt karaļva'sti"

...ŠTĀ APCIETINĀTI VĒL ...VĒROJAMI KATOĻU DARBINIEKI

Budapeštā publicēts otrs ...ekšlietu ministrijas komu...piedēvē Ziemsvētkos ap...am kardinālim Mincenti ...oziegumus. Bez „spiegoša...alsts nodevības", kas ir ko...parastie apvainojumi, kar...sot vienojies ar Austrijas ...tendentu Habsburgu dinas...ci Oto trešā pasaules kara ...atjaunot Viduseiropā ka...amerikāņu protektorātā. ...domus atbalstījuši arī un...listi. Ungāru slepenpoli...šanās dokumentu norak...adusi" kardināla Mincenti ...bā, kur tie bijuši aprakti. ...laikrakstu pārstāvji ziņo, ...eštā apcietināts vēl firsts ...erhazi un katoļu ūnijas ...Dr. Nodžs, kā arī 12 citi ...rbinieki.

...lsts lieta komūnistiem ...jauna: jau 1948. gada va...mju raidītāji ziņoja, atsau...dienvidslavu avotiem, par ...cijas karaļvalsts radīšanu, ...otu katoliskā Bavārija un ... Toreiz tika apgalvots, ka ...s par šāda projekta reāli...nākta arī ar amerikāņiem. ...zot, ungāru komūnistiskie ...toreizējo ziņu no jauna uz...n piedēvējuši to kardinā...nti.

...r Ungārijas katoļu bazni...s apcietināšanu radījusi ...umu visā pasaulē, nerunā... par Ungāriju, kur divas ...iedzīvotāju ir katoļi. Lai ...kļu pazinēji rēķinājās, ka ...var sagaidīt vislaunākais, ...mēr nedomāja, ka komū... apcietinās tieši Ziemsvēt...ēr tā nav pirmā reize, kad ...Mincenti vajā totālitārās ...1944. gada novembrī viņu ... gestapo. Vatikāna ofi...doklis vēl nav deklarēts, ...tuvu stāvošas aprindas ...Mincenti izsūtīs uz Sibi...

(Beigas 7. lpp.)

Beidzot vienošanās par „Rūras arsenālu"

RIETUMI TO APSVEIC, VĀCIEŠI VĪLUŠIES, BET NO KONTROLES IZSLĒGTĀ MASKAVA VĒL KLUSĒ

Pēc vairāku mēnešu ilgām apspriedēm Londonā Lielbritanijas, Francijas, ASV un trīs Beneluksa valstu pārstāvji vienojušies par Rūras statūta projektu, ko otrdien kopā ar komunikē publicēja sešu valstu galvaspilsētās. Projekts, ko ieteikuma veidā iesniegs apstiprināšanai visām sešām valdībām, paredz starptautisku organu Rūras rūpniecības produkcijas kontrolei, kā arī kopīgu drošības padomi, kurai, kopā ar minēto kontroles organu, būs jāuzrauga Vācijas demilitarizācija.

Jau tūlīt pēc projekta un komunikē publicēšanas rietumvalstīs bija manāma pozitīva reakcija. Pagaidām vēl nav komentāru no Padomju Savienības puses, kurai svarīgajā Rūras jautājumā nav nekādas līdzrunāšanas un kas jau vairākkārt šo apstākli izmantojusi smagiem pārmetumiem pret rietumvalstīm.

Starptautiskajā Rūras kontroles organā Lielbritanija, Francija un ASV būs pārstāvētas katra ar trim, bet Beneluksa valstis katra ar vienu balsi. Trīs balsis paredzētas arī Vācijai, bet līdz vācu valdības radīšanai to pārstāvēs okupācijas valstis. Drošības jautājumos tomēr Vācija arī tad nebaudīs balss tiesības. Lēmumu pieņemšanai būs nepieciešamas 8 balsis.

Kontroles organa galvenais uzdevums ir noteikt, kādi Rūras ogļu, koksa, tērauda un pārējo izejvielu daudzumi paturami Vācijas vajadzībām un kādi eksportējami, pie tam saskaņojot Rietumeiropas valstu vajadzības ar vispārējo saimnieciskās sadarbības plānu. Organam pagaidām nebūs tiesību pārraudzīt arī Rūras rūpniecības vadību, kā to vēlējās Francija. Tā vietā franči uzticināti piedalīties jau pastāvošajā britu-amerikāņu ogļu un tērauda kontroles nodaļā. Pakāpeniski samazinoties okupācijas iestāžu kompetencēm, Rūras rūpniecības pārraudes kontroli paredzēts nodot vienam vai otram no jaunradāmajiem kontroles organiem. Rūras statūta projekts neskar rūpniecības galīgo īpašumu tiesību jautājumu, kas paliek atklāts.

Statūta projektam pievienotais komunikē Rūras tērauda produkciju ierobežo uz 10,7 miljoniem tonnu gadā. Radāmai drošības padomei, kopā ar kontroles organu, jārauga, lai Rūras produkciju izlietotu tikai miera vajadzībām un lai Vācija paliktu atbruņota un demilitarizēta. Šīs kontroles sistēmas ilgums ne statūta projektā, nedz komunikē nav fiksēts.

Rūras tērauda produkcijas normēšana uz 10,7 milj. t nozīmē amerikāņu piekāpšanos pret anglu un franču bažām par pārlieku Rietumvācijas rūpniecības kapacitātes pieaugšanu. Komunikē vēl min, ka par pamatu tālākai kontroles izveidošanai būtu ņemams bijušā amerikāņu ārlietu ministra Bernsa 1946. g. priekšlikums par sabiedroto 40-gadīgu aizsardzības paktu, kā garantiju pret iespējamu vācu agresiju nākotnē.

Francijas pārstāvis Londonas apspriedēs par projektu izteicies, ka tas gan neapmierinot visus Francijas vēlējumus, bet tomēr esot panākta saimnieciski, politisko, drošības un citu viedokļu saskaņošana sešu valstu starpā. Parīzes „Le Monde" turpretim projektu novērtē par franču diplomātijas uzvaru. Tas liekoties sākums patiesai rietumu sadarbībai. Arī Hāgas politiķu aprindās vienošanos apzīmēja par ievērojamu draudzīgas sadarbības piemēru, un to apsveica arī Beļģijas valdības aprindas. Vilušies turpretim ir vācu politiķi. Berlīnes lielvecākais Reuters izteicās, ka Rūras statūta projekts rādot tendences uz atgriešanos pie agrāko laiku okupācijas politikas principiem. Par varbūtējo jauno kontroles organu mitekli min Eseni vai Diseldorfu. BBC, B, St

Trumens gatavo „miera ofensīvu"

(Turpinājums no 6. lpp.)

nās centienus un brīdinājumu, ka līgumu nepildīšana nevar turpināties bezgalīgi. Padomju Savienība pēc kara ieguvusi sev daudz vairāk, nekā tas paredzēts Jaltas un Potsdamas norunās. Tur, kā zināms, arī Baltijas valstu jautājums netika uzskatīts par jau „nokārtotu", bet Staļins piekrita tā „tālākai kārtošanai" pēc kara.

Armijas ministrs savā intervijā arī atsauca ziņas par it kā gaidāmām pārmaiņām amerikāņu virspavēlniecībā Eiropā un eventuālu vēstnieka Maskavā Bedela Smisa stāšanos ģenerāļa Kleja vietā. Rojalam par Kleja nodomu atkāpties nekas neesot zināms. Šādas baumas sāka cirkulēt pēc kāda pazīstamā amerikāņu žurnālista Drjū Pīrsona izteikuma par iespējamu ģenerāļa Kleja nomaiņu.

Rojals, pēc amerikāņu bruņoto spēku inspicēšanas dažādās vietās Eiropā, 30. decembrī dodas atpakaļ uz ASV. Amerikāņu armijas morāli Eiropā viņš apzīmēja par augstu. No demobilizējamiem karaviriem turpmākam dienestam tagad piesakoties 18 proc., kamēr iepriekšējā gadā tādu bijis tikai 1 proc.

Arī ASV armijas ģenerālštāba priekšnieka vietnieks ģenerālis Kollins pirms svētkiem Frankfurtē izteicās, ka ASV bruņotie spēki esot sagatavojušies gadījumam, ja Vašingtonas valdība nolemtu Ziemeļatlantika pakta ietvaros sniegt militāru atbalstu Rietumeiropas ūnijai. Par pakta sarunām šinīs dienās paredzēts informēt amerikāņu kongresa vadītājas personas, vēl iekām notiktu galīga izšķiršanās par pakta noteikumiem. Pēc atgriešanās Vašingtonā ģenerālis Kollins pirmdien izteicās, ka iepriekš kongresam un ārlietu ministrijai vēl esot jāizlemj daži politiski jautājumi, kas vina nesenajās sarunās Eiropā ar feldmaršalu Montgomeriju un citiem britu ģenerālštāba locekļiem neesot izspriesti. BBC, St, NZ

Paziņojums

IRO 28. decembrī mūs lūdz darīt zināmu lasītājiem IRO galvenā štāba Ženēvā 25. novembra paziņojumu, ka, pēc trīs militāro valdību lēmuma, 31. decembrī izbeidzas termiņš prasību pieteikšanai uz ārzemju valūtu un vērtspapīriem, kas bloķēti Vācijā, saskaņā ar sabiedroto kontrolpadomes likumu Nr. 25. Prasības piesakāmas: par angļu joslā nodoto valūtu un vērtspapīriem: HQ Investigation Branch, Finance Division, HQ/R/B Düsseldorf, 318 HQ CCG, BAOR 4; amerikāņu joslā — Office of the Finance Adviser, Office of Military Government for Germany (US), APO 742, US Army; franču joslā — Bureau des Titres Etrangers, Landau, Frech Zone of Occupation. Pieprasījumos jāpierāda īpašuma tiesības uz minētajām vērtībām un ka tajās nav ieinteresēti vācu pavalstnieki. Ārzemēs dzīvojošie tai pašā terminā var pieprasīt atļauju savu vērtību izvešanai.

Ziemsvētku dāvana igauņu bēgļiem

Kāds zvejas flotiles īpašnieks Amerikā, pēc UP ziņām, piedāvājis īpatnēju Ziemsvētku dāvanu igauņu bēgļiem, kas nelielā laivā pagājušā rudeni pārbrauca pāri Atlantijas okeanam. Zvejas uzņēmējs paskaidrojis, ka viņš grib saligt 10 vīru, kas patstāvīgi vadītu viņa zvejas laivas, un atzinis, ka igauņu bēgļiem jābūt šim uzdevumam vispiemērotākiem. „Valdības birokratija," viņš tālāk paskaidrojis, „gan nelauj man piedāvāt darbu tiešā celā pašiem igauņiem, jo tie joprojām internēti Elis Ailendas imigrācijas centrā, bet es ceru, ka man izdosies viņus atbrīvot."

NYHT

Kardinālim Mincenti

(Turpinājums no 6. lpp.)

riju. Svētā Krēsla laikraksts „Osservatore Romano" piezīmē, ka cilvēces vēsturē zināmas daudzas personas, kas cīnījušās pret baznīcu un tomēr beigās tās vienmēr saņēmušas savu patieso novērtējumu. Franču „L'Aube" konstatē, ka ar kardināla Mincenti apcietināšanu kritis pēdējais pretbalsts komūnistu varai Ungārijā.

Arī divi nozīmīgi britu laikraksti — neatkarīgais „Times" un konservatīvais „Daily Telegraph" pauž dziļu sašutumu pret kardināla Mincenti apcietināšanu. „Kardināļis nekad neklusēja un nelocījās komūnistu varas priekšā," raksta „Times", „Tas, ka viņu apcietināja tieši Ziemsvētku laikā, nozīmē, ka komūnisti pilnīgi ignorē kristīgo jūtas. Demokratijas var nepievienoties Mincenti reliģiskiem un sociāliem uzskatiem, bet tās nekad nevarēs noliegt to drosmi, ar kādu viņš stājās preti sarkanajai varai." „Daily Telegrph" saka, ka kardināla Mincenti vienīgā vaina bija tā, ka viņš cinījās pret sarkano diktatūru. Apvainojumi par „spiegošanu un nodevību" ir tik pat tukšas frazes, kādas savā laikā lietoja prāvā pret Bulgārijas zemnieku vadoni Petkovu.

Irijas valdība iesniegusi oficiālu protesta notu Budapeštai pret kardināla Mincenti apcietināšanu, kas radījusi „visdziļāko sašutumu iru tautā". BBC, M

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

DAŽOS VĀRDOS

Pakistāna un Čechoslovakija parakstījušas tirdzniecības līgumu. Pakistāna dos kokvilnu un ādas, bet Čechoslovakija rūpniecības izstrādājumus, visvairāk kokvilnas audumus.

Gana vēstulē pret pāvestu. Piju XII Ziemsvētkos vērsies Rumānijas pareizticīgo baznīcas galva patriarchs Justinians, asi apsūdzēdams pāvestu „kalpošanā miera ienaidnieku interesēm un Kristus tēla un krusta zaimošanā"

CIO un AFL, abas lielās arodbiedrību savienības, nolēmušas turpmāk ciešāk sadarboties ar kongresu. CIO pārstāvji janvārī Londonā apspriedīsies ar britu arodbiedrību savienību TUC par izstāšanos no visposaules arodbiedrību savienības, kas nonākusi pilnīgā komūnistu ietekmē, un jaunas starptautiskas arodorganizācijas dibināšanu. To atbalsta arī AFL.

Revolūcija izcēlusies primitīvajā Va valstiņā Burmas pierobežā. Revolūcionāri uzbrūk Burmas policijai un karaspēkam ar bultām un šķēpiem. Va iedzīvotāji joprojām nodarbojas ar „galvu medīšanu" un ceļus savā zemē aizsprosto ar krītambedrēm un slazdiem.

Francijas 1949. g. budžetu pēc tam, kad to pieņēma nacionālsapulce, noraidījusi republikas padomes finanču komisija. Pati padome šo lēmumu var arī grozīt, jo komisijai ir vienīgi padomdošanas tiesības.

Jaunu tirīšanas akciju Peloponesā gatavo Grieķijas valdība. Ministru prezidents Sofuliss Ziemsvētku vēstījumā deklarējis, ka „pacietības" laiks beidzies. Domā, ka Peloponesā ir ap 5000 partizānu.

Atbrīvot Indonēzijuas valsts un ministru prezidentu un valdības locekļus 24 stundu laikā nolēma uzdot Holandei Drošības padome.

Iraka atvēršot savu naftas vadu vienīgi tad, kad būs izpildītas arabu taisnīgās prasības Palestīnā.

Profesora amatu ASV komūnistu vadonim Gerhardam Eisleram piedāvā krievu kontrolētā Leipcigas universitāte, lai gan „imperiālistiskie kara kūdītāji" Eisleru joprojām pret viņa gribu aizturot ASV.

Sarkano jūru sasniegušas Izraēlas vienības, nogriežot ēģiptiešu armiju Gazas rajonā no sakaru līnijām. Lielbritanija Drošības padomē pieprasījusi, lai žīdi, kas vainojami pamiera laušanā, nekavējoties pārtrauktu kara darbību.

Maskavas-Varšavas ātrvilciens 100 km dienvidaustrumos no Varšavas noskrējis no sliedēm; nonāvētas vairākas personas, to vidū daudzi padomju karavīri. Polijas satiksmes ministrija atsauc informāciju par nāves upuriem.

219 personas dabūjušas galu ASV svētku laikā satiksmes un uguns nelaimēs, to vidū 36 berni.

„Sociālistiskā darba varoņa" tituls piešķirts Josifam Staļinam viņa 69. dzimumdienas gadījumā.

Loti silts laiks iestājies Skandinavijā, temperatūrai noslīdot līdz nullei.

Ogļu putekļu kaudzē iekrītis un noslāpis kāds celtņa strādnieks Freimanē. Viņa līķis ar gariem stieņiem sameklēts tikai pēc tam, kad kurinātājs aiz ogļu pievadpiltuves režģiem pamanījis zābaku.

Dzīvi iemūrēti kādā Zārbrikenas raktuves tunelī 12 strādnieki, lai aizkavētu ugunsgrēka izplatīšanos pārējā raktuvē. Pavisam nelaimē dabūja galu 20 strādnieku.

Jans Sibeliuss, sirmais somu komponists, saņēmis amerikāņu mākslinieku fonda uzaicinājumu viesoties ASV Sibeliusa nedēļas laikā, kad Nujorkas, Bostonas, Vašingtonas un Čikagas orķestri spēlēs viņa simfonijas. Ja Sibeliuss uzaicinājumu pieņemtu, pēc 33 gadu vecā komponista sūtītu speciālu lidmašīnu.

Krustvārdu mīkla

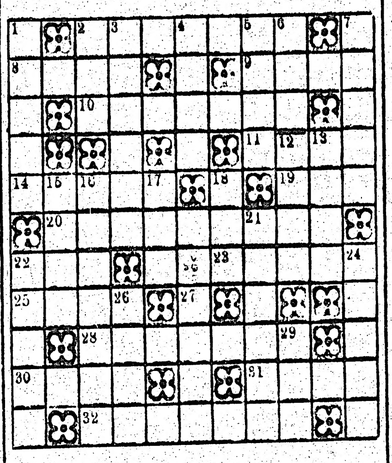

Līmeniski: 2. Laudis Veegada vakarā zīlē... 8. Ieroči. 9. Persona „Minchhauzena precībās". 10. Pleci. 11. Seno ēģiptiešu godināts dzīvnieks. 14. Ceļi. 19. Dzejolis ar svinīgu noskaņu. 20. Balle. 22. Lielvalsts iniciāļi. 23. Dziedinātājs. 25. Sars. 28. Dziesmu spēle. 30. Kaste. 31. Laukmales. 32. Darbības noteikumi.

Stateniski: 1. Nievas. 2. Tuvojas. 3. Sieviešu „ierocis". 4. Akmentiņš. 5. Iedobums. 6. Tauta Eiropā. 7. Novads Anglijā. 12. Trauks. 13. Klusi maut. 15. Upe Vācijā. 16. Izcils angļu kino aktieris, titullomas tēlotājs kādā arī Vācijā izrādītā filmā. 17. Slēpes. 18. Laukā. 21. Veseļot. 22. Upe Latvijā. 24. Izkaltis. 26. Varēt. 27. Taupīt. 29. Dzīvniecīņi.

Amerikāņu alkohola likumdošanas džungļos

VAŠINGTONĀ AIZLIEGTS IEMEST STĀVUS, BET KEROLAINIEŠI DZER PĒC SAULES

Amerikāņu alkohola patērētāji gatavojas reiz sadumpoties pret tiem likumu un noteikumu džungļiem, kas Savienotajās Valstīs rēgulē dzeršanu bieži vien tik sarežģītā veidā, ka pat grūti orienteties. Amerikāņi smejas, ka ASV vispatīkamākais un de[illegible]ais glāzes biedrs ir advokāts.

Kā Savienotajās Valstīs, tā Anglijā ir cilvēki, kas ir pret alkohola izsniegšanu pie „stoikas", viesim stāvot kājās, un šo paradumu gribētu aizliegt. Kanektikutā jautājums atrisināts tā, ka „vertikālā iedzeršana" atlauta darbdienās, bet svētdienās dzērienus pasniedz vienīgi pie galda, pieklājīgā attālumā no bufetes. Bostonā visi restorāni, kas rezervēti vīriešiem, svētdienas slēgti, un pieejami tikai tie lokāli, kur ieeja atlauta arī sievietēm. Kājās stāvot dzert pavisam aizliegts Vašingtonā, izņemot nacionālā preses kluba vīriešu bāru, kuru plicija neuzmana. Tomēr reizi gadā, pēc iepriekšēja brīdinājuma, inspektori ierodas arī te un ar apmierinājumu konstatē, ka visi avīžnieki kārtīgi sēž pie galdiņiem.

Vairākus gadus pēc prohibicijas likuma atcelšanas 1933. g. Vašingtonas bārmeņiem sajaucot kokteiļi bija jāaiziet aiz aizkara vai ekrāna; protams, kokteiļu saturs tad ne vienmēr atbilda receptei. Vēl tagad Vašingtonā ir noteikums, kas apmeklētājam liedz pamest savu vietu un pārsēsties pie citas sabiedrības, ja viņš iepriekš nesamaksā par patērēto un neiziet pa durvīm, lai tad ienāktu no jauna.

Pasūtinot dzērienus amerikāņu vilciena, der nodrošināties ar ģeogrāfisku karti un likumu rokas grāmatu, sevišķi svētdienās, jo alkohola likumi ir citādi katrā no 48 štatiem, un vilcienu kalpotājiem jālevēro tā štata likumi, kurā attiecīgajā brīdī vilciens atrodas. Svētdienas rītā izbraucot no Nujorkas, kur līdz pl. 13 dzērienus nevar pasūtināt, viesmīlis var sākt piegādāt pasažieriem dzeramo tikai pēc tam, kad vilciens izbraucis cauri tunelim zem Hudzonas un iebraucis Nudžersijā; pretējā gadījumā dzelzceļa sabiedrība var dabūt sodu.

Mēnas štatā, kas slavens ar klintīm, jūras vēžiem, dzērājiem un DP uzņemšanas projektiem, pēc pusnakts var tikt pie glāzītes alkohola vienīgi pierakstoties kādā viesnīcā, pa telefonu izsaucot istabas apkalpotāju, kuram vai kurai tad var pasūtināt jebkuru vēlamo dzērienu turpat uz bāra galda. Teksasā alkoholiskus dzērienus, ieskaitot vīnus, var dabūt tikai veselām pudelēm un — veikalos. Arī Virdžīnijā neatzīst mazākus mērus par pudelēm.

Indianā, kas ir „sēdētāju štats", alus dzērājiem dod vietu pie bāra lētes, bet tikko tie pāriet uz stiprākiem dzērieniem, tā viņiem tūdaļ jāapsēžas. Pie tam patērētājam liegts pašam pārnest savu glāzi. Nujorkiešu var turpināt alkoholiskas izpriecas līdz pl. 4 rītā, bet ārpus pilsētas, Nujorkas štatā, likums robežu atbīda uz pl. 3. Rodailendā dzērienus var pasūtināt tikai līdz pl. 12, ēdienus vienu stundu ilgāk. Dienvidkerolainā dzērājiem robežas nosprauž saules lēkts un riets, izņemot sestdienas, kad „juridiskais saulriets" resp. „vakars" viņiem iestājas jau pl. 3 pēcpusdienā. Mormoņu štatā Jutā noteiktas 12 svinamas dienas, kurās alkohols aizliegts. Nevienā vietā Savienotajās Valstīs alkoholu nevar dabūt vēlēšanu dienās, iekām slēgtas vēdējās urnas.

Ņūhempšairā lieta ir „vienkārša" — dzeramie laiki izlikti katrā viesnīcas istabā pie sienas: „Dzērienu izsniegšana viesnīcu viesiem istābās un kokteiļu telpās: darbdienās pl. 6—22,45; svētdienās (tikai viesu istabās) pl. 12—14.30 un pl. 17—21. Svētdienās alkohola pārdošana kokteiļu telpās aizliegta. Dzērienu izsniegšana viesnīcu viesiem ēdamtelpās: darbdienās pl. 7—9.30, pl. 11—14.30, pl. 17—21; svētdienās pl. 12—14.30, pl. 17—21."

Kopš 1794. gada „Viskija dumpja", kad 7000 pensilvāniešī, saniknoti par alkohola aizliegumiem, sarīkoja nemierus, pagājuši vairāk nekā 150 gadu. Toreiz pensilvāniešī dumpotājās vairākas dienas, līdz ieradās 15.000 milicijas vīru un iedauzīja dumpinieku galvas kausus. Arī tagad amerikaņi sevi atzīst par stingrāko dzērāju tautu pasaulē. Viņi arī, par spīti intensīvām dolaru talšināšanas nodarbībām, prot atlicināt arī laiku, lai noskaidrotu iespējas, kur, kad un kā patērēt savu kārtējo gada devu alkohola: 878.000.000 litrus degvīna, 79.000.000 mucas alus un 532.000.000 litrus vīna. To paveikt savu daļu palīdz arī tas apstāklis, ka oficiāli „sausajā" Misisipi štatā federālā valdība licencējusi ne mazāk kā 1528 degvīna tirgotājus.

DM

Nav vairs Tito galotnes . . .

Maskavas radio ziņo, ka Pamira kalnājā trīs galotnes nosauktas Tolati, Gotvalda un Dimitrova vārdā. Kāds glečers Tjenšana kalnājā, ko 1945. gadā nosauca par Tito gleču, tagad pārdēvēts Ždanova vārdā. Visaugstākais kalns — 7600 m, kas atrodas Pētera Lielā kalnājā, saucus par Staļina kalnu, tad tikai seko Ļenina galotne ar 7127 m Pamīra kalnājā. Kremļa kalnam ir vienīgi 4590 m.

GZ

Sermulis — elektrotehniķa palīgs

Oklendā, Jaunzēlandē dzīvo vienīgais sermulis pasaulē, kas nodarbināts par elektrotehniķa palīgu. Sermuļa īpašnieks viņam ap kaklu apsien garu auklu, bet auklas galā iesien elektrības vadu, kas izvelkama cauri garai caurulei. Caurules otrā galā iebāž beigu trusīti un ar plēšām pūš gaisu, lai truša smaka pa cauruli nonāktu līdz sermulim. Tikko sermulis sajūt truša smaku, viņš sāk dot ties pa cauruli uz priekšu, vilkdama līdzi auklu un elektrības vadu. Nesen šis sermulis tādā veidā vienā pašā priekšpusdienā izvilcis tik daudz vadu pa caurulēm, ka mācītiem elektrotehniķiem par tā paša darba veikšanu būtu jāmaksā 300 dolaru. Viņš izvilcis vadus caur 60 caurulēm, kuru garums svārstījies ap 30 metriem. Pret šo sermuļa nodarbināšanu tagad protestē Oklendas elektrotehniķu arodbiedrības valde, kas sūdzēda, ka pēc likuma neesot atļauts nodarbināt elektrotehniķus, kas nav reģistrēti arodbiedrībā, nedrīkstot maksāt mazāk par noteiktām minimālām algām, nedrīkstot nodarbināt strādniekus, kas jaunāki par 18 gadiem (sermulis ir tikai 5 gadus vecs).

Sermuļa īpašnieks arodbiedrībai atbildējis: „Mums jāziņo, ka mūsu darbinieks Fredijs gan vēl nav 15 gadus vecs, bet toties viņš jau ir vecētiņš, tā ka jāpieņem, ka viņam ir jau zināma dzīves pieredze." Bez tam īpašnieks Fredija vārdā iesniedza lūgumu uzņemt arodbiedrībā, un, pēc ilgākas apspriešanās, arodbiedrība viņu arī uzņēma.

Alejā „Zem liepām" Berlīnē

Ar pieri sienā

„Prūši, vācaties laukā!" ar zīmuli uzrakstīts kādā Garmišas viesnīcā uz virtuļu tualetes sienas. Apakšā milzu burtiem pierakstīta ari atbilde: „Lūdzu, neuztraukties, mēs nemaz nedomājam šeit iekšā palikt!"

*

Savojas Esī draudzes mācītājs Francijā, lūdzis gleznotāju Pikaso ziedot baznīcai pāris gleznas. Pikaso gleznas nosūtījis, bet driz vien mācītājs viņam rakstiski apjautājies, kas gleznās attēlots. „Tie ir divu svēto portreti," atbildējis Pikaso. Pēc dažām dienām mākslinieks gleznas saņēmis atpakaļ. „Jūs esat uzgleznojis svēto viru domas," rakstījis mācītājs, „bet mani draudzes locekļi grib redzēt sejas."

*

Kāds „Daily Mail" lasītājs vēstulē redakcijai izsaka domu, ka UN netiek uz priekšu delegātu vainas dēļ un tūpēc ieteic pasaules miera labā turpmāk vairs nerīkot UN sesijas skaistās pilsētās ar daudz izpriecu vietām, bet uzdot visu valstu delegātiem sapulcēties Grenlandē, Orkneju salās vai kādā citā vientuļā un nemiligā vietā, kur delegātiem vajadzētu dzīvot teltis, pārtikt no vienkāršas barības, iztikt bez sievām un bez izpriecām, kamēr tie būtu vienojušies.

*

Kad Rēgensburgas pilsētas valdei vairāki valodnieki iesniedza lūgumu tulku semināra atvēršanai, pilsētas vecākais uz to isi atbildēja: „Kārtīgam cilvēkam vajaga zināt tikai bavāriski un drusku vāciski."

VIENA NEDĒĻA PARIZĒ — 6.

„ŠAMPANIETIS IR OBLIGĀTS!"

PASAKA UN ĪSTENĪBA LIELAJĀS RĒVIJĀS

„Vai šampanietis ir obligāts?" Tabarenā ienācis, apjautājās mūsu pavadonis, lietuviešu kollēga, kas pirms kara bijis Kaunas laikrakstu korespondents Parīzē, palicis tur, kalpojis ārzemnieku leģionā un par to ieguvis Francijas pavalstnieka pasi, kuras otra lappuse vēstī, ka tās īpašniekam nevajaga vīzu, ja viņš gribētu braukt uz Lielbritaniju vai Ziemeļīriju, Holandi, Beļģiju, Luksemburgu, Dāniju, Norvēģiju vai Islandi, Šveici, Portugali vai Italiju.

„Jā, mesjē!" atbildēja apkalpotāja, un tas nozīmēja, ka katram, kas grib apsēsties pie galdiņa, obligāti jāpasūtina vismaz pudele šampanieša. Tā maksā 3500 franku, neskaitot dzeramnaudas, un tāda kārtība tagad ir gandrīz visos labākajos Parīzes kabarejos.

Arī no augstajiem bāra sēdekļiem var visu redzēt, un dāma sarkanā tērpā ielēja mūsu glāzēs mazdrusciņ džina un daudz augļu sulas. Pēc gājiena nosalis, izkampu saturu vienā malkā.

„Hm! Vai zināt, ka glāze te maksā 350 franku?"

Tieši blakus dīvaini nedroši uz sēdekļiem balansēja divi gaišmataini zviedri — acīm redzot, no UN. „O! Latvieši ir . . ." iesāka viens, bet ieraudzīja daiļu dāmu un aizlīgoja uz dejas grīdu, kur pašlaik dejoja visjaunāko deju — sambu, kas izskatās apmēram tā, it kā ļoti strauji mēģinātu izdejot angļu valsi, pie tam katrā solī lūkojot aizlikt partnerim kāju priekšā un uzgāzt viņu sev virsū. Ļoti mazs, ļoti strups, ļoti ūsains kungs ar platu pulksteņa sāti izpelnījās ne vien ievērību, bet pat aplausus, ar savas dāmas „new look" brunčiem brīžiem slaucīdams grīdu, brīžiem apkārtēio pieres.

Šī Francijas provinciāla panākumi, acīm redzot, tik loti satrauca kādu aizjūras provinciāli, ka viņš nākošā gājienā, svingu dejodams, dzīšus padzina visus citus no dejas grīdas, kas nav mazāka par krietnu basketbola laukumu. Tas pats amerikānis pievērsa sev visu uzmanību vēl otrreiz, bet tas bija trīs stundu ilgās rēvijas beigu pusē.

Rēvija tēlo pasaules tapšanu un cilvēces vēsturi. Sākās ar to, ka, orķestrim varenu uvertīru dimdinot, no gremdētavas pašā dejas grīdas vidū paceļas ābele, čūska un Ieva. Ābele — kā daždien stilizēts koks, čūska — pieguloša zaļa trīko, Ieva — Ievas tērpā. Abi jaunie zviedri atstāja bāru un pārvietojās pie galdiņa pašā dejas grīdas malā.

Programma turpinājās ar visu to cilvēces attīstības posmu rādīšanu, kas vien kaut cik piemēroti glītam kailumam un dejām, bet par spīti tam, ka talkā nāk gremdētavas, starmeši, reizē no trim pusēm projecētās krāsainās filmas, pasaules vēsturē pienāk brīži, kad pagrūti ar Ievām Ievu tērpos vien iztikt. Otras daļas vidū humoristiskā skečā sīka blakus lomiņa par nēģeri nokrāsotam zābaku spodrinātājam, kas dejo, salīdzinot ar citiem akrobatikas sniegumiem, ļoti viduvēju stepu.

Bet laikam tomēr cilvēkos ir stipra kāda īpašība, ko varētu saukt par „nacionālas mākslas patriotismu". Amerikānis, pirmitējais svinga meistars, kas tikmēr, kamēr gar viņa galdiņu grozījās daiļavas, bija snauduļojis, piepeši iesvilās. „Come on!" viņš sauca stepa dejotājam. „Come on!" viņš sniedza savu glāzi. „Come on!" viņš pats izsvempās uz dejas grīdas un, aiz sajūsmas gandrīz raudādams, lūkoja stepa dejotāju apkampt. Pārvaldnieks ilgi pūlējās, kamēr izrādi varēja turpināt.

Parīzes laikrakstos ik dienas īsāmi biržu kursi. Oficiālie un melnā tirgus kursi. Melnā tirgū par dolaru maksā 600—700 franku, par angļu mārciņu 1300 franku. Ne velti arī pasaules attīstības rēvija beidzas ar to, ka no gremdētavas pamazām paceļas debesskrāpja tērauda skelets, uz tā sākāpj iespējami atkailinātie Amerikas bagātību un veikalu personificējumi, bet pašās beigās, debesskrāpja apakšstāvā starp spoguļiem un tērauda spraišļiem dejo džentlmenis ar zelta cilindru un zelta spieķi.

Citu vakaru, kad sēdējām daudzinātā rēviju teātra „Follies Bergeres" trešā balkonā (zālē vieta maksā vairākus tūkstošus franku), viena no dziedātājām aicināja dažus kungus pie sevis uz skatuves. Pirmais bija formas tērpā, un dziedātāja sauca, lai tagad nākot civīlists. „Varbūt jūs būtu tik laipns?" — Viņš bija tik laipns, uzkāpa uz skatuves un skaidrā mātes valodā teica: „I am from Chicago!" Francūziete tagad ilgi skatījās zālē, iekām atkal teica: „Vai jūs būtu tik laipns?" Arī tas izrādījās aizjūras dēls. Ceturto viņa vairs nemeklēja zālē, bet māja vienam no sānu ložas un jau pa gabalu sauca: „Dieva dēļ nesakāt, ka arī jūs esat amerikānis!" — „Nē," tas atbildēja angļu valodā. „Es esmu no Čechoslovakijas."

Saprotams, ka „Follies Bergeres" no laika gala vairāk bijis domāts ārzemniekiem. Iepriekšējā programma bez pārmaiņām rādīta katru vakaru septiņus gadus no vietas. Šī pašlaik turpinās trešo gadu. Režisoram un dekorātoriem tāpēc nav jātaupa. Vienas Šopēna prelīdes nospēlēšanai uz skatuves uzlaiž četrdesmit skaistuļes īstos rokoko tērpos, kuru zīds, samts, zelta brokāts, pērles un vēdekļi zvīļot zvīļo, kaut arī viss tas vajadzīgs tikai, lai dāmas sastātos ap pianistu, kas četras minūtes tēlo Šopēnu. Īstas elles ainavas uzburšanai, velns met ugunīs uzreiz divdesmit kailas grēcinieces. Kad jāparāda Katrīnas Lielās viesošanās Venēcijā, skatītāju acu priekšā, priekškaram nenolaižoties, dekorācijas grimst, celas, griežas un virpuļo, no vieniem un tiem pašiem, apbrīnojami saskaņotiem dzīviem un nedzīviem elementiem veidojot neskaitāmas perspektīvas un iekškskatu variācijas.

Tikai vienā ziņā ir taupīts. Kad jānoskatās diletaniski vājās dejas, tad kļūst dīvaini ap dūšu, iedomājoties, ko šai greznībā un techniško palīglīdzekļu pilnībā spētu izburt latviešu balets. Acīm redzot, producenti domā, ka laba deja nav māksla, kas piemērota dolaru un mārciņu pievilināšanai. Kāpēc pūlēties, ja to var panākt citādi? Programmas burtnīca vien maksā 480 franku. Par to gan var nopirkt tikai 3½ kg banānu, bet jāatzīstās, ka izšķīros par pēdējiem. Kad pārvedu tos Vācijā, dēls nezināja, ko ar tādiem daiktiem iesākt. Vinam gan ir astoņi gadi, bet viņš ir DP bērns un savā mūžā vēl nebija banānu redzējis. Var būt, ka tam kungam, kas Tabarenā gribēja apkampt steva dejotāju, tas izliktos ļoti dīvaini.

Aleksandrs Liepa

Sporta pasaule gadu maiņā

Šķēps lido 130 metru!

Visu četru okupācijas joslu 127 vācu sporta žurnālisti par Vācijas 1948. g. labāko sportistu izraudzīja tenisistu G. fon Kramu, 2. v. ierindojot bokseri H. ten Hofu, 3. futbolistu F. Valteru, 4. motorsportistu G. Meieru un 5. vieglatlētu G. Luteru. — Par Beļģijas aizvadītā gada labāko atlētu atzīts Londonas olimpisko spēļu maratona skrējiena neaizmirstamais cīnītājs E. Gailijs. — Franču skriešanas rekordists M. Hansēns, kas ir arī populārs sporta žurnālists, beļģu laikrakstā „Les Sports" par pasaules labāko vieglatlētu aizvadītajā sezonā atzīst H. Mekkenleju. Viņš šovasar sasniedza jaunu pasaules rekordu 400 m skrējienā (45,9 sek.). — Vērtējot pēc somu daudzcīņas punktu tabulām, teicamākais vieglatlēts visas pasaules mērogā 1948. g. bijis amerikānis C. Fanvails (lodē 17,68 m, kas dod 1238 p.). — Tenisists karaļa troni — Zviedrijas valdnieks Gustavs 5. apbalvots ar Somijas tenisa savienības nopelnu medaļu. — Austriešu bijušais pasaules rekordists Seps Bradls Bišofshofenā pie Zalcburgas lēca ar slēpēm 94 m, kas ir lielākais tālums, kāds jebkad sasniegts Austrijā. — Soms Hugo Jantunens ar jaunkonstruēta parauga šķēpu sasniedza 130 m rezultātu! — Austrālijas tenisa savienība paziņojusi, ka līdzekļu trūkuma dēļ 1949. g. Devisa kausa izcīņā nepiedalīsies. — Kalifornijā 58 g. vecumā miris amerikānis G. L. Horins, pirmais cilvēks pasaulē, kas pārlēca 2 m augstumu. 1912. g. 18. maijā viņš sasniedza 2,01 m rezultātu. — Pasaules meistare un olimpisko spēļu uzvarētāja daiļslidošanā Anna Barbare Skote (Kanāda) Ziemsvētkos Nujorkā ar uzvedumu „Ziemas karnevāls" sāka profesionālas sportistes gaitas. Viņa pelna 10.000 dolaru nedēļā. — Beļģijas ministru prezidents Spāks ir liels futbola entuziasts. Pēc sevišķi laukām spēlēm viņam paradums ģērbtuvēs personīgi apsveikt futbolistus. — Francijas futbola meistarsacīkšu turpinājumā RC. Strassbourg (ar Bebri) uzvarēja Rennes 3—0, bet RC. Paris (ar Ārenu) zaudēja Marseille vienībai 0—3. — Leinvēbera kausa izcīņā ledushokejā Vācijas meistars SC. Riessersee pieveica HC. Augsburg 8—1, bet draudzības spēlē HCA pārspēja SC. München 11—0. No latviešiem augsburgiešu sastāvā bija R. Bluķis un V. Kleinops. — Rēgensburgas ukraiņu DP izlase Sič sacīkstē Ulmā uzvarēja Dienvidvācijas virslīgas futbola vienību TSG. Ulm 1846 ar 60—4 rezultātu.

To raksta citās zemēs

Bērni ir mazi ļaudis, kam neatļauj rīkoties tā, kā viņu gados rīkojās viņu vecāki.

„Scottsbluff Star-Herald"

Francija apgērbjas Parīzē un izgērbjas Dovilā, izteicās persijas šachs.

„Carrefour", Parīzē

Ja Jūs Skotijā gribat dzert skotu viskiju, jums tas pašiem jāved līdz.

„Politiken", Kopenhāgenā

„Lielie pieci" ir četri, un šie trīs ir: ASV un PSRS.

„Informaciones", Madridē

Ģimenes saites Ziemsvētkos ir ciešākas, — un skaļākas arī!

„The Little Brown Jug"

Diplomātija ir spēja kaut ko paņemt un pie tam izrīkoties tā, it kā jūs to būtu devuši.

„Banking"

Trumena atkalievēlēšana atstāj visu pa vecam, kamēr Djuija ievēlēšanas gadījumā nekas nebūtu grozījies.

„Il Travaso"

Viens no muļķīgākajiem runas paņēmieniem ir nosaukt kaut ko par „neiedomājamu", kaut gan jau tā pieminēšana vien liecina, ka teicējs to ir iedomājies.

„The Spectator"

Visderīgākais radījums zemes virsū ir vista: jūs to varat ēst tiklab pirms dzimšanas, kā arī pēc nāves.

„Constellation", Parīzē

PIRMIE TRĪS

K. ĀRENS, J. STENDZENIEKS UN E. KOŅECKIS — LATVIEŠU 1948. G. LABĀKIE SPORTISTTI EMIGRĀCIJĀ

K. Ārens

J. Stendzenieks

Kas tajā gadā, kad sabiedrībā un presē vairāk kā jebkad agrāk runāts par sporta vajadzību vai nelietderību, ir latviešu labākie atlēti emigrācijā? Ja šodien gribam dot norēķinu par aizvadīto sporta gadu, tad to varam izdarīt bez sevišķām grūtībām, jo dažu mūsu sportistu sasniegumi ir tik spilgti un lieli, ka ar tiem nevar sacensties citi latviešu atlēti. Te jārunā jau par klasi visas lielās Eiropas un pa daļai pat pasaules mērogā. Gada nobeigumā, kad visu esam pamatīgi izsvēruši un izvērtējuši, jāatzīst, ka mūsu trīs labākie 1948. gada sportisti ir:

1. FUTBOLISTS KĀRLIS ĀRENS (FRANCIJĀ)
2. VIEGLATLĒTS JĀNIS STENDZENIEKS (ČĪLĒ)
3. LEDUSHOKEJISTS ĒRIKS KOŅECKIS (VĀCIJĀ)

Apstākļi ir tādi, ka tikai retais tautietis varējis būt aculiecinieks šo sportistu skaistajiem panākumu brīžiem. Nav vairs tā kā dzimtenē, kad bijām tik tuvu viens otram. Ja jau arī toreiz Rīga šķita tālu no Liepājas, tad Čīle, Francija un Vācija nozīmē patiesi milzīgus attālumus. Vienā ziņā mūsu sportistu panākumus tagad tomēr vieglāk izvērtēt nekā toreiz. Tad pa lielākai daļai spriedām tikai paši, bet tagad to dara daudzi pasaules vislabākie speciālisti, kāpēc šie spriedumi uzņemami jo respektējamāki. Liecinieki par latviešu 1948. g. trīs labākajiem sportistiem ir visdažādākie žurnāli un laikraksti, kas milzīgos metienos iespiesti spāņu, franču, angļu, vācu uc valodās.

E. Koņeckis

K. Ārens, J. Stendzenieks un E. Koņeckis arī ir trijnieks, par kuru vērts runāt. K. Ārens: lielās Francijas vispopulārākās futbola vienības Racing Club Paris aizsargs un Parīzes reprezentējošās vienības dalībnieks. J. Stendzenieks: Anglijas starptautiskais meistars, Dienvidamerikas rekordists, Čīles meistars un rekordists. Viņa 1948. g. reālizētais 71,31 m sasniegums vēl šogad ir 4. labākais pasaulē un jauns Latvijas rekords. E. Koņeckis: Vācijas izlases vienības dalībnieks sacīkstē pret Šveici un viens no izciliākajiem pēckara ledushokejistiem Vācijā. Minchenes lielais sporta laikraksts „Tempo" pasaka visskaidrāk: „Kanādas formāta spēlētājs". Tik medaiņi kā vācu sporta prese vērtē Koņecka sasniegumus, glaudīts reti kāds sveštautiešu sportists, kas dzīvo šajā zemē. E. Koņeckis, kas pašreiz 28 g. v., savas sportistu karjēras 15 gados tagad atrodas slavas un panākumu zenītā.

Kāda tad bijusi mūsu mēraukla, nosakot 1948. g. trīs labākos latviešu sportistus? Vispirms tiešie sporta panākumi, otrkārt darbs, ko šie sportisti paveikuši savas zaudētās dzimtenes propagandai. Bet kas tādā gadījumā seko aiz šiem „trim lielajiem"? Arī te vēl paliek izcili vārdi kā futbolā (J. Bebbasketbolā (J. Zebeliņš uc). Šo norēķinu beidzot visvairāk varam būt apmierināti par vienu patiesību: mēs klīstam pa pasauli dažkārt nabadzīgi un nožēlojami, taču visas savas bagātības neesam zaudējuši un esam pratuši tās labi saglabāt arī sportā.

Arnolds Šmits

Šajā attēlā, kas ievietots uz lielā franču sporta žurnāla „Miroir Sprint" vāka, Racing Club Paris futbola vienības aizsardzības 2 izcili vīri — vārtsargs Vignals un mūsu aizsargs Ārens (pa labi) redzami cīņā ar pretinieku uzbrucēju Bareti. Tas ir moments lielajā spēlē, kad Francijas meistarības izcīņā RCP uzvarēja kausa pēdējo divu gadu ieguvēju Lilli 3—2. Varens panākums visai RCP vienībai un arī mūsu Ārenam personīgi!

SLUDINĀJUMI

Iegādājaties Latv. ev. lut. baznīcas virsvaldes izdevumus

BAZNĪCAS KALENDĀRS 1949. G.
Cena DM 1,50.

Bībeles panti katrai dienai 1949 g.
GAISMA TUMSĪBĀ
Cena DM 1,50.

Grāmatas nupat izsūtītas un pieprasāmas pie draudžu mācītājiem. (334)

Archibīskapa T. Grīnberga
BITĪTES KALENDĀRS 1949. G.
Cena DM 1,—.
Pasūtināms pie K. Baloža:
(13b) Kleinkötz b. Günzburg,
Lettenlager. (335)

A. SĒĻZEMNIEKA APGĀDS
izdevis populārā franču rakstnieka
Žila Verna
jaunatnes grāmatu
„MAZAIS KAPTEINIS"
(maksā DM 2,—)
un **Arnolda Rasas** noveļu krājumu
„KUĢIS PIE APVĀRŠŅA"
(maksā DM 1,80)

Grāmatas izsūtot komisijā — 15 proc. atlaide, puspēcmaksā 20 proc. un pēcmaksā — 25 proc. Atkalpārdevējiem, grāmatnīcām un kooperātīviem nekavējoties paziņot, kādā veidā grāmatas izsūtīt, adresējot
ARVIDAM EGLĪTIM: (24) Geesthacht/Elbe, Latvian DP Camp 2, Grenzstrasse. (326)

TRĀPĪTS NAGLAS GALVAI?

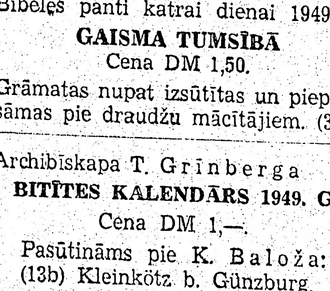

JĀ, ja jaunā aizjūras darba vietā varēsat ar savu techn. valodas prasmi ātrāk iekarot labāk atalgotu vietu citu starpā. Šo iespēju Jums dod spec. vārdnīca elektro- un radiotechnikai, angļu-latv., latv.-angļu ar izrunas fonētiku. Katram vārdam īss nozīmes paskaidrojums. Viss vienā sējumā par DM 6,—. Pasta pēcm. izd. DM 0,70. Vārdnīca pērkama lielākās grāmatnīcās vai tieši pie inž. T. Lapiņa: (19) Weilburg, Neugasse 10. (336)

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai" (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Iepērkoties
DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ,
(13a) Nürnberg 2., A/C Valka,
jūs palīdzat krāt līdzekļus trūcīgo tautiešu aprūpei.
Katra mēneša sākumā iznāk jauns grāmatu katalogs. (279)

A. Kalnājs,
(17a) Mannheim, Nebeniusstrasse 9,
piedāvā:
J. MEDIŅA, E. UN V. DĀRZIŅU
uc
solo un latviešu tautas dziesmas,
kā arī latviešu pastmarkas.
(208)

Iznākusi
Pāvila Klāna novele
SĀTS
ar Ernas Geistautes illustrācijām. Iespiesta neliela eksemplāru skaitā. Visi eksemplāri numurēti un autora un illustrātores parakstīti. Maksā DM 2,50. Atsev. eks. izsūtīs ieraksītā sūtījumā pēc samaksas + DM 0,50 pasta izd. saņemšanas. Pasūtin. izpildīs piepras. saņemšanas kārtībā.
V. BUMBĒRA APGĀDS „BURTNIEKS",
(14a) Esslingen/N. Nellingerstr. 8.

Iznācis
Fēliksa Cielēna romāns
Nāves pavēnī
ar S. Vidberga illustrācijām.
Romānā autors apzināti traģiskā pretrunā tēlo mūsu mīļo dzimteni 1941. un 1944. g. lielajā juklī, kur naida preteklībā sastopas un dziļu kaislību sabangojumā savā vidū un paši par sevi cīnās cilvēki — latvieši, vācieši, krievi.
Grāmatā 320 lpp. Maksā DM 5,50. Atkalpārdevējiem izsūtīs ar uzliktu pēcmaksu un 20 proc. atlaidi.
V. Bumbēra apgāds „Burtnieks",
(14a) Esslingen/N. Nellingerstr. 8. (323)

DŪDA! Ceru, ka Ziemsvētkos sildījies pie svecīšu liesmām un sagaidi laimīgu Jauno gadu. R. R. (343)

V. ENDRESA APGĀDĀ,
(13a) Hersbruck, Untere Lohe 12,
iznākušas un nelielā eksemplāru skaitā dabūjamas
šādas grāmatas:
1) **ED. GULBIS — LATĪŅU GRAMATIKA . . . . DM 4,10**
2) **PIEZĪMJU LOGARITMU TABULAS . . . . . DM 1,10**
Grāmatas izsūta uz pēcmaksu tūlīt pēc pasūtinājuma saņemšanas. (345)

Lūdzu visus grāmattirgotājus
steidzīgi iesūtīt pasūtinājumus
A. Dzērvītes un N. Sunepska „BALTIE DARBI" I d.
(pilns izdevums)
Caurās vīles, izvīktais raksts, ielocītais raksts, grieztais raksts. Vien- un divvirzienu izvilkumi. Cena apm. DM 10,—.
Dzērvītes kundzi lūdzu paziņot adresi.
A. ZIEMIŅŠ: Oldenburg/i. O. Bismarck Str. 17. (341)

Meklēju ERNESTU DREIMANI, ar kuru biju kopā Gluhauas slimnīcā no 1944. 5. XI—1945. 20. II. Roberts Gailītis: N. S. H. C. Hostel Wing, Leighton - Buzzard, Beds. England. (340)

Visiem kooperātīviem un kooperācijas darbiniekiem novēlam
Sekmīgu 1949. gadu!
LATVIEŠU KOOPERĀTĪVU SAVIENĪBA
(334)

F. VANCEVIČA GRĀMATU EKSPEDĪCIJA
(13b) München-Grünwald, Römerschance
piedāvā šādas grāmatas par jaunām cenām DM:
no Miniatūrbibliotēkas, serijas — 1. nr. K. Skalbes pasaka „Jūrnieka Gaigala piedzīvojumi", illustrēta — ā 0,30; 2. nr. Bairona poēma „Manfreds", illustrēta — ā 1,40; 3. nr. J. Ziemeļnieka dzejas „Haijalijai", ar autora ģīmetni un autografu — 0,50; 4. nr. „Atmiņai", dzejoļu antoloģija, illustrēta — ā 0,60; 5. nr. Andreja Eglīša kantāte „Dievs, Tava zeme deg", — ā 1,— un aforismu krājumu „Kārlis Ulmanis teica", ar prezidenta ģīmetni un autografu, maksā ā 1,50. Atkalpārdevējiem atlaide. (313)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ MEKLĒ:

Rudolfu Avotnieku, dz. 1901. Latvijā, pēdējās ziņas no Rīgas; Līnu Blūmšteinu, dz. 1906. Rīgā, p. z. no Latvijas; Natanu Blūmšteinu, dz. 1938. Rīgā, p. z. no Rīgas; Filipu Blūmšteinu, dz. 6. 12. 1906. Liepājā, p. z. no Rīgas; Valdi Jāni Klinzi, dz. 8. 11. 1925. Talsos, p. z. no Hersbrukas; Laimoni Aleksandru Grosbergu, dz. 6. 11. 1925. Rīgā, p. z. no Reinbergas; Aleksandru Joffi, dz. 20. 10. 1928. Rīgā, p. z. no Dancigas; Nikolaju Jurjevu, dz. 9. 7. 1922. Liepājā; Laimoni Klinzi, dz. 18. 10. 1926. Talsos, p. z. no Hersbrukas; Aiju Kuskinu, dz. 1942., p. z. no Kuldīgas; Ernestu Pēteri Kuskinu, dz. 29. 10. 1907. Igaunijas Valkā, p. z. no Kuldīgas; Skaidrīti Kuskinu, p. z. no Kuldīgas; Intu Kuskinu, dz. 1940., p. z. no Kuldīgas; Mariju Kuskinu, dz. 29. 5. 1872., Igaunijas Valkā, p. z. no Kuldīgas; Pēteri Kuskinu, dz. 19. 12. 1862., Igaunijas Valkā, p. z. no Kuldīgas; Edgaru Polinu, dz. 12. 4. 1912., Strutelē; Augustu Skripstu, dz. 1915. Minskā, p. z. no Gotenhafenas; Veru Vilsonu, dz. 1917., Krievijā; Isaeli Veismani, dz. 1940. Latvijā; Marcia Veismani, dz. 1905. Latvijā.